

СЛОВО

Просвіти

Без мови немає нації

slovo.prosvita.com.ua

ч. 51 (324)
22-28 грудня
2005 р.

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА» імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Фото О. Цесури

НЕ ПОРА, НЕ ПОРА, НЕ ПОРА...

Підсумкова річна
прес-конференція
Президента і Прем'єр-
міністра України

Стор. 2

Дитяче
питання

Стор. 8, 9

Боже,
це ми,
українці...

Стор. 10

Читацьке
віче

Стор. 14, 15

УСЬОГО НА РАХУНКУ
ТАРАСОВОЇ ЦЕРКВИ —
748 587 грн. 68 коп.

ГАРЯЧА ТЕМА

Ці слова озиваються в серці кожного українця початком відомого політичного кредо Івана Франка. Пора для України жити, щоб довершилася нарешті стара українська кривда, тепер до неї додалися нові. Усе духовне єство справжньої української політики, розшматованої і бідної, обставленої чужими співчувальниками, все свідоме українство давно очікує приходу молоді сили, яка проголосить: "Пора для України жити!" Молоді приходять раптово і претензійно, але без цього сакрального українського гасла. Зате чути і видно на кожному людному місці: "Пора їх спитати!" Під словами — змонтоване групове фото: Ющенко, Тимошенко, Литвин. Що спитати? Бажаючих "спитати" помаранчеву владу так багато, що незабаром українці матимуть за волю будь-яку владу. Влада не зробила, влада не дала, влада не виконала...

Врешті і народ себе зненавидить, змучений самодокорами, адже саме він джерело усієї повноти влади і не виконує громадянського обов'язку обирати добру владу і її ж контролювати. Невже вихід у самообізнаності задля критики кожного кроку доброго демократичного Президента? Це велика спокуса, адже за це нічого не буде, жодного переслідування. Дуже важливо, щоб цей гріх не торкнувся молоді політики, щоб вона не в'їхала на вершину старим скрипучим возом критики і не казала, що не ставить у гріш як конкурентів отой старий політичний мотлох, збиваючи до темного поліетиленового мішка всіх: від рухівців до комуністів. Бо може статися, що замість нової верстви з новим гаслом до влади спішать просто молодші, кваліфікованіші й спритніші, сильніші бійці за владу — другий ешелон владолубної української політичної еліти. Прецеденти вже були — "Озиме покоління". Питання стоїть конкретно: буде нова, молода політика чи на кожних парламентських виборах матимемо якийсь варіант "озимого покоління"?

То що хоче "спитати" "Пора" в Президента? Про це писати на парканах немає жодної потреби, адже голова "Пори" працює радником самого Прези-

дента. Проте робити це "в робочому порядку" не дає такого ефекту у виборчій кампанії, як витримане у теплом "прокурорському" тоні гасло: "Пора їх спитати". Очевидно, слід очікувати на негайну самовідставку радника Касків.

Якось незручно бути одночасно радником, і політичним опонентом, і жорстким критиком Президента, який очолює партію, що підтримує його програму. Президент терпітиме, адже тепер модно звинувачувати в політичному переслідуванні і навіть судитися з Президентом нарівні. Така українська демократія, як забавка в руках дитини. Вершиною такої дитячої гри є непереборне бажання суворо спитати, бажано того, хто на вершині влади. Тому й дивляться старі розчулені демократи на пустощі молоді політики кризь пальці. Мліють від того, що молодь хоче спитати батька, чому той не виконує обіцянок, мало заробляє і не нагодував бідних, не посадив під замок бандюг, чому він не такий, як батько американців, росіян чи навіть білорусів, чому не Господь Бог для нееньки-України? Молоду політику треба виховувати і випробовувати через політичне кредо: "Пора для України жити!" Перший урок — ніколи не "питати" Президента в такий прокурорський спосіб, монтуючи його фото в ряді інших. Треба поважати президентську владу, щоб мати владу українську. Урок другий — поважати попередників хоча б на рівні конкурентів і мати для себе гасло нове, а не "Пора спитати!" Зрештою, в політиці, як і в житті, кожне сказане слово може бути використане проти, а кожен агіткрок виявляє справжні наміри. Плакат "Пора спитати!" висвітлює головних конкурентів — В. Ющенка і його силу, Ю. Тимошенко і В. Литвина. В. Ющенко "По-

ра" схильна "питати", бо хочеться відібрати свою частку голосів при загальній роздачі, критикуючи владу. Юлія Тимошенко в центрі фотомонтажу — головний конкурент у змаганні за крісло прем'єра, а Литвин — конкурент на звабливу посаду спікера — диригента процесу вибору і впливу на прем'єра, на уряд. Отже, хотіли "спитати", а засвітили власний виборчий план-використання ефекту пониження авторитету Президента і "старих" політиків, складно домовитись з Юлією і прицінитися до посади спікера та перспективних посад в уряді. Маємо здорову молоду здатність конкурувати, оголошуючи себе поза конкуренцією. Це нормально, коли молоді прагнуть влади і вміють робити це швидко, але ж як у них з ідеологією? Йдеться не про звичну партійну ідеологію за застарілою класифікацією: праві-ліві, ліберали-консерватори, нікому не помічні комуністи і решта. Хто б не казав, але молоді якнайшвидше повинні усвідомити себе учасниками жорстких інформаційних протистоянь доби інформаційної конкуренції і глобалізму. В нових умовах стара класифікація в політиці вже не діє, а її збереження суто формальне і саме грає роль інформаційної технології. Зараз і в майбутньому в політиці існуватимуть лише дві жорстко поляризовані сили — за національну ідентичність та інтереси держави і нації на противагу політичній силі вимушеного служіння чужим інтересам. Чужі інформаційні впливи обов'язково створять політичні сили, результатом дії яких має бути свідоме чи несвідоме лобіювання чужих інтересів незалежно від політичних гасел і риторики.

Закінчення на с. 3

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Мені випало виголосити передне слово на презентації книги поезій Івана Драча “Противні строфи”, бо, готуючи це видання, поет вирішив розмістити наше з ним інтерв’ю замість передмови до книги, цілковито створеної за принципом кінематографа: загальний план, крупний план, урешті — деталь, збільшена до масштабів вселенських. У кожному кінотворі щось обов’язково лишається поза кадром. Таким закадровим текстом у книзі “Противні строфи” є відповіді Івана Драча на мої інтерв’юерські запитання.

І це дає мені своєрідний ключ, як вийти на розмову із читачем, розмову з Поетом.

Наразі — це вже розмова не з Іваном Драчем, а розмова з його книгою, це, якщо хочете, пошук не відповідей, а питань, протрансльованих поетом. Адже великі поети, — а Іван Драч належить до знаних, званих і вибраних європейських поетів — знаходять визнання тому, що вміють формулювати й артикулювати, трансльовати ті виклики, які перед суспільством раніше ставив Бог, а сьогодні до цього незгідка долучається й інша сила, аби випробувати людину на її вершинах, звести до низин.

Чи піднімемося зі своїх щоденних провалів, чи здатні проломити епоху ми, читачі, разом із поетом, який стверджує, що

“...над проваллям днів
у печі катастрофи
остання все ж надія —
не слова”,

а якщо не перемогти, — то пізнати істину разом з Іваном Драчем, що “проломлював епоху, і небо — ні!”, чи готові ми, врешті так само, як він, “роздирати це життя, мов кліт”, бо... бо інакше й не можна в тім світі поезії, українському світі, де “слово-дивослово берлом стало, стало за корону, за державу!?”

А якщо здатні й готові, то тоді, як говорив один преславний киянин: “за мною, читаче!”

Двісті тридцять сім поезій у новій збірці Івана Драча, — кількість строф я не рахувала, мене більше переймало інше: чому вони “противні”? Кого зі своїх читачів піддражнює, а іноді й просто батюжить словом автор, примушуючи снулі емоції наповнюватись сміхом, плачем, надривом, а серце — до захливання енергійною, гарячою, насиченою киснем, вітряною кров’ю? Тож: “Противні” чи супротивні строфи Драча? Увійдіть у цю книгу, і ви пізнаєте, що це строфи спротиву насиллю і засиллю мертвечини минулого і нинішнього, строфи неприборкані, зіткані з енергій високих і низьких, із тих шматків польового, видимого і невидимого світу, який дістає нас кульовими і стрілоподібними

«БОЖЕ, ЦЕ МИ, УКРАЇНЦІ»...

Іван Драч “Противні строфи”. Видавничий центр “Просвіта”, 2005 р.

Фото О. Цецури

16 грудня в Палаці мистецтв “Український дім” Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Т. Шевченка влаштувало великий мистецький вечір-презентацію книги поезій Івана Драча “Противні строфи”. Ущерть заповнена зала, серед гостей поета — письменники, журналісти, науковці, народні депутати із фракції УНП.

Мистецьку презентацію добірно зрежисерував Сергій Архипчук, відомий добрим смаком до поетичного слова, співа-

ної поезії, української музики. У виконанні “Київської камерати” (керівник колективу Валерій Матюхін), хору та оркестру Українського радіо (диригент Ірина Жадько) прозвучали твори М. Леонтовича, О. Білаша, В. Балея, Є. Станковича, В. Сильвестрова, В. Степурка (у тому числі — на вірші І. Драча). Глядачі тепло вітали сестер Лесю й Галину Тельнюк, бандуристів Стрітівської кобзарської школи, неповторних Ніну Матвієнко, Марію Миколайчук, Валентину Ковальську — тріо “Золоті ключі”, Миколу Шопшу. Але, звичайно ж, найбільшою подією вечора стали нові поезії Івана Драча в авторському виконанні.

Атмосферу авторського вечора зробив особливо піднесеною виступ всесвітньо відомого режисера Юрія Іллєнка, чий режисерський дебют збігся зі сценаристським дебютом І. Драча, в результаті народився кіношедевр — “Криниця для спраглих”, фільм, який радянська система заарештувала і два десятиліття протримала “на полиці”.

Узагальнюючи, скажемо всім, хто не зміг відвідати презентацію нової книги поезій І. Драча: “Шкода, що вас з нами не було!” Але ще не все втрачено: з’явилися нові видання поета від “Фоліо”, тож будуть і нові зустрічі.

блискавками, який стрясає наші упокорені, приборкани буденні ества і сутності, розбуджуючи в них українство, гайдамацтво і жилавість, отой козацький плач і регіт, коли

“душа над судобою сміється, бо вона головніша — душа”.

Ті, хто уважно стежить за реаліями нашої повсякденності, погодяться зі мною, що про охорону душі говориться нині мало. Охороняють тіла — чим більше тіла, тим більше охоронців. З’явився навіть новий типаж нашого часу — тілоохоронець. Отож, на противагу, мають бути й душеохоронці. “Противні строфи” І. Драча — це, якщо хочете, екологічні для душі строфи, строфи-охоронці, бо, як стверджує поет “Душа теж потребує ванни”, а “гріх і сповідь — це вічна пара”. Сповідь Івана Драча — це визнання того, що “сила не стала силою. І винен як завжди поет”. Але це не зізнання в поразці, а вдвигання в те, що вдалося пронести “крізь глад, і чад, і вири отупіння”, бо автор “Противних строф” —

стаєр, а не спринтер, і на його майці гасло: “сенс правоти і недоцільність мсти”.

Ось чому навіть у його гнівних, найпекельніших рядках ми чуємо не кінецьність прокурорського вироку, а схлип, зойк молитви із глибини живого серця: “Боже, це ми, українці, Боже, це ми, хохли”, — поет молиться за тих і інших, бо це його народ, і ця молитва завжди почута, бо “сила небес ціонайвища мене підіймає з колін...”

“Треба не боятися дивитися на себе впритул” — сказав у своєму інтерв’ю мені і читачам Іван Федорович. У пекельному вогні національного існування, у тих колах, якими ми ходимо, захопивши своїм плугом добру осьмушку двадцятого сторіччя і п’ять борозен двадцять першого, наша людність шукає харизматичних лідерів і знаходить, одразу ж починаючи шельмувати їх за недоліки, на які і сама слабує.

“Із впертого плуга натхненно зроблю золоту, крилату харизму...” — у цьому Іван Драч, чие світовідчут-

тя засноване на любові, яка “тримає нас руками обома”.

Вочевидь свою людську іпохастась Іван Драч ставить вище навіть над письменницькою і політичною діяльністю, коли, усміхаючись, говорить про те, що в ньому “трохи є від поета, а трохи від депутата”, але той, хто увійде у річище його поезій, не зможе не відчувати, не зрозуміти, не побачити уяв і не ступити в борозну господнього наділу, дарованого цьому чоловіку: буті своєрідним знаком-Словом, солярною душею, метрономом і хронографом часу, в якому ми всі заіснували. Ми — це ті, у серцях яких доживає віку материнська Україна, у душах яких пробуджено острах і застереження перед небезпекою віртуалізації усіх українських національних цінностей, ми — потопельники у політичних, страшніших за чорнобильську Прип’ять, водах, ми — українці, ми, хохли, ми, бездушні діти старої матері, яка дивиться, як “під знаменом свободи на колінах повзуть раби”. “Зняти з грудей материнських оце

плати по
бо лиш
Ніщо, а
на землі,
билось,
той, хто
є майбутнє, кого мучать
лого, це ті нервові ниті,
життя тче свої немилосер-
й полотна.

равило, Пані-Самота —
утечище й покара для поета, вина-
города й жебання, у ній, наче в
долі, чутні голоси лише любові і
смерті. Найвищий вимір людяно-
сті — любов. Найвищий вимір
прагматизму — смерть.

У тій книзі, яку сьогодні презентує Видавничий центр “Просвіта”, — багато людяності, любові, і вони поборюють смерть. Ця книга — ковчег Івана Драча. Багато людей населяють цю книгу-ковчег — якби вона мала іменний покажчик, то поруч з іменами світочів наших — Г. Сковороди, Т. Шевченка, Лесі Українки ми прочитали б десятки імен сучасників поета, наших із вами сучасників — від Президентів до доброї половини виборчого списку УНП, партії, що заснувалася від Драчового Руху. Це той випадок, коли не лише діяльність цих людей, а й віршований рядок поета залишає їхні імена в контексті історії. Бо ці рядки написані Іваном Драчем, творцем, над яким не владні скойки часу, — всередині нього уже визріла, виокруглилася, засіяла перлина Драчового слова.

Так сталося, що я мала коротке знайомство із Іваном Драчем-молодшим, внуком:

— Скажіть, пані Любо, — спитав мене Іванко, — чому дорослі говорять, що треба пробачати образи?

— Мабуть, тому, що вважають терплячих розумнішими, — відповіла я, не помічаючи, як моя підсвідомість виштовхнула на поверхню одвічний український стереотип.

Школярик подумав рівно хвилину і відповів мені по-драчівськи притчеві:

— А я хочу бути, як той японський воїн, якому просто в серце летить ворожа стріла, а він її перехопив, зламав, — і переміг...

Книга “Противні строфи” народжувалася у ті дні й роки, коли Поет перехоплював, ламав, а іноді й виривав стріли зі свого серця. Живого серця поета, яке здатне перетворювати ворожі стріли на повні гарячої крові слова.

Слова-стріли, слова-молитви, слова-любов — ось що таке книга супротивних чадному часові строф. Такі вони, строфи Івана Драча — воїна, поета, політика, Українця!

● Любо ГІЛОТА

Від автора: у тексті використано рядки із поезій Івана Драча, надрукованих в книзі “Противні строфи”.

ЛИСТ ЧИТАЧА — ДО ДРУКУ!

Пізнайте істину, і істина вас вільними зробить! — ця пророча біблійна мудрість потрібна нам, українцям, саме зараз. Адже втопаємо в болоті бездуховності... Чого варті хоча б оті безконечні телемордобі, різні дешеві розваги, якими годую нас сьогоднішній “ящик”... І спотворює свідомість молоді, дітей і багатьох батьків.

Не заблукати в цьому аморальному хаосі, не втратити відповідальності перед дітьми — завдання не прості, але цілком зрозумілі вчителю, батькам, працівникам культури, всім мислячим українцям. Усім тим, хто глибоко розуміє цінність духовних скарбів, без яких і хліб не милий.

І ось, на щастя, маємо цілі збірники саме таких високодуховних скарбів у вигляді книг, альбомів, дисків і касет. Всеукраїнське товариство “Просвіта” ім. Т. Шевченка надіслало їх із Києва в наш Криворізький район. Це аж 685 книжок і мистецьких альбомів на суму 16 тисяч гривень, 100 компакт-дисків і касет на

ПІЗНАЙМО ІСТИНУ!

11 тисяч гривень, а також 100 компакт-дисків і касет на суму понад 7 тис. гривень. Разом це подарунок на 18 тис. гривень.

Навіть простий їхній перелік багато про що скаже нашим учителям, вихователям, культпрацівникам.

Уся ця друківана, а також аудіовідео-продукція вже надійшла (через посередництво райвідділу освіти) в усі школи міста і району, в позашкільні заклади, в бібліотеки дитсадків. Книжки ці видані з великою любов’ю, на якісному папері, мають суперобкладинки і високомистецьке оформлення. Вони, звичайно, дуже дорогі... Але надіслані “Просвітою” в наш район (як і в інші райони та області) **безкоштовно**.

Бо такий уже задум у “Просвіті”, її Центрального правління, її багаторічного голови Павла Мовчана — народного депутата України, письменника, лауреата Шевченківської

премії. Тому всі свої матеріальні й людські можливості спрямовують вони на збирання і видання цих скарбів. Без яких ми — бездуховні істоти, натовп, юрба, “хохли” і недоріки.

Криворізькі просвітяни впевнені, що всі працівники гуманітарної сфери району найближчим часом (одержавши належну їм частку цієї продукції в райвідділі освіти) ознайомляться з цими духовними скарбами і підуть із ними до дітей, до молоді, до всіх країн. І понесуть із собою правду про нашу трагічну і героїчну історію, а не брехню чи напівправду...

Звичайно, є чималий клопіт у справі розподілу та обліку цієї продукції серед навчальних закладів. Та й доставка об’ємного вантажу коштувала немало. За допомоги вчителів і просвітян широк дякують працівникам райвідділу освіти, народному депутату Миколі Ношенку і вважають це прикладом громадянської співпраці різних політичних сил сучасної України.

Саме для розвитку справжньої співпраці між нашими людьми потрібні нам всім, як повітря, не примітивні, а правдиві фундаментальні знання з питань нашої української культури і мистецтва, духовності й рідної мови, національних традицій та історії. Не знаючи цього, ми будемо народом без коріння. І це нас мусить тривожити і спонукати до набуття знань. Адже без коріння саду не цвісти — ця народна мудрість має бути зрозумілою всім.

● Ніна ВІТУШКО,
голова міського товариства “Просвіта”
ім. Т. Шевченка, м. Криворізь

P.S. До речі, рішуче спростовуємо поширювану кимось усно і зафіксовану письмово вигадку про те, що цей подарунок ціною понад 18 тис. гривень зробив для району виборчий блок Володимира Литвина. Спростовує це також кожна книжка і касета, кожен диск і альбом, де зафіксовано, що видало все це Всеукраїнське товариство “Просвіта”.

НАЦІОНАЛЬНА ПРЕМІЯ

Уже п'ятий рік працює оновлений Центральний вокзал столиці. І хто побував тут, сприйняв його, "за сумісництвом", як цілодобово діючий музей сучасної архітектури, дизайну, монументального мистецтва. 2002 року керівники реконструкції отримали Державну премію в галузі архітектури. Час уже віддячити художникам, чії руки подарували вокзалній споруді вишукану довершеність, неповторність, сучасні можливості використання принципів українського бароко.

Скажімо, зал очікування № 2. Його окраса — серія настінних панно, поєднаних тематикою, стилістикою і виконанням. Це композиція в стилі гобеленового живопису, яка належить визначній майстрині монументалістики **Наталії Литовченко**. До виконання своєї "Мальовниці України" вона прилучила ще й багатьох кращих майстрів Києва. Серед останніх О. Бородай та С. Одайник взяли на себе дуже вагомий частку праці.

ТАЄМНИЦЯ СТОЛИЧНОГО ВОКЗАЛУ

Трьох митців нині висувають на здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Олександр Мельник, авторитетний монументаліст, дає власне міркування щодо "Мальовниці України". Він і сам тоді працював над прикрасою вокзалу. Тепер у головному вестибюлі милують око декілька чудових мозаїчних панно його виконання. Тож знається на справі. *"Не може уявити на місці розписів Наталії Іванівни якихось інших у цьому залі. Вони надзвичайно органічно поєднані з його архітектурою. Гобелениця, вона ті розписи змодельовала і виконала у стилі, близькому до гобелена. Панно пробуджують асоціації з залами старовинних замків України, де стіни традиційно прикрашали гобеленами тутешнього виробництва. Ми бачи-*

мо мерехтливую гру кольорів, і вони навіюють спокій. Час зупиняється, і рука художниці веде в мандрівку історичними місцями та незрівнянними парками рідної землі".

Згадавши прізвище Литовченко, варто мовити дещо з історії оздоблення вокзалу. У повоєнних 1955—1956 роках уже доводилося його відновлювати — будівля суттєво постраждала під час війни. Саме тогочасна реконструкція спричинила появу на стінах ресторанного залу (нині зал № 1 підвищеної комфортності) композиції з мальованих панно-пейзажів України від Карпат до Чорного моря. Поєднуючим елементом між окремими полотнами були заставки з хвилястих гірлянд колосся та квітів, а також медальйонів, де зображені символи науки, спорту, мис-

тецтва. Вони належать пензлю Івана Литовченка, батька пані Наталі, на той час — молодого випускника Львівського художнього інституту...

Чи відомо споживачам краси монументального оздоблення громадських споруд, в яких умовах вони створюються? Режим, як правило, авральний. У залах ще завершуються будівельні роботи, пилюка страшенна. Холодні протяги, бо опалення поки що й "не світить". Або ж стоїть неймовірна духота, вентиляції немає, а випари фарби шкідливі... Та все це залишається за лаштунками. Наталія Литовченко — трудівниця з досвідом. Тож розробила для своїх помічників запобіжну технологію. Панно (а кожне 5,5х3,5 м) малювали на полотні в себе у студіях. Далі вже клеїли їх особливим способом на стіни залу.

До залу очікування № 2 (як до залу музею) цікаво увійти, коли його знебарвлюють сірі вечірні сутінки. Дивитися наче й немає на що. Та ось м'яко засвічуються люстри. Вітражні кришталеві вікна в золотавому металевому плетиві стають ураз синьо-голубими. Як відгук на цей колір звідкись із піднебесся спускається стеля з синіх бблих орнаментованих рельєфами килимових смуг. А там, де стеля зі стінами стикається, наче гобеле-

ни підвішено. Як у давнину водилося, вони мають герби зображених міст і парадні стрічки. Придившись, і ясно стає, що все те — оптичний ефект, досягнутий майстерною рукою, яка працювала пензлем і фарбою, а не гобеленовою ниткою. Гобеленовий розпис... Не можна не підтримати думки, що "Мальовниця України" пані Н. Литовченко, О. Бородай та С. Одайника заслуговує високої відзнаки — Національної премії імені Тараса Шевченка.

• Людмила ДЕХТЯРЬОВА
Фото автора

ВИСТАВКИ

Не знаю, як Ви уявляєте портрет сучасника, мені ж пощастило побачити гарні зразки жанру портрета у творчості сучасниці — київських художниць Валентини Виродової-Готье та Наталі Кучер.

Зізнаюсь, ідучи на виставку творів першої з них до Київського музею російського мистецтва, трохи побоювалася. Ні, не розчарування, а відсутності подиву, яка могла сірою океанською хвилею накрити під час огляду експозиції. Так, відома художниця, професор Національної академії мистецтв. Насторожила мене досить банальна назва "Наші квіти". Проте трапилося інше. Спершу я захоплено розглядала здебільшого контурні портрети-шікці малият — широкі і безпосередні у прояві найрізноманітніших почуттів. Схоплені авторкою хвилині настрої — захоплення, радість, образа, дитячий гнів чи опірності волі дорослих (ще не стільки характерні, проте вже "шікці" характерні і темпераментів, який кому дістався з Божої волі) — нагадали слова Тараса Шевченка про його друга Василя Штернберга: "Все це... тільки натякнуте, але яка це чарівність! Очей не одведеш". Із цієї ж серії портрети підлітків, у яких відчувається не лише любов, а й повага мистикні до портретованих як до юних особистостей зі своїми устремліннями та своєю правдою щодо сприйняття навколишнього світу.

А в залах живопису панує колір. Впадають в око витівки авторки в царині композиції, до якої вона підходить творчо, легко, несподівано, долаючи канони на користь тієї ж таки композиції. Та однак головне — колір. Сміливо, так само несподівано, поєднуючи кольори, **В. Виродова-Готье** винаходить абсолютно свою колористичну "музикальність". І саме деяка парадоксальність певних кольорових сполук — у тому межовому варіанті, коли народжується новий мотив, а зайва єдина "нотка" могла б призвести до ефекту "навпаки", відлунюючи несмаком, — надає сили експонованим портретам. Тут і зображення дітей (на повний зріст, межові із жанровою картиною), і зовсім малюків, і підлітків, молоденьких дівчат. Сила таланту авторки в тому, що вона впевнено тримається на вершині колористичного експерименту, і в тому, що вітає від банальності і солодкавості через колір, подаючи реальність, перетворену кольором. У такому кольоромисленні віддзеркалена любов художниці. У цьому сила впливу її як творчої індивідуальності. Ось першокласниця, маленька

ДЗЕРКАЛО ЇХНІХ ПОРТРЕТІВ...

жінка, кидас цікавий погляд у високе дзеркало: як там нова сукня з білим фартушком, чи личать квіти, які нестиме, певно, гордо й високо, ледь не на рівні квітів-бантиків? Дівчинка і дзеркало. На протилежній стіні — портрет молодої дівчини, тут — інший колір, його напруга, інший настрій. Проте твори перегукуються самі собою, створена художня реальність живе за своїми законами. Дивлячись у дзеркало, дівчинка бачить тільки себе перед шкільним майбутнім? Чи просто майбутнє? Хай навіть у долі іншої дівчини. А ось маленька Наталя вже уявляє себе мамою: знову зворушлива маленька жінка, щойно зачесана сама, вчить акуратності доньку-ляльку. Урок привабливості.

Колір додає подвійному портрету "Хлопчики" особливої притягальності, енергії, а емоція художнього змісту — людяності. І ще один портрет на межі із жанровою картиною — "Горобчики", де зелений колір яблуні, колір молодого ще саду — влучне тло для зображення немовляти, що спить у візочку. А над ним — як сон — горобчики. На жаль, в експозиції представлено і кілька (щоправда, дуже мало) творів, де солодкавості уникнути не вдалося...

Та знову — про колір — головний виразальний засіб художниці. Іноді він так її заводять, що, видається, жанр портрета стає лише приводом висловитися кольором. І не сказати, що це — недолік. Просто раптом мовлять фовістичні кольорові площини, влучаючи потоком енергетики кольору, відважно, потужно, голосно, повнокровно і гармонійно. Найчастіше ж сильні кольори чи їхні сполучення співпрацюють із сенсом існування жанру, даючи в результаті такі довершені твори, як портрет дівчини зі Седнева, "Катруся". І портрет, тільки заради якого вже варто прийти на виставку, — Оленки з с. Кропив'яна. Шасливий випадок, коли зустрілися Майстер і вдячна (в сенсі написання портрета) модель. Такий твір хочеться мати, аби дивитися на нього щодня. Вічна загадка жіночності, що не залежить від віку. Зустріч безпосередності, солярності ще дитини і вже таїна, особливе жіноче знання дівчини, що за мить стане підлітком, а згодом... Згодом, у іншому часі, майстер Лео-

нардо написав би з такої Джоконди. Та в цьому часі жінка-мистець зафіксувала Оленку-тайну, дівчинку — сонце у портреті, з якого струмує вітальність і втілена радість життя. І не шкодуємо за усмішкою пані пензля Леонардо, яка могла би ще бути, наша Оленка — добріша. Де тепер дзвенить її сміх?..

А в Національному музеї літератури України — виставка творів менш відомої як художниці, проте відомої (донедавна) як учений секретар музею **Наталі Кучер** — "Пам'яті Романа Корогодського". В експозиції бачимо портрет. Одразу з'ясовуємо, що пані Наталя — досить сильний портретист із великою перспективою розвитку. Роман Корогодський у зимі. Тло — зимовий краєвид за вікном. Суть — мудра у віці людина, якій уже відкрилося щось із вищої мудрості. Душевний спокій, внутрішня гармонія людини, що вже збагнула цей світ. Скоро його не стало. Особливе розуміння портретованого, духовна єдність із ним авторки твору відразу відкривається глядачеві. Хто знав — згадає, інший — замислиться, мимоволі вибудувавши свій асоціативний ряд...

Н. Кучер. Портрет Романа Корогодського

Портрет Валентини Андріївни — вродливої і сильної духом жінки. Жінки-особистості. Ідучи від конкретної історії-драми, Н. Кучер створила узагальнений образ жінки як уособлення вроди і вічного страждання. Тому тло не конкретизоване, не обтяжене деталями. Портрет Праматері, де дух, не зламаний трагедіями, і такий, що вселяє волю і дарує наснагу, бажання жити, — передається глядачеві. Кожен портрет — окрема історія, але — жодної оповідності з елементами побутової деталізації. У портреті Ірини — лише натяк: актор у костюмі самурая, за яким відкриття Ірини як особистості серед нас.

Пам'ятаєте, у пізньому Середньовіччі в Західній Європі був поширений образ саду — як прикмета пейзажу символів, — що прийшов сюди з іншими дарами Сходу, його культури. Образ Раю — Парадизу. На новому витку повертаємося до культурних шарів минулого. Щоправда, образ київського ботанічного саду потрактовано як образ земного Раю, а не в середньовічному розумінні прихистку. Символіка іншого часу. У серії зустрічаються натюрморт і краєвид. Тут немає середньовічної декоративності (а натюрморти важко перекласти як "мертву натуру" через "соковитий" чи "елегійний" мазок, нерв кольору, енергетичну сонячність палітри), але є прагнення — спроба духу людського досягти (вкотре) гармонії з природою. Насолоду від краси природи, відчуття земного раю, щастя авторка передає засобами не імпресіоністичними, як можна було б очікувати, а експресією кольору і манерою письма Ван Гога. У нього, власне, теж — колір, що заповнює; насичене світло, що вабить (проте й насторожує, викликає відчуття неспокою). Наталя Кучер переплавляє Ван Гогівську напругу в силу відчуття краси земного саду як імпульсу до осягнення нових духовних шалів. Звісно, різні покоління митців вбирають духовний досвід попередників, але для того, щоби сказати своє слово, дати нове, особистісне переживання і перетворення краси природи. Своє вічне подивування, яке, зрештою, є таким же дивом, як сама — неймовірна — краса.

• Тетяна ЧУЙКО

ЧИТАЮЧИ ЖУРНАЛИ

Любов до художнього слова живе зі мною ще з дитинства. З-поміж епічних творів найбільш припадають мені до душі історико-біографічні романи, повісті. Тому я давня шанувальниця таланту письменника Р. Іванчука, історичного романіста.

Завжди із захопленням читаю кожен його твір, а їх назбиралося за довголітню працю письменника багато. Згадуючи тільки назви цих книг, думаю про велику працелюбність автора, людину широких енциклопедичних знань. Тут і “Край битого шляху”, “Манускрипт з вулиці Руської”, “Черлене вино”, “Мальви”, “Вода з каменю”, “Четвертий вимір”, “Шрами на скалі”, “Журавлиний крик”, “Орда”, “Благослови, душе моя, Господа” та багато інших.

Два роки тому мені пощастило дістати його романний триптих “Вогненні стовпи”, який у незалежній Україні є першим художнім твором про героїчний подвиг Української Повстанської Армії. Книга розповідає про нашу справжню історію.

ЗАДЛЯ ПРОЗРІННЯ

Відчувається, що в романі “Вогненні стовпи” є автобіографічні сторінки. Цей твір письменник присвятив рідному братові Євгенові, учасникові боїв УПА, довголітньому в'язневі більшовицьких концтаборів.

Але Р. Іванчук не поставив крапки на висвітленні цієї теми і продовжував працювати. Він дослідив історичні події, що передували утворенню УПА. На основі цих досліджень письменник і написав повість “Передлуння”, зміст якої налаштовує читача до сприймання подій, що будуть розгортатися в романі “Вогненні стовпи”.

Автор відтворює дитячі роки головного героя Мирона, в якому пізнаємо майбутнього письменника. Читач дізнається про родинне оточення Мирона, про те, хто впливав на формування його світогляду. Батько, сільський учитель, ніжна і турботлива мати, старший брат і сестра творили атмосферу, яка сприяла вихованню патріотичних ідеалів, розуміння справжньої любові до рідної землі.

Дитячі роки Мирона спливали перед Другою світовою війною. Це був час, коли він захоплювався історичними творами А. Чайковського. Сторінка за сторінкою відкриває читачеві духовне зростання Мирона Шинкарука. Це зростання автор показує на тлі суспільних подій. Неабиякий резонанс мало відзначення сорокалітньої творчої діяльності І. Франка. Це стало політичною акцією проти сваволі польських шовіністів.

На високій патріотичній ноті у творі звучать слова Б. Лепкого про Великого Каменяря. “Нам пошас-

тило жити в епоху І. Франка, який поєднав у собі вічного революціонера і найтоншого лірика; його постать — це прообраз ідеального суспільства... Франко — то дзеркало народної душі, яке відбиває сутність майбутнього українця...”

Окремі сторінки розкривають історичні події, що відбувалися 1938 р. на Закарпатті.

У повісті “Передлуння” читач має можливість пізнати трагічний життєпис забутого письменника Франца Коковського, одного з головних персонажів повісті. У творчому доробку Коковського є збірка оповідань “За Україну”, повість “За землю” та інші. Серед багатьох персонажів “Передлуння” фігурує образ письменника А. Чайковського, устами якого Р. Іванчук говорить про трилогію Лепкого: “Ви в романі “Мазепа” оформили словом національну ідею, народжену великим гетьманом, ваш твір буде наново оживати з народженням кожного наступного покоління”.

Є в повісті “Передлуння” і сторінки, що відображають непрості стосунки між українським і польським народами. Як прагнення до порозуміння між ними автор вставляє короткий діалог, у якому незнайомець-поляк звертається до Мирона словами: “Україна — то великий народ, і він колись збуде те, що йому належить”.

Так, український народ здобув незалежність і розбудовує свою державу, але боротьба продовжується. За рідну мову, культуру, зростання добробуту людей. За те, щоб ті, які мерзли в кривках і віддавали своє життя за Ук-

раїну, були визнані воюючою стороною, були визнані героями, бо вони того заслужили. На жаль, ті, які вбивали, катували, вивозили наших людей до Сибіру, користуються всілякими підльгами, одержують високі пенсії.

Уже довгий час у Верховній Раді точиться дискусія навколо визнання вояків УПА воюючою стороною в боротьбі проти німецького фашизму. І ця дискусія триватиме доти, доки депутатами стануть справжні патріоти. Це повинен усвідомити кожен громадянин, адже передвиборна боротьба набирає обертів.

На мою думку, такі твори, як “Вогненні стовпи”, “Передлуння” сприятимуть прозорінню людей на сході та півдні.

Дуже добре, що кожної середи по радіо йде передача “20 хвилин з Володимиром Яворівським”. Ця передача дуже потрібна, а ще можна створити подібну під назвою “Правда про УПА”, в якій звучали б уривки з “Вогнених стовпів”, “Передлуння”. Адже такі твори надзвичайно актуальні в наші дні.

Своєрідна побудова твору сприяє кращому усвідомленню його сюжетної канви. Автор використовує різноманітні художні засоби, доцільно вплітає в мову персонажів діалектні слова. Цікаві порівняння підкреслюють тонке відчуття художнього слова.

Один із розділів починається словами: “Поїзд мчав швидко, немов час за письмовим столом”.

Тож зичу Вам, вельмишановний Авторе, щоб Ваш поїзд не знав зупинок, а час клав на письмовий стіл нові й нові твори.

• **М. МЕДИНСЬКА-КОВАЛЬЧУК**,
учитель-методист, пенсіонер

ТВОРЧИЙ ВЕЧІР

ТРИ ЯБЛУКА І СІМДЕСЯТ ГОРІХІВ

23 листопада у конференц-залі у Будинку письменників відбулася творча зустріч Ярослава Яроша з читачами, друзями, знайомими.

Вів вечір-зустріч відомий український поет і публіцист, уродженець Івано-Франківщини Петро Осадчук. Він згадав, як у цьому ж благословенному залі, котрий чув голоси багатьох класиків рідної літератури, двадцять два роки тому з приємністю та хвилюванням дивився разом з Ю. Мушкетиком, І. Драчем, Ф. Зубаничем та іншими письменниками виставу за п'єсою Я. Яроша “Біла лілія” на основі листування Василя Стефаника й Ольги Кобилянської в інтерпретації талановитих івано-франківських режисера Дмитра Чайковського та акторів Людмили Григорської та Сергія Романюка. Також розповів про те, як з'явилася на світ четверта Ярошева збірка віршів “Борозна обрію”, котру у видавництві “Радянський письменник” запланували як першу...

На вечорі винуватець скромного свята з урядністю назвав імена своїх літературних наставників і доброчинців: Василя Юхимовича, Олеся Лупія, Володимира Коломійця... Торкаючись проблем сучасності, Я. Ярош висловив занепокоєння станом українських театрів, репертуаром і в столиці, і в областях, зауважив, зокрема, що в Національному драмтеатрі імені І. Я. Франка поряд із благами євреєм Тев'є-молочником і персонажами зарубіжних авторів чомусь немає яскравих українських національних характерів-героїв бурхливого й трагічного ХХ століття. А ще поділився болючими роздумами, котрі виникли під час роботи над драматичною дилогією “Чорні гори” та “Білогорща” про Головного Командира Української Повстанської Армії Романа Шухевича — Тараса Чупринку...

Із цікавими думками і спостереженнями щодо творчості Я. Яроша як поета й драматурга виступили голова Київської письменницької організації Національної спілки письменників України професор Анатолій Погрібний і секретар громадської організації “Діти репресованих” Володимир Грицак. Поміж присутніх на вечорі були секретарі НСПУ поетеса Ніна Гнатюк, поет і драматург Валерій Герасимчук, письменники Володимир Чуйко, Микола Мірошніченко. А поет Мирослав Король подарував Я. Ярошу свою збірку зорових віршів “Час достиглого каміння”, котра, до речі, вийшла друком в Івано-Франківську...

Було показано експресивний драматичний етюд Я. Яроша “Смерть генерала” за однойменною поемою редактора газети УПА “Шлях Перемоги”, референта пропаганди УПА Карпатського краю Марка Боеслава (Михайла Дяченка) про останні години життя в енкаведистській тюрмі Праги в кінці 1945 року (напередодні відправки до Москви) ув'язненого керівника Головного Військового Штабу УПА генерала Перейбиноса — Дмитра Грицяка, родом із Самбірщини Львівської області, — у виконанні студентів Київського національного університету театру і кіно імені І. Карпенка-Карого — старшокурсників Ольги Татарінової (Мати-Україна), Назара Іщенко (Генерал), Ігоря Матіва (Демон) класу режисури народного артиста України професора Едуарда Митницького (звукорежисер Марія Ревчук).

На завершення творчого вечора Я. Ярош прочитав “Три вірші трьох днів” та баладу “Ніби олень, загнаний в болото” із книги “Тридев'ята земля” і вручив привезені зі свого коломийського саду три червоні яблука Ніні Гнатюк, П. Осадчуку і А. Погрібному як дорогим гостям і роздав сімдесят руських міцних волоських горіхів усім присутнім на літературно-мистецькій зустрічі для розвою світлих творчих сподівань і звернень.

• **Степан ВАСИЛИК**

ФЕСТИВАЛЬ

ПРИПАДАЮЧИ ДО ЦІЛЮЩОГО “ДЖЕРЕЛЬЦЯ”

У дні вшанування Нестора Літописця і всієї української писемності — з 9 до 11 листопада 2005 року — в місті Сіверськодонецьк проходив XI Всеукраїнський фестиваль “Джерельце” імені Йосипа Курлати. На фестивалі обдарована поетична юнь з усіх кутків мальовничої України прагнула бути почутою. Компетентне журі на чолі з відомим поетом, лауреатом літературних премій імені Степана Олійника, Миколи Островського, заступником голови Національної спілки письменників України Петром Осадчуком із кожною наступною хвилюючою знайомства з творчістю учасників конкурсу переконавалося у точності Франкового вислову: “Поет — це вічний учень”, бо у дітей було чого повчитися. А твори Анастасії Панаріної (м. Сіверськодонецьк) і Віри Горицької (м. Київ) узагалі перевершили очікуване. Їх відзначення першими місцями, відповідно — у другій і третій віковій категоріях, сприйнялося вельми схвально.

У першій віковій категорії перемогу здобув полтавець Сергій Супрунець. А наші земляки Тетяна Федорова (м. Гола Пристань) та Ганна Манжула (м. Нова Каховка) були визнані переможцями у номінації “Яскраве слово”. Пломінкий голос Тетяни Федорової нагадав мені колишню учасницю цього конкурсу (лауреата конкурсу протягом двох років поспіль) Олесю Мудрак, яка нині у двадцять років є автором чотирьох поетичних збірок, членом Національної спілки письменників України, студенткою Національного університету імені Тараса Шевченка і своєрідною візитівкою фестивалю “Джерельце”. Тож хай і надалі ці маленькі чисті краплинки цілющого “Джерельця” залишаються такими ж самотніми. І хай широченна ріка псевдопоетів та епігонів їх не зіпсує.

• **Олег ОЛЕКСЮК**,
м. Херсон

НА МІЖНАРОДНІЙ ВИСТАВЦІ

Наприкінці листопада 2005 року в місті Бухарест (Румунія) проходила XII Міжнародна виставка навчальних книг “Гаулеамус-2005”. За ініціативи Херсонської торгово-промислової палати (президент В. В. Остроумова) та Держкомітету з питань преси, телебачення та радіо України (голова департаменту видавничої справи Держкомітету В. І. Бабилюк). Херсонщину на міжнародному рівні представляли: Херсонська філія Видавничого центру “Просвіта” (директор О. В. Олексюк) та “Надніпряночка” (О. В. Алеферко).

Звичайно, найбільшу увагу українській книзі надавали наші колишні співвітчизники. А тимчасово уповноважений посол Ук-

раїни в Румунії Теофіл Рендюк у своєму виступі говорив про важливість такого факту, як прорив у книговидавничій справі щодо якості видань саме на півдні та сході України. Особливу увагу привернули

ЗНАЙ НАШИХ!

просвітянські книги “Нарис з історії Бериславщини”, “Голос Батьківщини”, а також збірки пісень Анатолія Щербини “Зацвіла нареченою вишня” та Олега Олексюка “Школо-Лебідко”. Книга київського видавництва “Емма” під назвою “Україна — козацька держава” на цій Міжнародній виставці була визнана найкращою. Тож якщо Європа уже зрозуміла силу українського слова, неже наші земляки і надалі не помічатимуть цього потужного руху?

• **Олег ОЛЕКСЮК**,
голова Херсонської обласної організації ВУТ “Просвіта” імені Т. Шевченка

ПОШУК ІСТИНИ

12 жовтня 2005 року в приміщенні музею Херсонського державного університету відбулася дискусія за ініціативи ХООВМГО “Молода Просвіта”. Головна мета цього заходу — створення громадської ради із захисту українського інформаційного простору.

Також на зустрічі обговорювалися проблеми білінгвізму в Україні, проблеми введення другої державної мови — російської. Було приємно, що до дискусії до-

СТАНЬМО НА ЗАХИСТ!

лучилися не тільки прогресивні ділячі спілок і партії (“Союз”, “НДЛМ”, “Молода Батьківщина”), а й журналісти Дементій Білий, Володимир Коробов, а найголовніше — студенти університетів: у розмові взяли участь ще й представники Національного технічного університету. Адже проблема мови хвилює нашу молодь, на яку покладаємо найбільші надії і сподівання щодо становлення української держави, її нації.

Учасники диспуту висловлю-

вали власні ідеї щодо збереження нашої рідної мови, процвітання її у майбутньому, і кожен із гідністю відстоював свою позицію.

Розмову завершував член правління ХОО ВУТ “Просвіта” Іван Немченко, який зачарував присутніх спокійним, обдуманим словом, що поселяє в душах взаєморозуміння і толерантність.

• **Надія ЯЦЕНКО**,
голова Херсонського обласного осередку ВМГО “Молода Просвіта”

ЮВІЛЕЇ І ЮВІЛЯРИ

Ось і стала Одеська «Просвіта» імениницею, та не просто імениницею — ювілянткою. 100 років тому, 25 листопада 1905 року, було зареєстровано «Українське Товариство «Просвіта» в Одесі», одну з найстаріших на теренах підросійської України організацію, яка об'єднала свідомих національно і вільних духовно громадян портового причорноморського міста, які прагнули розвою національної культури, розвитку й ужитку української мови не лише в побуті, а й у національному навчанні та вихованні, бачили Україну та її народ духовно, національно й політично незалежним.

Навіки в історію Одеської «Просвіти» увійдуть імена Михайла Комарова, першого її голови, Івана Луценка, Сергія Шелухина, Івана Бондаренка, Дмитра Сигаревича, Івана Липи, Петра Климовича, Павла Зеленого, Олександра Погибки, Євтіма Фесенка, Михайла Слабченка, Андрія Ніковського й багатьох інших одеситів, які не лише створили організацію і віддавали роботи в ній усю душу й серце, а й згодом увічили себе і як видатні політичні та громадські діячі молоді української держави в період визвольних змагань, стали знаменитими діячами української науки й культури. Багатом із них довелося згодом випити гірку чашу неслави й забуття, фізичного знищення каральною сталінською системою члї еміграційних повенірянь. Але зроблене ними, справжніми витязями українського духу, не пішло в небуття, хоча Одеську «Просвіту» неодноразово закривали і за царських часів, і в радянську епоху. Вона ж, як фенікс, відроджувалася і діяла, зберігаючи і примножуючи надбане своїми славетними попередниками.

Непростим був її шлях і в часи перебудови, коли Одеську «Просвіту» вже вкотре було поновлено, і особливо останнім часом, коли мінялося її керівництво, яке бачило «Просвіту» в собі, а не себе в «Просвіті». А проте організація діяла, і кожен істинний просвітянин ніс свою свічку добра і правди в люди.

Так і переступила Одеська «Просвіта» свій столітній рубіж.

Готувалися одесити до свого ювілею, як кажуть, в авральному темпі. Зміна керівництва об'єднання, яка сталася за майже вісім місяців до ювілейної дати, прагнення, попри все, оновленого складу правління гідно відзначити цю дату, дали свої позитивні результати. Уже й не хочеться згадувати і повеніряння голови об'єднання Галини Долінич по владних кабінетах і різних інстанціях, й активне бажання тих, хто мусив би активно працювати і в правлінні, і на місцях, цього не робити, а вичікувати: а нічого, мовляв, у вас не вийде! — і цілий ряд об'єктивних і суб'єктивних чинників, від яких іноді опускалися руки, але ми, засукавши рукави, тих рук не складали. І маємо певні результати, про які хочеться сказати.

Це, перш за все, проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції «Просвіта»: минуле, сучасне й майбутнє» (до 100-річчя Одеської «Просвіти»), пленарне засідання якої урочисто відкрилося в Південноукраїнському державному педагогічному університеті імені К. Д. Ушинського, де з вітальним словом виступили ректор цього ВНЗ ака-

ПЕРЕСТУПИВШИ ВІКОВИЙ РУБІЖ

Одеській «Просвіті» — 100 літ

демій Олексій Чебікін, наші київські почесні гості, члени центрального правління ВУТ «Просвіта» імені Т. Шевченка: заступник голови, відповідальний секретар Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка Микола Нестерчук, заступник голови професор Олександр Пономарів та інші.

У роботі конференції взяло участь понад сорок науковців і просвітян із багатьох регіонів України. На наше свято прибули дорогі гості й симпатки з Києва й Луганська, Вінниці й Криму, Івано-Франківська й Херсона, багатьох міст і районів Одещини, які виступили з цікавими доповідями й повідомленнями.

На конференції працювало три секції: «Український національний рух на рубежі XIX—XX ст.», «Просвіта»: філологічний та культурологічний контекст», «Регіональні проблеми «Просвіти», де обговорювалися серйозні проблеми історії цієї шанованої організації, йшлося про творчу та громадську діяльність видатних просвітян України впродовж століття, порушувалися серйозні проблеми роботи організації на місцях у сучасних умовах і вироблялися плани на перспективу.

Ми отримали численні вітальні телеграми й адреси з багатьох регіонів України й з-за кордону. Зокрема нас привітало Товариство Української Мови імені Тараса Шевченка зі США (голова Віра Боднарчук), Союз Українок США та України, численні просвітянські громади нашої держави, далекого й близького зарубіжжя.

Урочисте просвітянське засідання відбулося в Одеському державному аграрному університеті, який цього року став колективним членом Одеської «Просвіти», а його ректор професор Сергій Корлюк очолив цю організацію.

Увечері 25 листопада в Українському музично-драматичному театрі ім. Василя Василька відбувся святковий концерт, організований Управлінням культури Одеської обласної адміністрації, на якому виступили провідні майстри та творчі колективи Одещини, зокрема лауреати багатьох конкурсів: вокальний дует «Доля», тріо бандуристок «Мальви» й ансамбль бандуристів Одеської державної філармонії, заслужений артист України співак і композитор Микола Свідюк, солісти-вокалісти обласної філармонії, солістка концертного ансамблю «Кантабіле» Луганської філармонії, лауреат конкурсу «Золота трембіта» Наталя Коломойцева, танцювальні колективи з м. Іллічівська та Білгород-Дністровського та інші, які порадували одеситів і гостей високою культурою мистецького виконання.

Наші гості з Києва, члени Центрального правління «Просвіти» Микола Нестерчук та Олександр Пономарів вручили просвітянам Одещини почесні грамоти і медаль «Будівничий України», якою нагороджені заслужені діячі мистецтва України, член Національної спілки письменників України Григорій Зленко, який до 100-річчя Одеської «Просві-

ти» видав книжку нарисів «Лицарі досвітніх вогнів. 33 постаті Одеської «Просвіти», давній активний просвітянин Павло Агромаков і попередній голова об'єднання Олександр Птащенко, котрий своєю присутністю київське керівництво не удостоїв.

Від міської та обласної влади одеські просвітяни отримали до ювілею й матеріальну підтримку на здійснення видавничих проєктів, і, найголовніше, — приміщення для нормальної роботи об'єднання, адже після повені підвальні приміщення, де зареєстрована «Просвіта» по вул. Белінського, 17, абсолютно непридатне для використання. Ще на Координаційній раді політичних партій та громадських організацій при голові облдержадміністрації 22 листопада цього року одеський губернатор Василь Цушко сказав, що до свого ювілею одеські просвітяни отримають достойний подарунок. І ми його отримали — приміщення, яке розташоване в історичній частині міста — по вул. Пушкінській, 19, і є функціональним. Коли в театрі це рішення облдержадміністрації було оприлюднене, — щастя одеських просвітян не знало меж. Безперечно, усі ми щиро вдячні обласній адміністрації за такий дарунок, про що голова об'єднання Галина Долінич повідомила присутнім, відзначивши й копітку та сумлінну роботу тих просвітян, які доклали максимум зусиль, аби ювілей нашої організації став справді всеукраїнським святом.

Відзначення ювілею одеських просвітян продовжилося 26 листопада в Літературному музеї. Це був День пам'яті жертв голодомору й політичних репресій. Усі присутні хвилюючо мовчання вшанували пам'ять безневинно загиблих. І на прохання присутніх Наталя Коломойцева знову виконала «Молитву до зірничі» — один із творів вокального циклу композитора Юрія Коломойцева, створеного ним на вірші репресованих поетів. Сильний красивий голос співачки звучав акапела, й у всіх присутніх стискалося серце, а на очах багатьох бриніли сльози — таким емоційним було сприйняття цього твору, написаного на вірші М. Сарма-Соколовського.

У Золотій залі Літературного музею цього дня підбивалися підсумки конкурсу студентських і шкільних робіт, присвячених видатним постатям Одеської «Просвіти», в якому взяли участь понад 60 студентів, гімназистів, ліцейстів і школярів Одещини. Переможці конкурсу отримали грамоти й подяки присутніх, як члени журі, були нащадки тих славетних родів, які започатковували Одеську «Просвіту»: Михайла Комарова, Михайла Слабченка та Євтіма Фесенка.

З останнім іменем пов'язаний ще один проєкт, здійснений до 100-річчя Одеської «Просвіти», — видання буклету «Славетний друкар Одеси» — каталогу українських видань одеського друкаря Є. І. Фесенка, який, за влучним висловом ще одного знаного українського мецената Євгена Чикаленка, умів

«любити Україну до глибини власної кишені».

Каталог уклали науковець Одеського літературного музею Г. Закіпна та заслужений працівник культури Т. Максим'юк, перший заступник голови правління Одеського обласного відділення Українського фонду культури, а координатором проєкту став член-кореспондент Українського відділення Міжнародної академії наук, академік Українського відділення Міжнародної академії холоду В. Дябло — нащадок і зберігач родинного архіву видатного одеського друкаря Є. І. Фесенка. Це видання — гідна спроба бібліографічного опису українських видань, здійснених відомою одеською типографією Є. І. Фесенка.

Із незалежних від нас причин до ювілейного дня не встигли побачити світ інші видавничі проєкти, які ми підготували. Але незабаром вони теж будуть здійснені: і ювілейний календар, і буклет, присвячені 100-річчю Одеської «Просвіти», і святкове число газети, і книга культурологічних нарисів, у якій ідеться про творчі особистості представників Одещини як гідну частину світового українства, й інші видання. А коли відкриватимемо новий офіс «Просвіти» (приміщення ще не звільнене), — у нас буде гарна нагода репрезентувати наші видавничі проєкти повною мірою.

Із нагоди 100-річчя Одеської «Просвіти» відкрили художню виставку славетні одеські «Мамаї» — творче об'єднання мистців, широко знане не лише в нашому місті. Експозиція картин Ігоря Божка, Олександра Стовбура, Миколи Степанова, Володимира Стрельникова, Василя Сада, Сергія Савченка та інших одеських художників об'єднання «Мамаї» зачаровувала присутніх у Літературному музеї.

Ювілейний рік Одеської «Просвіти» тільки розпочався. Але на одеських просвітян чекають не лише урочистості, свята й подарунки: чекає плідна, буденна і творча робота на благородній ниві культурного й духовного відродження нашого народу, продовження кращих традицій наших славетних попередників, які сто літ тому цю достойну роботу розпочали, започаткувавши громадську організацію, яка носить зараз імення Одеської «Просвіти».

Тетяна АНАНЧЕНКО,
заступник голови Одеського обласного
об'єднання ВУТ «Просвіта»
імені Т. Шевченка, член НСЖУ

ЧИТАЧ АГІТУЄ

Хоча було це років зо три тому, але не забувається випадкове спілкування «зблизька» з однією досить «успішною» вчителькою зарубіжної літератури. Вразило, як вона на весь вагон електрички не посоромилася афішувати своє бажання купити новий примірник «Бульвару», як бігла за продавцем газет аж у сусідній вагон. Як потім із неабияким задоволенням його читала. Вразило також коло її зацікавлень, коли мимоволі довелось поспілкуватися (їхали майже чотири години, сидючи поруч). Справжній «сон розуму», зовнішня показушність, неприкрита задрісність до співробітників, пристрасть до грошей... Повна духовна порожнеча...

На жаль, таких «учителів» немало. Навіть фахову літературу, пресу читають вони зрідка. Звички немає. І важко... Куди легше споживати легке читво або опуститися на диван і заглибитися поглядом у телевізійне, що демонструє духовний сміттєпровід...

А вчителям же ой як треба читати ще й загальнопросвітницьку пресу, зокрема таку унікальну, як тижневик «Слово Просвіти». Обов'язково! Адже ця газета осмислює всі проблеми духовного простору України: і гарячі теми сьогодення, і питання виховання і становлення дітей, молоді, сім'ї, пекучі соціальні проблеми, реалії українського села. А також питання

НІБИ ВЧИШСЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ...

історії, української звичаєвості, музичної, бібліотечної справ, туризму. Глибоко переймається «Слово Просвіти» також станом книгодрукування і проблемами всіх видів мистецтва України, досягненнями українських спортсменів.

Усі ці питання висвітлює «Слово Просвіти» глибоко, шляхом безпосереднього спілкування журналістів (а отже, і читачів) із найвидатнішими українцями — нашими сучасниками. Серед них — науковці й громадські діячі: Євген Сверстюк, Михайло Горинь, Іван Дзюба, Іван Ющук, Олександр Пономарів, Володимир Панченко, Юрій Мицик, Володимир Войтенко, Олег Романчук, Олександр Костенко... Видатні письменники, літературознавці: Анатолій Дімаров, Ліна Костенко, Оксана Пахльовська, Михайлина Коцюбинська, Василь Скуратівський, Дмитро Чередниченко, Степан Пушик, Борис Олійник... Прекрасні наші артисти й митці: Ніна Матвієнко, Лариса Кадирова, Раїса Недашківська, Олег Скрипка, Анатолій Паламаренко, Ніла Крюкова, Євгенія Басалаєва... А скільки ще тут не названих!

Велике щастя має читач, спілкуючись на сторінках «Слова Просвіти» з тими українцями, які в цей важкий і визначальний час є втіленням славнозвісних трьох «п»: патріотизм, порядність, професіо-

налізм. І отже, не втрачається надія, що вийдуть українці на рівну дорогу свого державного та громадського життя.

Читаючи «Слово Просвіти», поглиблюєш свої знання про велетів українського духу: Тараса Шевченка, Лесю Українку, Івана Франка, Миколу Лисенка, Василя Стуса, Олеся Гончара...

Відчуваєш «лікоть товариша» в нелегкій просвітянській роботі, читаючи статті Володимира Ференца, Світлани Орел, Надії Дички, Анатолія Кіндратенка, Марії Олійник і багатьох інших просвітян. Вони надихають вірою в те, що спільними силами ми зможемо очистити авгієві стайні, що дісталися нам у спадок.

Такі відчуття вкрай потрібні вчителю і всій українській інтелігенції.

«Слово Просвіти» — не легке читво. Саме тому ця газета потрібна інтелігенції, як повітря.

Читаю «Слово Просвіти» регулярно, починаючи з 1996 р. І відчуваю, що це не просто читання, — а успішне навчання у вищій школі за спеціальністю «Відродження України».

Ніна ВІТУШКО,
голова Крелевецького міського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка Сумської обл.

ПЕРЕДПЛАТА-2006

Дорогі співвітчизники!
Просвітяни
незалежної України!

Триває передплата
всеукраїнського просві-
тянського культурологіч-
ного тижневика «Слово
Просвіти» на 2006 рік.

Щочетверга ми стука-
ємо у ваші серця, шукаю-
чи співрозмовників для
відвертого й щирого ді-
алогу про наболіле, акуму-
люючи думки і сподіван-
ня, якими живе українська
інтелігенція, всі, кому не
чужі проблеми національ-
ної історії, мови, культури.

Про все, що нам доро-
ге і рідне, про нашу мате-
ризу і майбуття наших ді-
тей, про скарби націо-
нального духу й повсяк-
денну працю на терново-
му полі рідної культури
ми, журналісти «Слова
Просвіти», вболіваємо ра-

зом із вами, наші дорогі
читачі.

Отож — духа не уга-
шаймо, будьмо разом!

Знайте, що подальша
доля просвітянського тиж-
невика — у ваших руках,
наше існування — це ваш
вибір, ваша активна участь
у передплаті.

Передплатити «Слово
Просвіти» самі та загіту-
те зробити це ваших од-
номудців.

Передплатний індекс
— 30617.

Передплату прийма-
ють усі відділення зв'язку
«Укрпошти». Сторінка в
«Каталозі» — 130-та.

Вартість передплати
разом із поштовими вит-
ратами:

на рік — 37 грн. 86 коп.;
на півроку —
19 грн. 18 коп.;
на місяць —
3 грн. 38 коп.

**Шановні співвітчизники!
Дорога українська громадо!**

Сьогодні я говоритиму про енергетичну безпеку України. Кожен із вас хоче впевненості в тому, що взимку в наших домівках буде тепло й затишно. А ціни на газ і вугілля залишатимуться доступними.

Хочу твердо заявити: енергетичної кризи в Україні не буде.

Ми справді отримали у спадок енергетично залежну країну. Майже 80 відсотків нафти і понад 75 відсотків газу надходить в Україну з російської території. Від попередньої влади ми успадкували ще одну проблему: щороку зима починалася зі спекуляцій щодо газової теми.

Я хочу, аби ця практика залишилася в минулому. Щоб економічні стосунки з сусідами формувалися на прагматичній взаємовигідній основі.

Мусимо визнати: за все треба платити. І, в першу чергу, за свою незалежність. Якщо Україна хоче стати економічно незалежною, рано чи пізно ми мусимо прийти до ринкових стосунків у енергетичній сфері та раціональної організації енергоспоживання.

Проблема не в тому, що ми імпортуємо енергоносії. Так живуть десятки країн світу. Але їхні стосунки з партнерами будуються на ринкових засадах, і тому у взаєминах немає місця економічному тиску і шантажу.

Сьогодні нам не варто драматизувати ситуацію. Головне — уникнути спекуляцій і зайвих емоцій, які можуть зашкодити як діалогу в енергетичній сфері, так і двостороннім українсько-російським стосункам.

Не секрет, що і в Києві, і в Москві є гарячі голови, які не проти “погріти” руки на газовій темі. Причому йдеться не стільки про економіку, скільки про політичну кухню.

«ЕНЕРГЕТИЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ НЕ БУДЕ» РАДІОЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ВІКТОРА ЮЩЕНКА ВІД 17.XII.2005 р.

Переконаний, усі ми винесли уроки з 2004 року, і газове питання не стане новою Тузлою в українсько-російських взаєминах. Таку позицію займаю я, як Президент України. Таку позицію декларує Президент Російської Федерації Володимир Путін. Під час телефонної розмови в п'ятницю ми з моїм російським колегою домовилися, що газове питання має вирішуватися в економічній площині. І керуватися при цьому потрібно виключно національними інтересами.

До сфери стратегічних інтересів належать у першу чергу добросусідські двосторонні взаємини, які формувалися упродовж віків.

Думаю, що сьогодні всі політичні сили повинні усвідомити високу відповідальність за формування дружніх стосунків між двома братніми народами. Жодною заявою чи дією ми не повинні провокувати недовіру чи неповагу в наших взаєминах.

Таку позицію займає українська сторона в переговорах із Росією.

На сьогодні газовий баланс України є таким: Україна щороку отримує 23 мільярди кубометрів блакитного палива як плату за транзит російського газу до Європи, 20 мільярдів складає власний річний видобуток і 37 мільярдів кубометрів газу ми купуємо в Туркменістані.

Варто знати наступне: Україна забезпечує транзит 115 мільярдів кубометрів російського газу до Європи — причому за пільговим тарифом — і водночас отримує газ як плату за транзит також за пільговою ціною.

Збільшення тарифної плати за транзит з одної сторони і підвищення цін на газ з іншої — безумовно, процес об'єктивний. Українська сторона готова перейти на грошові розрахунки за газ, ми виступаємо за лібералізацію ціни на паливо і тарифів за транзит російського газу.

Від переходу на ринкові стосунки виграють і Україна, і Росія.

Перший крок до енергетичної, а значить, і політичної незалежності Україна зробила в 2000 році, коли я мав честь очолювати український уряд. Тоді у газовій полеміці нам удалося уникнути політиканства.

Ми раз і назавжди вирішили питання несанкціонованого відбору газу й уклали п'ять угод, що врегулювали всі спірні питання в

енергетичній сфері між Україною та Росією.

Але ми не встигли вирішити головну проблему — щодо лібералізації цін на енергоринку та скасування бартерних розрахунків за послуги українського транзиту.

Бартерні схеми розрахунків за енергоносії працювали на створення непрозорих схем і збагачення олігархів.

Український бюджет роками недоходив мільярди доларів. Це гроші, які мали йти на зарплати і пенсії, розвиток науки, технологій, кредитування села.

Перехід на грошові розрахунки в газовій сфері вигідний вітчизняній економіці.

Упевнений: підняття ціни має відбуватися поетапно, без “шокової терапії” для вітчизняної промисловості. При цьому вартість енергоносіїв повинна формуватися, виходячи з економічних, а не політичних чинників.

Поетапний перехід до нової ціни дозволить комунальному, бюджетному та індустріальному секторам адаптуватися до нових умов.

Треба скласти і впровадити перехідну систему тарифів на газ, яка б мінімізувала наслідки для населення.

Система перехідних тарифів повинна діяти 2–3 роки й поступово виходити на уніфіковану ставку, яка відповідає реальній вартості газу для України.

Нова українська влада дбає про диверсифікацію енергоринку і збільшення власного видобутку газу та нафти. Уже цього тижня український уряд провів переговори про залучення інвестицій у сумі понад 2 мільярди євро на розвідку та видобуток енергоносіїв на Прикерченській ділянці шельфу Чорного моря.

При цьому головною проблемою для України є не дефіцит енергоносіїв, а тема енергозбереження. Енергоємність вітчизняної промисловості залишається найбільшою у Європі. Ми використовуємо втричі більше газу для виробництва одиниці ВВП, аніж наші найближчі сусіди. На жаль, українські індустріальні гіганти звикли платити за електроенергію копійки, і тому в модернізацію підприємств кошти не вкладалися практично роками. Європа ж заощаджує кожний кубометр газу, кожен кіловат, кожному копійку.

Найближчим часом в Україні буде створено Агентство з питань енергозбереження.

Ця структура сконцентрує всі проекти, пов'язані з раціональним використанням енергоресурсів, альтернативними джерелами енергії, розвитком системи видобутку нафти й газу.

На початку 2006 року влада представить нову концепцію енергетичної безпеки країни. Ми повинні не тільки вийти на нову схему видобутку енергоносіїв, розрахунків, а й мати чітку схему захисту національних інтересів України.

Хочу згадати один історичний факт. У 1994 році Україна приєдналася до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Тоді ж Російська Федерація, — як і США, Франція, Великобританія та Китай, як члени ядерного клубу, — зобов'язалася утримуватися від тиску на Україну, який би загрожував нашому національному суверенітету. Хочу вірити, як Президент України, що Росія ніколи не забуватиме про взяті на себе зобов'язання.

Системність і прагматизм мають стати основою українсько-російської економічної співпраці.

Вірю, що нам вдасться успішно завершити переговори щодо поставок газу. Україна, в свою чергу, виконає всі свої зобов'язання перед російськими і європейськими партнерами щодо гарантій транзиту блакитного палива.

Україні потрібна єдина і зрозуміла “дорожня карта” розвитку української енергетики.

Нам потрібна Енергетична стратегія країни, яка визначить напрям і пріоритети енергетичної політики на наступне десятиріччя. Такий документ уже в роботі, він буде прийнятий на початку наступного року.

Хочу зазначити: найближчим часом ціна на газ для населення радикально не зросте. На потреби комунального сектору, бюджетної сфери йтиме газ здебільшого національного видобутку.

Водночас лібералізація газового ринку — це виклик. Виклик для нації, національної економіки, комунального сектору. Це урок жити економічно, раціонально, як живе весь цивілізований світ.

Вірно в себе! Нехай у наших домівках завжди буде світло, тепло і затишно.

www.prezident.gov.ua

ПІДСУМКОВА РІЧНА ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА ТА ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА

20 грудня у столичному Українському домі відбулася підсумкова річна прес-конференція Президента України Віктора Ющенка і Прем'єр-міністра України Юрія Єханурова.

Конференція транслювалася Національним радіо, УТ-1 та “5 каналом” телебачення.

Представники регіональних та центральних ЗМІ мали можливість запитати безпосередньо у Президента та Прем'єр-міністра про найгостріші політичні, економічні та соціальні виклики нашого часу, детально розглянути підсумки виконання передвиборчої програми Президента “Десять кроків назустріч людям”. У країні успішно виконується Програма зайнятості населення на 2006—2009 роки, за 9 місяців 2005 року, згідно з повідомленнями виконавчої влади, було створено нові робочі місця для 839,5 тис. осіб, що становить 84 % від річного завдання. Зростання реальних доходів населення за 10 місяців 2005 року становило 21,4 %. Темпи зростання реальної заробітної плати, які за підсумками 10 місяців становили 18,6 %.

Фінансування соціальних програм стало пріоритетним для нової влади.

Діти, старі та інваліди не залишилися поза увагою держави: щорічно одержувачами усіх видів державної соціальної допомоги та житлових субсидій є майже 5 млн. громадян та сімей, загальна сума бюджетних витрат на їхню виплату перевищила 3 млрд. грн.

У національному податковому законодавстві забезпечується

принцип податкової недискримінації, який є визначальним у законодавстві Європейського Союзу та угодах СОТ.

Робляться рішучі кроки у боротьбі з корупцією, зміцнюється самоврядування, зокрема місцеве. Життя стало безпечнішим: зменшилось число злочинів і правопорушень, фактів хабарництва та шахрайства завдяки безкомпромісній боротьбі з ними.

Особлива турбота уряду і Президента — здоров'я нації. З 2006 року починають діяти чотири національні програми по боротьбі зі СНІДом, раком, туберкульозом, хворобами серця і крові, у зоні особливої уваги — медицина на селі, створюються сприятливі умови життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Очевидним є зростання в суспільстві загальнолюдських цінностей: сім'ї, материнства, батьківства, поваги до права дітей, чому сприяють державні програми та проекти, міжкультурний та міжрелігійний діалог з метою розширення сприйняття демократичних цінностей.

10,6 % Держбюджету наступного року пропонується витратити на розвиток села (10 млрд. грн.).

Нещодавно прийнята Державна програма розвитку Збройних сил і проект Закону про граничну їх чисельність, — військове будівництво має чітко визначену перспективу. Вперше, 2005 року, було досягнуто показників у бойовій підготовці військ, які вимагалися Державною програмою.

Очевидні успіхи зовнішньої по-

літики в інтересах народу України, яка є послідовною і відкритою, передбачувани пріоритети нашої держави: європейська та євроатлантична інтеграція, розвиток партнерських взаємин із сусідніми країнами, інтеграція у світову економічну систему, активна регіональна політика.

Найголовніші досягнення: визнання України державою з ринковою економікою, інтенсифікований діалог щодо членства та реформ з НАТО, стратегічний рівень відносин із США, переведення стосунків з Росією на прагматичний рівень.

І Прем'єр-міністр України Ю. І. Єхануров, і Президент В. А. Ющенко не оминували гострих питань у стосунках з Росією: йшлося про встановлення параметрів для цивілізованого вирішення економічних проблем, зокрема про орендну плату за землю в Криму, де базується російський флот, встановлення формули ціни за газ, ціни його транзиту, створення і втілення енергозберігаючих технологій.

Особливої уваги і підтримки заслуговує пропозиція Президента створити в державі резерв в обсязі 3 млрд. гривень, витративши кошти на запаси харчових продуктів, палива, інших необхідних засобів.

Президент наголосив на необхідності Україні мати бюджет розвитку, а не проїдання, рішучому за-

Фото Ганни Оберської

переченні будь-яких спроб використати бюджет у політичних цілях.

До речі, у розпал прес-конференції прийшло повідомлення: Верховна Рада прийняла Державний бюджет України на 2006 рік 226-ма голосами.

Особливу увагу Віктор Андрійович приділив питанням виборів, пообіцявши, що вони будуть прозорими і чесними і повідомивши, що особисто закликав ОБСЄ тримати моніторинг виборів у березні 2006 року.

Президент хоче бачити Україну стабільною і прогнозованою, зауваживши, що Верховна Рада — найбільш нестабільний інститут

влади. Українському парламенту буде важко створити більшість, якщо у його складі буде щонайменше 15 фракцій.

Нація мусить навчитися відстоювати свої інтереси, влада — відділяти політику від економіки, а всі разом — навчитися жити без політики минулого, звільнитися від авантур і провокацій, зрозуміти, що сили вчорашнього дня будуть вчорашніми.

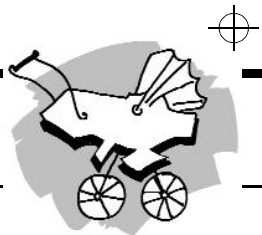
Віктор Ющенко вірить у перемогу демократичних сил, у формування їх консолідації ще до виборів, аби нація до березня 2006 року побачила конфігурацію національно-демократичних сил у парламенті.

— Я формую коло людей, які працюють на Україну і на українську націю. Тому вірю, що національно-демократичні сили не програють, — наш народ має прекрасну історичну пам'ять і не захоче жити в кабалі. Розбудова демократії — питання не одного дня, але реваншу вчорашньої влади не буде. Мова не про персоналії, а про цінності, за які заплачено дорожчу ціну, для кожного з українців — свою, персональну.

Я вірю в свою націю, — сказав Президент України.

Власне, цим і хочеться завершити інформацію про цю вагомую прес-конференцію, яка багатьох журналістів переконала: становлення лідера нації відбулося. Слово — за нацією.

● Любов ГОЛОТА

ТРАДИЦІЯ ОЧИМА ДІТЕЙ, або ЯКОЇ УКРАЇНИ ХОЧУТЬ ДІТИ

Уже більше десяти років викладаю українознавство в київській школі № 186. В основі самої назви предмета лежить суть пізнання про Україну і відповідне формування самосвідомості учня. Іду до цього через пізнання родоvodu. Бо ж немає у світі людини, яка б не хотіла знати свій родовід і його традиції.

У нашому суспільстві нині ведуться різні дискусії щодо побутування традицій, їхнє можливе відродження, реформування і розвитку. Який стан традицій сьогодні, як вони впливають на самосвідомість дитини, — однозначної відповіді немає. На всі ці запитання я спробувала знайти відповідь у самих дітей. Їхніми очима подивитися на цю проблему.

“Мій дід Іван ще змалку робить дідуха. Він кожного нового року влітає 12 нових колосків пшениці чи жита для того, щоб новий урожай був кращий, ніж старий. А дідух у нас такий великий, що майже не пролазить у двері”.

(Олександр БЕНЕДИЩУК, 8 кл.)

“Моя бабуся — релігійна людина й тому таке свято, як Різдво Христове, було не просто розвагою, а “серйозним” Святвечором”.

(Євген КОЗИРЄВ, 8 кл.)

“На Різдво ми завжди підкидаємо ложку з кутею до стелі. Скільки зерна прилипне, стільки й прибавиться усього. Ми святкуємо Василя святого тому, що мій дід Василь”.

(Вікторія ВОЛКОВА, 7 кл.)

Діти під час канікул ходять колядувати. Довгий час це заборонялося, і поняття про колядки стало викривленим. Крім дитячої приколаді “Коляд-коляд, колядниця...”, вони нічого не знали. Діти цікаві до всього, що є в народі. А традиція перервана. Ось тут і потрібен добрий порадиш із боку вчителя — класного керівника, вихователя, вчителя з українознавства.

“Мені дуже подобається цей предмет. Я вивчила і почула багато чудових колядок, шедрівок, засіванок”.

(Рая ВАЛУЙСЬКА, 8 кл.)

“Я ходила колядувати, співала ось таку пісню: “По всьому світі стала новина”. Цю пісню я вивчила на уроках музики”.

(Оксана МАРХАЙ, 6 кл.)

Народна педагогіка часто використовує такі могутні методи впливу на дитину, як стимул та матеріальне заохочення. Саме цей метод лежить в основі колядництва. Про те, як, хто і чим обдаровував, діти щиро діляться у своїх роботах:

“Наколядували ми багато. Дуже багато солодкого. Сусіди були дуже раді, що ми їх привітали”.

(Анастасія ГРЕБЬОНКІНА, 6 кл.)

“Обійшовши всі хати, ми поверталися до рідних домівок. Дійшовши, почали ділити всі подарунки між собою. Розділивши їх, кожен із нас пішов додому, співаючи”.

(Аліна ІВАНІЦЬКА, 7 кл.)

І вже сама традиція навчас дитину правильного поводження під час колядування:

“Я переконався, — якщо розповідати колядку, люди не дуже тішаються. А якщо заспіваєш, то відразу усі міхаються і дають щедрі дарунки”.

(Тарас ЧАПНИЙ, 8 кл.)

Іноколи навіть невеликий крок, зроблений дитиною в царині пізнання даної народної традиції, викликає в дитини позитивні емоції. Спонукає до глибшого пізнання. А отже, — починається процес самовиховання:

“Я взяв зошита з українства, став його читати. Мені захотілося самому побачити справжнє українське вбрання. І я пішов до музею”.

(Олександр БУРДІН, 8 кл.)

“Я почав цікавитися різними народними святами”.

(Леонід ВЛАСЕНКО, 7 кл.)

Окремі норми традиційного життя людей старшого віку (дідухів, бабусь) викликають у дітей не лише цікавість, а й подив:

“Ложки в бабусі в основному дерев’яні, розписані різними квітами й калиною. Дивно. Адже ці ложки були зовсім нові. Але ж вона чомусь не захотіла купувати металеві, які були в магазинах”.

(Євген КОЗИРЄВ, 8 кл.)

“Мені було дивно, коли я дізналася від бабусі, що раніше ялинку прикрашали яблуками, горіхами, цукерками. Після святкування вся родина починала знімати солодощі”.

(Тетяна ЧОРНА, 8 кл.)

Народна традиція надзвичайно багата і розмаїта. І звичайно ж, учитель неспроможний розкрити дитині всі елементи й усі її особливості. Його завдання — дати правильне спрямування дитині. А вже далі цю роботу продовжать батьки.

“Коли було свято Водохреща, моя мама взяла мене до церкви. І тоді, коли брали свячену воду, я дізналася, що є вечірня вода і ранішня. Вечірньою водою хрестять кутки в домі або в квартирі, а ранішню воду п’ють”.

(Олена НІЗЕЛЬСЬКА, 8 кл.)

“Я дізнався від батьків, що на Святвечір на стіл клали сіно, пшоно і часник, накривали скатертиною та на скатертину ставили дванадцять пісних страв і кутю”.

(Максим ШУТЯК, 6 кл.)

“У бабусиному селі на підлогу розтрусують сіно, щоб кури гарно неслися і корова давала багато молока. І щоб це на столі стояла свічка”.

(Олена МАХІБОРОДА, 6 кл.)

У місті традиція дещо відмінна від села. Вона вже реформована до умов міста. Діти починають усвідомлювати, що традиції не замикаються на домашньому побуті.

“Мене повели в український ресторан, де було гарно прикрашено українськими вінками й іконами. У кожному куточку стояв оберемок сухих трав...”

(Яна СИДОРІНА, 6 кл.)

Справжньою тайною здаються дітям різдвяні ворожіння. Але коли вони не знають народних забав, тоді спокушаються нетрадиційними містеріями.

“У новорічну ніч моя сестра і я почали ворожити на те, що буде наступного року. Ми зачинилися у ванній кімнаті й почали викликати дух Попелюшки. Перед тим, як її кликати, ми поставили лак для нігтів, парфуми, помади і вимкнули світло. Коли ми почали викликати Попелюшку, Оля зачепила лак, і все попало. Ми кулями повилітали з ванної кімнати, бо дуже злякалися”.

(Богуслава БОГАНЧЕНКО, 7 кл.)

Сьогодні багато говорять про ставлення молоді до інтимних почуттів, про їхню поведінку, що у старших людей часто викликає обурення. Але чи справді аж так нівелюється почуття в наш час? Чи природно це? Найкраще на це запитання відповідають самі діти. Українська дитяча душа, як і раніше, генетично захоплю-

Фото О. Цешури

ється чистим і високим почуттям, прагне тої висоти й вірності.

“Коли почалися мої зимові канікули, я поїхав до своєї бабусі в Чернігівську область, у село Вертіївка. Як і в більшості сіл України, тут усі знаються на давніх звичаях. Щовечора ми з бабусяю сідали в теплій хаті, і я засипав її запитаннями про життя та звичаї українців. Було дуже цікаво! Вона розповідала про те, як люди ходили босі, про заливання хлопців до дівчат, про заручини. Розповідала про вечорниці та інші молодіжні заходи. З того часу, як сама була спочатку дівчиною, а потім і жінкою. Розповіла мені про своє перше кохання, яке потім із дитинства переросло в справжній шлюб”.

(Євген КОЗИРЄВ, 8 кл.)

Почуте від рідних не забувається. Воно стає зразком для наслідування, духовного утвердження. Ідеалом і мрією — можливо, на все життя.

“На канікулах я познайомився з однією дівчиною. Її звали Іванка. Вона з Прикарпаття. Іванка — це народне українське ім’я, воно походить від імені Іван. Ця дівчина мені дуже сподобалася. І я її покохав. Я наважився до неї підійти й освідчитися у коханні. Це її дуже здивувало. І за ці слова я її дуже сподобався. Я цю дівчину покохав і вона мене. Я хочу, щоб це кохання було вічним. І я залишуся з нею до самої старості. А коли вона від’їжджала додому, мені було дуже важко з нею прощатися. Я дав обіцянку, що її не забуду й чекатиму. І вона мені дала таку саму обіцянку. І я маю надію, що ці обіцянки здійсняться”.

(Ігор, 8 кл.)

Услід за першими почуттями з’являється думка про одруження. Звідси особлива зацікавленість дітей питаннями взяття шлюбу та весілля. Вони прагнуть пізнати більше, аніж те, що почуто на уроках. І знову стежка повертає до традиції, до свого родоvodu.

“Бабуся із задоволенням нам розповідала про традиції, які раніше були в Україні. У неї збереглися ті речі, які раніше носили, і нам було дуже цікаво з ними ознайомлюватися. Коли я одягала деякі речі, у мене перехоплювало подих. Вони були

дуже красиві. І я раділа, що могла не тільки до них доторкнутися, а й одягти. Від бабусі я дізналася про те, як раніше сватались, як проходило весілля, я навіть бачила речі, які моя бабуся одягала на весілля. І мені було дуже цікаво”.

(Руслана МИТРИЮК, 8 кл.)

Відомо, що сам предмет “українознавство” досі не нормативний. Не вироблено, на жаль, і єдиної концепції викладу матеріалу. Та й читається він далеко не в усіх школах. Тому мене цікавило і ставлення самих дітей до українознавства.

“З українознавства я кожного року дізнаюся багато нового, які є звичаї в Україні. Хоча, якщо можна так сказати, цих звичаїв зараз не дотримуються. Я дізналась про шлюб і передшлюбні звичаї, які колись були. Ці звичаї сподобалися мені більше ніж усі інші тому, що цікаво дізнаватися, як одружувалися мої предки. Взагалі, цікаво дізнаватися про те, що було колись”.

(Надія ПУШЕНКО, 8 кл.)

“Я дізналась на уроках українознавства багато нового. Про звичаї та обряди в давні часи. Про вечорниці, які влаштовували колись молодь, про шлюби та інше. Дуже цікаво дізнаватися про наш народ щось нове. І дуже шкода, що багато звичаїв зникли з нашого життя. Я б хотіла, щоб і тепер ми святкували так, як святкували люди в давнину”.

(Катерина ДОЛГОВА, 8 кл.)

У народі кажуть, що дитина не збреше. І намарні зусилля тих, хто намагається переконати нас, що світ змінився, що діти цураються рідного, що вони надто практичні. Спілкування з ними свідчить, що діти прагнуть до пізнання, цікавляться традиційною культурою, люблять свою землю і свою мову, своїх батьків. Інша річ, що середовище не завжди сприяє їхньому розвитку в цьому напрямку.

На моє тверде переконання, відродження українських традицій можливе, але для цього потрібно створити відповідні умови.

- **Надія ДАНИЛЕВСЬКА**, учитель-методист школи № 186, м. Київ

ЧИМ ПИШАЄТЬСЯ МІЙ РІД?

Мій рід — це мої бабуся і дідусь (він уже помер), мама і тато, мамині брати (мої дядьки), їхні сім’ї.

Родина — це велика сила, опора в житті людини. Любов — те почуття, яке робить її міцною, дружною, нездоланною у будь-яких життєвих випробуваннях. А ще має бути в родині взаємоповага, уміння зрозуміти, вислухати одне одного, підтримати, пожаліти.

Я добре пам’ятаю свого дідуса. Він усього цього навчив своїх дітей, онуків. Його діти дорослі, у кожного своя сім’я. Та вони завжди допомагають одне одному, хто чим зможе, інколи досить і доброго слова. Завжди піклуються про свою матір, мою бабуся Марію, яка залишилася сама в селі. Вона не звикла ледарувати, ні хвилини не сидить на місці — дбає, аби діти і внуки не їхали від неї без гостинця.

Коли мій дідусь помирав, він сказав дітям: “Завжди любіть одне одного, допомагайте, бережіть, ви — одне ціле! Нехай вас Бог береже, ви в мене найкращі діти”. Ось цим і пишається мій рід — дружбою, взаєморозумінням, любов’ю!

МОЛИТВА

Я, маленька українка,
Молюся до Бога,
Щоби Він мені в майбутнє
освітив дорогу.

Щоб були здорові
Батько і матуся
І щоб не хворіла
Рідненька бабуся.

Щастя прошу хресним моїм
І всій Україні, і родичам
всім.

Маленькій сестричці,
старшому брату,
Щоб завжди радість
панувала в хаті.

Ми всі є діти України,
Ми завжди, як одна сім’я.
Ми дуже любимо
Батьківщину —
це найкрасивіша земля.

ПОРАДИ

Розпочатої справи
не залишай,
На різні дурниці часу не гай.
Якщо звикнеш кидати
все розпочате,
То в житті нічого не будеш
ти мати.

Потрібно правдивим,
ввічливим бути,
Щоб своєї мети в житті
досягти.
Любити матусю, батька
любити,
Бо їх ще попросимо нам
помогти.

- **Улянка КОРОЛЮК**, 9 років, ЗОШ І—ІV ст., м. Тисмениця Івано-Франківської обл.

НЕ ПРОГРАЄМО...

За спиною в Української народної партії і справді чималий шмат політичного досвіду. І чимало часу, щоб напрацювати в суспільстві пристойний рейтинг, із котрим не соромно йти на вибори. За результатами різних замірів рейтинг УНП не перевищує 0,6 %... Попри все лідер партії Юрій Костенко прийняв рішення йти на вибори самостійно.

— Наскільки продумане Ваше рішення йти окремим виборчим блоком?

— Наше рішення обумовлюється шістнадцятирічним досвідом і тією дорогою, яку ми весь час торували в українській політиці. Ми представляємо собою правочентристську політичну партію, мета якої — не лише боротьба за незалежну демократичну Україну, а й за потужного національного товаровиробника. Інша принципова складова нашої програми — підтримка всього українського в нашій державі. Того, що називається українським обличчям. Адже згадайте, на президентських виборах минулого року одним із головних питань до Віктора Ющенка було питання, чи зможе він змінити обличчя нашої держави на українське... Подивімося коротенько на програми основних політичних гравців. Я не беру до уваги лівих, комуністів: із ними все зрозуміло... Партія регіонів жодного слова не говорить про національні інтереси. Партія Литвина — це така собі політична еkleктика вчорашнього і сьогоднішнього. Враховуючи, що недавно це була аграрна партія, у їхній програмі все змішалося. Тут і колгосп, і фермер і, умовно кажучи, комунізм із європейською демократією. Я навіть не хочу детально аналізувати їхню програму, тому що це не ідеологічна партія, а швидше виборчий проект... Тепер звернемо увагу на тих, хто був із нами на помаранчевих барикадах. Блок Юлії Тимошенко. У його основну лягла соціал-демократична програма партії "Батьківщина". І тому там дуже важко знайти місце для національних інтересів. Ще один потужний блок — "Наша Україна". У програмі цієї партії говориться, що їхня політика базується над національними інтересами. Її політика — це любити Україну й народ України. Хоча в Конституції написано "український народ"... Одразу згадується фабула, придумана комуністами. Мовляв, усі народи, які проживають на території України, — українці. Забуваючи, що саме український народ, український етнос, а не інший створив нашу державу. Отже, я не хочу надто детально зупинятися на програмах політичних партій. Але запевняю, що крім нашого блоку, інших із чіткою національною ідеєю я не бачу. Виходячи з такого аналізу, ми не могли позбавити українського патріотичного громадянина права проголосувати за ту політичну силу, яка віддзеркалює його переконання. Патріотична громада в Україні складає більше 30 %. Оце і є головна мотивація, чому ми вирішили йти на вибори окремим блоком.

— Судячи з того, що Ви сказали, Українська народна партія, перш за все, дбає про чистоту ідеології... Тоді чому вирішили йти на вибори спільно з Республікансько-християнською партією, лідер котрої за-

племив себе на минулих президентських виборах співпрацю з кучмівським режимом?

— Ви переходите від ідеології до особистостей. А це — неправильно.

— Жодного взаємозв'язку?

— Треба розрізняти ці речі. Справа в тому, що Республікансько-християнська партія народжувалася з того самого тіста, що й УНП. Її лідер, Микола Поровський, відомий в Україні політик. Партія має близьку до нас ідеологію. Звідси й основна мотивація — чому ми йдемо спільно на вибори. Щодо особистостей... Можу запевнити, що в нас дуже жорсткий контроль. Ми пильно стежимо, кого беремо в наш передвиборчий блок. І такий же контроль ми провадитимемо щодо інших партій, які будуть делегувати своїх кандидатів у виборчі списки. Як лідер партії, я гарантую, що одіозних кандидатур у нашому списку не буде.

— Розумію, що 30 % патріотично налаштованих громадян — це немало... Але на чому базується впевненість, що Ви пройдете тривідсотковий бар'єр?

— На тому, що я живу в Україні. І уявити, щоб в українському парламенті не було української політичної сили, — неможливо. Звідси моя впевненість... Але якщо ви питаєте про рейтинг... Зрозумійте: в нас не могло бути рейтингу. Тому що ми були складовою блоку "Наша Україна" і не заявляли про себе як про окрему політичну силу. Наш рейтинг — це був рейтинг блоку "Наша Україна". Тепер, коли ми сформували свій блок і починаємо готуватися до виборчої кампанії, одразу почали збільшуватися рейтинги. Наші заміри показують, що проблем з тривідсотковим, п'ятивідсотковим і навіть семивідсотковим бар'єром у нашого блоку не буде.

— Можє, сподівається на адмінресурс, зокрема на голів облдержадміністрацій: пана Червонія і пана Жовтяка?

— Ми сподіваємося на позицію української громади. Саме вона в 1989 році підтримала ідею незалежності та демократії, яку Народний рух висунув як основу своєї політичної програми. Це наш електорат, і ми опиралися на цей електорат, коли ще дуже багатьох відомих сьогодніх персон навіть близько не було в українській політиці.

— Так, але цей електорат сьогодні також виріс і дбає про загальнодержавний інтерес. Багато з цих людей кажуть: "Та йдіть разом, виграйте парламентські вибори, а потім діліть свої портфелі..." Чули ж, мабуть, подібні міркування?

— Знаєте, я один із небагатьох політиків, які не бояться зустрічатися з виборцями. Я спілкуюся з ними на вулиці, на мітингах, а не з телеекрана читаю їм лекції. Так-от, дві речі, які нам всім потрібно поступово усвідомити. В Україні, як в європейській державі, не може бути двопартійності... Система "рух і комуністи" себе не зреалізувала. Як і в будь-якій іншій європейській державі, у нас буде 5—8 парламентських партій. Свою діяльність вони будуватимуть на ідеології, а не на виборчих проектах. В Україні буде підтримуватися національна ідеологія, ліберальна, соціал-демократична й, можливо, ще декілька проміжних. Виходячи з цього, не треба боятися, що є більше, ніж одна чи дві партії. І не треба боятися того, що сьогодні називають "реваншем опозиції". Треба пам'ятати, що опозиція завжди сильна тоді, коли влада погано працює. Це класика. Чим влада потужніша, тим слабша опозиція. Тому це не до партії закиди, що, мовляв, не об'єдналися — тому й програєте... Не програємо. Навіть якщо уявити, що опозиція разом забере 40 %, то за пропрезидентськими політичними силами залишиться 60 %. Вони об'єднуються у парламенті, як під час президентської кампанії. І потім ще... А хіба була єдність на парламентських виборах 2002 року? Не забувайте, що в 2004 році були президентські

вибори, які виборювала коаліція на чолі з Віктором Ющенком. Вона складалася з різних за ідеологією політичних сил. Тож у 2002 році ми йшли на парламентські вибори окремо: і Юлія Тимошенко, і Мороз, і Кінах...

— Це позитив?

— Звичайно. Це — демократія. Це — європейська держава. У Данії в травні цього року відбулися парламентські вибори, й вісім партій потрапили в парламент. Маленька Данія і вісім партій. І цікаво, що дві з них — ліберальні. Тільки одна з більш радикальним ухилом. У Польщі також щойно відбулися вибори. Змагалися між собою дві праві партії. "Право і справедливість" отримала перемогу. Не бійтеся демократії. Демократія — це шлях до вашого кращого життя. Бійтеся одностайного мислення. Ми вже це пройшли. Сьогодні не в тому біда, що на вибори йде багато партій, а в тому, що мало з них відстоюють ідеологію. Партії грають на емоціях, а не послідовно намагаються реалізувати ту чи іншу програму.

— У журналістських колах нуртують чутки, що Ваше самостійне плавання — це інтрига Юлії Тимошенко. Мовляв, як симетричний випад на вихід партії "Собор" із БЮТ...

— У виборчих інтригах буде застосовуватися багато спецтехнологій. Але до честі нашої політичної сили хочу сказати те, що вже говорив 16 років тому. Я не пам'ятаю, щоб були такі партії та лідери, коли Драч, Павличко, Заєць, Костенко і багато інших воювали за незалежність України. Тому перед тим, як робити закиди комусь із членів нашої політичної команди, згадаймо нашу новітню історію. Іван Степанович Плющ... Був комуністом, але в 1990 році зробив свій вибір на користь незалежної України і демократії. Йому не можна закинути, що він вплутаний у небагатородні справи. Так-от, сьогодні він зробив вибір на користь нашої політичної сили. Він знає нас, як облуплених націоналістів... Я не можу ні до кого звертатися з тими чи іншими закликами. Кожна людина має право на вибір. Зокрема непідкупний Степан Хмара... В яких партіях він тільки не був... Але сьогодні він у нас. Бо каже, що це — єдина українська сила... Тому не треба з цього робити ні трагедії, ні якихось висновків. Висновки зробимо 26 березня наступного року...

— Ваша особиста думка про Олександра Зінченка...

— Думаю, що Олександр Олександрович також зробив свій вибір. Це сталося тоді, коли українська демократія була під загрозою. Це був його вибір і його шлях. Цей вибір був на користь демократії, і це для мене основне. Що відбулося потім, то це вже, мабуть, питання не стільки до Зінченка, скільки до

помаранчевої команди. Я також багато критикував невдалі кроки Президента Ющенка і тим більше уряд Тимошенко. Як Прем'єр-міністр, вона не змогла зробити те, що ми обіцяли на Майдані. Тобто, дати змогу кожному громадянину відчувати, що нова влада піклується про нього. А громадянин почувається комфортно, коли має роботу. А робочі місця створює підприємство. У цьому напрямку уряд Тимошенко працював якнайменше... Тому оцінки владі ставлять усі. У тому числі й Зінченко. У мене фаховий підхід до оцінювання влади. Але немає професіоналізму знаєте у яких справах? От є в політиці один жанр, де я повний невіглас, — це як красти на державному рівні... Тому мені важко казати, хто тут корупціонер, хто

скільки вкрав... В основному користуюся інформацією, яку подають журналісти...

— Мабуть, нічого не чуєте, коли у вузьких політичних колах блукає інформація... До слова, на які кошти існує Ваш блок?

— На народні. Ви прогляньте наш список. Хоч одного олігарха там побачите? Слободян не власник. Він такий же акціонер, як і будь-який робітник, двірник чи водій цього підприємства. Бо це — народне підприємство. Так що не має за що "вкусити" нашу політичну силу... Тож сподіваюся, що будете голосувати за УНП...

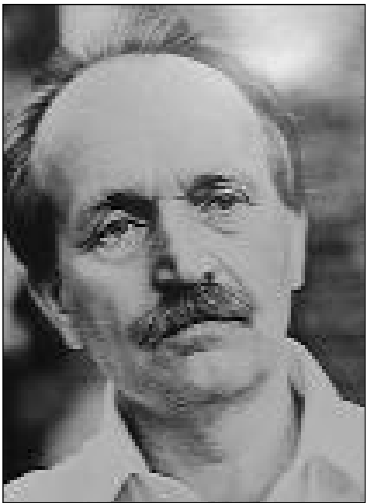
— Особисто я голосуватиму за "Нашу Україну".

— Ну, що ж... Голосуйте за корупцію...

• **Уляна ГЛІБЧУК**

P.S. Поки готувалося до друку інтерв'ю з Юрієм Костенком, фракцію УНП покинуло чимало депутатів. Зокрема Альошин В., Ратушний М., Цибулько В., Мойсик В., Черняк В. Вищезгадана Республікансько-християнська партія на чолі з Миколою Поровським також прийняла рішення не йти на вибори спільно з блоком Костенка-Плюща.

ОСОБИСТІСТЬ

Піднятий на політичну арену першими ж хвилями демократичних перетворень, В'ячеслав Чорновіл одразу завоював повагу і прихильників, і відвертих ідеологічних суперників безкомпромісності суджень, поведінкою, глибиною розуміння політичної ситуації, вмінням із блискавичною швидкістю орієнтуватися в ній і відповідно обирати тактику і стратегію боротьби. У популярності серед народу рівних В. Чорноволу не було. Він завжди відстоював власну незалежну позицію у світі мілних орієнтацій і хистких моральних цінностей, перелицьованих прапорів, зростаючої інфляції. В'ячеслав Максимович постійно запевняв не тільки своїх однодумців, а й суперників, що *“політикові замало бути щирим, йому потрібно вміти аналізувати й передбачати...”*

Отож майбутнє України політик бачив на два кроки вперед, і це його не зупиняло, бо *“немає страшнішої кари за муки нечистого*

ЗГАДАЙМО ВЕЛИКОГО ДЕРЖАВНИКА

24 грудня 2005 року В'ячеславу Максимовичу ЧОРНОВОЛУ виповнилося б 68 років. Важко усвідомити, що його немає... Усмішка, до болю блакитні очі й голос, який і сьогодні закликає нас бути нацією, а не просто народом у своїй-таки державі!

сумління, бо немає вищого судді за правду...” Тридцять останніх його років — свідчення тому. Стратегією його життя була віра в силу правди: *“Навіть якщо ти один, проте переконаний, що правий, — потрібно дійти до кінця...”*

...У вересні 1965 року в кінотеатрі “Україна” на прем'єрі фільму С. Параджанова “Тині забутих предків” після виступу режисера слово взяв І. Дзюба. Однак замість чергової шанувальної промови він звернувся до аудиторії зі словами зовсім іншого змісту: повідомив, що в Україні відбуваються таємні арешти, назвав прізвища заарештованих. І. Дзюбу підтримав В. Чорновіл, кинувши в залу: *“Хто проти тиранії — встаньте!”* Частина присутніх підвелася з місць. Після перегляду стрічки заклик до протесту підтримав В. Стус. Далі, звичайно ж, — безробіття, обшуки, допити. Того ж року за відмову давати свідчення на закритому суді проти братів Горинів В. Чорноволу засудили до трьох місяців примусових робіт.

Наступний вирок у листопаді 1967 року — жорстокіший: три роки ув'язнення в таборах суворого режиму. В. Чорновіл уклав документальну збірку “Лихо з розуму”, де подав матеріали про арештованих “шістдесятників” у 1965 році. Після того, як книжку було надруковано за кордоном, міжнародна громадськість піднесла голос на за-

хист ув'язнених, і брежнєвські слуги змушені були зважити. Отож дехто з тоді заарештованих завдячує Чорноволові життям.

За покликанням В. Чорновіл був журналістом. Слово було його зброєю й обеззброїти не могли його навіть за ґратами. Могутніми потоками пішли звідти на волю його заяви й протести, публіцистичні статті, звернення, меморандуми — блискучі документи опору й захисту прав людини.

1972 рік — знову арешт, суд і вирок: 6 років таборів і 3 роки заслання. 1980 — нове вигадане звинувачення і новий суд: 5 років ув'язнення. Після 15 років боротьби прийшли зміни у формі нової боротьби: 9 квітня 1990 року на сесії Львівської обласної ради голова В. Чорновіл зачитав звернення до українського народу, в якому проголошувався заклик до національного самоутвердження. 1991 рік — В. Чорновіл кандидат у Президенти України (7.420727 голосів, 2 місце). Згодом — народний депутат двох скликань (1994 і 1998 років); керівник депутатської фракції Народного руху України. Із 1995 року — член української делегації в Парламентській Асамблеї Ради Європи. А крім того — ше й шеф-редактор незалежної громадсько-політичної газети “Час/Time” (з січня 1995 р. до травня 1998 р.), “Час” (з жовтня 1998 р. до березня 1999 р.). Саме постать В'ячеслава Чор-

новола стала рушійною силою втілення в життя заповітних мрій Б. Хмельницького, Т. Шевченка, М. Грушевського, С. Петлюри, С. Бандери, В. Стуса та І. Світличного.

Восени 1998 року в Українсько-канадському центрі “Відродження” при Луганському державному педагогічному університеті я бачила В'ячеслава Максимовича під час одного з останніх його приїздів на Луганщину. У буремні роки (1995—1998 рр.) перелому старої системи я була студенткою й іноді доводилося, за наполегливим проханням викладачів, бути слухачкою виступів різних політиків.

Пройшли роки, але й до сьогодні я пам'ятаю слова В'ячеслава Максимовича: **“Шани заслуговує той, хто шанує самого себе... Бо Україна починається з тебе”**. В'ячеслав Максимович, як провідник українського народу, все своє свідоме життя доносив нам цю думку. А комплекс “меншовартості”, насаджуваний століттями імперіями, — це ідеологія знищення поняття національного усвідомлення.

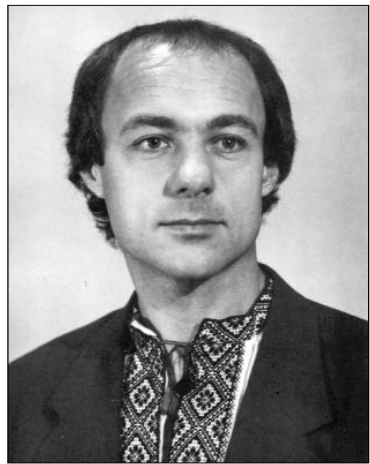
І сьогодні українське суспільство усвідомлює, хто був і є В. Чорновіл. Свідчення цьому є, зокрема, відкриття пам'ятника Герою України на Івано-Франківщині 25 вересня 2005 року. Під час цього заходу я побачила сотні очей із різних куточків України, для яких В'ячеслав Максимович і до сьогодні є символом незалежної, вільної та заможної держави.

● **Тетяна СТАДНИК**, член Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Т. Шевченка, м. Луганськ

З РОСИ Й ВОДИ!

ВІДОМИЙ ФОЛЬКЛОРИСТ

Виповнилося 50 літ від дня народження відомого українського письменника, вченого, журналіста й видавця **Миколи Костянтиновича ДМИТРЕНКА**. Як писав академік Микола Жулинський, “Микола Дмитренко — оригінальна постать в українській культурі. Оригінальна не вибуховим виявом свого таланту в новаторських формах, а своєю працьовитістю в різних галузях культури — прозаїк, учений-мистецтвознавець, фольклорист, популяризатор науки, журналіст”.

Член Національної спілки письменників України, кандидат філологічних наук, завідувач відділу фольклористики, старший науковий співробітник, член Вченої ради Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Максима Рильського Національної академії наук України, керівник секції фольклористики Малої академії наук України “Дослідник”, головний редактор часопису “Народознавство” (з 1993 р.), заступник головного редактора журналу “Народна творчість та етнографія”, директор видавництва “Народознавство” (з 1993 р.). Учасник міжнародних кінофестивалів у Марселі (Франція, 1997), Роттердамі (Голландія, 1998), 2004 р. — лектор Сорбонни (Паризький університет). Збирач фольклору. Записав понад тисячу народних пісень, чимало казок, легенд, переказів, прислів'їв і приказок, загадок, прикмет, повір'їв, матеріалів до народного сонника на Поділлі, Буковині, Київщині.

Автор книг прози та поезії: “Допит: Повість, оповідання” (1989), “Мандрівник: Поезії” (1994), “Материк і море: Поезії” (1998), “Чорна віця: Роман” (1999), “Люблю твій усміх загадковий: Інтимна лірика” (2005), “Квіти добра: Лірика” (2005)... Окрім того, Микола Дмитренко — автор цілої низки наукових книг, брошур, упорядник збірок фольклору, численних антологій. А ще за редакцією М. Дмитренка опубліковано серію навчальних посібників...

Окрім наукової, письменницької та видавничої роботи у відділі фольклористики М. Дмитренко керує також підготовкою дисертаційних робіт аспірантів, зокрема є моїм науковим керівником. Протягом двох років навчання в аспірантурі мій науковий керівник ставиться до мене завжди з розумінням та добротою. Хотілося б відзначити його чуйність, великий оптимізм, наполегливість і титанічну працьовитість, завдяки яким він зміг так багато досягти в житті. А ще він чудовий батько та дідусь, бо виховав двох талановитих дітей, а за виховання онука тільки починає братися, адже він ще зовсім крихітний.

Тож побажаємо нашому ювілярові міцного здоров'я, великого особистого щастя і нових творчих досягнень!

● **Галина ПАГУТЯК**

● **Тетяна КОЦАРЕНКО**

НА ЧАСІ

Незнання психологічних особливостей нашого народу йде радше від небажання їх знати, бо ця тема досліджувалася ще Кулішем і Костомаровим. Псевдонаукові теорії на кшталт того, що Христос був українцем, а Трипілля — першою державою у світі, лише затмарюють істину та викликають ейфорію в певній частині суспільства.

Що може запропонувати Україна Європі, які духовні цінності, чи зможе зупинити невідому машину цивілізаційної смерті? Відповідь на це дав ще в 50-х роках минулого століття видатний український психолог і соціолог Володимир Янів (1908—1991), професор і ректор Українського Вільного Університету в Мюнхені: “На мою думку, наша межевість у майбутньому може стати нашою силою так, як, поки що, вона є нашою слабкістю. Вона може стати основою нашої неповторної оригінальності і нашого післанництва. Це, зокрема, можливе в час захитання давньої віри в Європі, захитання її світогляду, а навіть і традиційної європейської рівноваги — рівноваги волі, розуму і почувань”.

Проте цілком зрозуміло, шлях до духовної Європи для українців лежить через відповіді на головні питання власного буття: звідки ми? хто ми? куди прямуємо? Тобто, нам потрібно вирішити проблему національного самоусвідомлення. Володимир Янів у семи нарисах, що увійшли до другого видання його книги **“Нариси з історії української етнопсихології”** (К.: Знання, 2005), відбирає і аналізує джерела, той величезний матеріал, що дійшов до нас за понадтисячолітню історію нашого народу, вперше вивівши з тіні українську етнопсихологію. Зі зрозумілих причин вона не могла існувати офіційно у бездержавній, колоніальній країні.

На основі досвіду зарубіжних етнопсихологів учений формулює

НАША ЕТНОПСИХОЛОГІЯ, або ТРАДИЦІЇ НЕВИЗНАНОЇ НАУКИ

Наука про психологічні особливості народу не існує в Україні самостійно й не викладається в навчальних закладах як окрема дисципліна, а отже, — немає відповідного підручника. У легітимності української етнопсихології не зацікавлена також держава, що досі несе тягар тоталітарної ментальності.

теоретичні підвалини вітчизняної етнопсихології: попри всі зміни в характері у народу залишається постійна константа, тобто те, що дозволяє залишатися собою за будь-яких обставин. Для українців ці константи — інтровертність, індивідуалізм, релігійність, чутливість до краси, особливо до краси природи. Цих констант немає, наприклад, у російського народу, який є екстравертним, колективістським, малорелігійним.

Психологічні риси формують долю народу, так само, як формують долю окремої людини. Вони можуть завдати шкоди і можуть принести користь залежно від середовища, в яке потрапляє носій цих рис. Свого часу український антрополог Федір Вовк (1847—1918) провів дослідження і аргументовано довів близьку спорідненість українців із південними слов'янами. Ніхто не зумів досі їх заперечити. Ці бездоганно зроблені висновки просто ігнорує вітчизняна наука, незважаючи на те, що ми вже 14 років живемо у власній державі. Те саме можна сказати про етнопсихологічну спадщину М. Драгоманова, І. Нечуя-Левицького, І. Франка...

Тим часом у нас досі говорять про “три братні народи” і про “вади” національного характеру. Насправді, як вважає Володимир Янів, жодних вад, як і підстав для вивчення, не існує в жодного народу, тому комплекс меншовартості чи месіанство — всього лише витівки політиків чи малоосвічених

ідеологів. Однак ці витівки свого часу призвели до Голокосту, колонізації, до самоприниження, відтак деградації національних культур. Голод 1933 року в Україні — трагічний наслідок колективізації сільського господарства, що абсолютно не сумісна з індивідуалізмом українців.

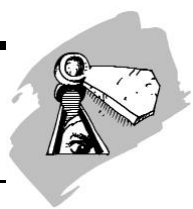
Незалежна Україна має шанси для розвитку лише тоді, коли на особливості національного характеру опиратиметься державна стратегія. Ні політики, ні економісти, ні журналісти, ні навіть історики не вважають за потрібне знати ці очевидні речі. Тому виборчі політехнології, експортовані з Росії на минулі президентські вибори, не спрацювали і призвели до спротиву, а далі до консолідації українського суспільства, особливо у Центрі й на Заході. Парламентські вибори 2006 року можуть із тих самих причин стати випробуванням для нації і ще виразніше виявити психологічні константи як переваги. Якщо влада цим не скористається, знову загальмується процес поступу. У так звані “втрачені покоління” повинна влитись нова генерація, люди, для яких Батьківщина не там, де їм добре, тобто, де багато заробляють, а свідомі того, що Батьківщину не обирають. Вона дана їм і їхнім нащадкам навіки.

Окремий розділ книги присвячений впливу релігії на становлення української нації. Етнопсихолог повинен знати не лише етнографію чи психологію, що впливає з самої назви цієї науки, а й літературу,

яка в умовах бездержавності й русифікації та полонізації вберегла душу народу від знищення і аж до останнього десятиліття була найправдивішим голосом народу. Коли ж етнопсихологія вивчає психічні особливості, наприклад, італійців чи німців, то джерела будуть дещо інші, а акценти — зміщені. Однак існує спільна методологія, принципи підходу до джерел, напрацьовані світовою наукою, яких повинні дотримуватись майбутні спеціалісти з української етнопсихології. Книга Володимира Яніва — сигнал для створення першого в Україні підручника з цієї дисципліни.

І дотепер книга, що писалася ще півстоліття тому в Мюнхені та в Римі, залишається єдиною справді науковою працею, що заклала основи української етнопсихології. Останніми роками, переосмислюючи історію, такі вчені, як Наталя Яковенко і Ярослав Грицак активно використовують здобутки етнопсихології й сприяють її розвитку. Рано чи пізно матимемо сучасний підручник із цієї дисципліни, який, сподіваюся, дотримуватиметься рівноваги, виваженості й толерантності, що їх просто випромінює книга Володимира Яніва. “Нариси до історії української етнопсихології”, видані зі збереженням мови автора. Наприкінці міститься Словник рідковживаних, діалектних і запозичених слів, а також Імений покажчик-коментар, укладений М. Старовойтом, що полегшить читачам працю над книгою. Такий делікатний підхід до наукового тексту засвідчує не лише повагу до автора з боку упорядників, а й високий культурний рівень видавців.

● **Галина ПАГУТЯК**

ПРОРОШТВА КРИМСЬКОГО НОСТРАДАМУСА

Катастроф і епідемій у новоріччі в Україні не буде, можливі лише незначні природні “капості”, — науково прогнозує доктор технічних наук, професор Кримського інституту інформаційно-поліграфічних технологій Української академії друку Володимир СУХАРЄВ.

На відміну від мистиків-астрологів, що здавна називають “сатанинськими” сім із 29,5 днів місячного циклу календаря (перший, четвертий, дев’ятий, п’ятнадцятий, дев’ятнадцятий, двадцять третій і двадцять шостий), — на які припадає, зазвичай, найбільша кількість нещасних випадків; кримський професор дійшов висновку, що в “чорні” дні на нашу планету справді діє певний збуджуючий фактор, шукати який треба не на Землі, а в Космосі.

Передбачення Володимира Олександровича обов’язково справджуються з 2000 року, відколи він вираховує космічно збуджені “важкі” дні, у які хворим людям бажано остерігатися стресів, відмовитися від значних навантажень, тривалих подорожей, мати при собі ліки.

У новому році “найзбудженіші” дні — 18 січня, 9, 22 лютого, 27—28 березня, 1 квітня, 28—29 травня, 5, 21—22, 28—29 червня, 19—20 липня, 10 серпня, 30 вересня, 1—2, 5—6, 19—20 листопада.

Учений застерігає: в умовах високих частот хвиль випромінювання канали до підсвідомої діяльності людей виявляються практично заблокованими. Спостережливість і увага знижуються. У результаті можуть постраждати особи і з заниженою, і з завищеною самооцінками. Перші відчувують у такі дні особливу пригніченість, сплески украй негативних емоцій чи випадають у стан психологічного ступору. Другі — ще завищенішу самооцінку й легку ейфорію, коли їм здається, що дії, які у буденні дні не завжди вдавалися, тепер легкодосяжні. А це призводить до росту кількості ризикованих і неадекватних дій, злочинів, самогубств, дорожніх аварій та авіакатастроф. Адже біоритми людини, серцебиття, нервові імпульси діють у діапазоні кількох герц, як і ті радіохвилі низької частоти, які й виникають у геомагнітному полі від космічних збуджень. Електромагнітні хвилі здатні змінювати і в’язкість крові. Густіша — повільніше тече судинами, особливо тонкими в головному мозку, в ній підвищується рівень холестерину. Через це клітини гірше забезпечуються киснем, тому з’являються головний біль, мігрень, швидка й безпричинна втома, кволість, сонливість, “стрибає” артеріальний тиск не лише в гіпотоніків і гіпертоніків, людей із хворобами серцево-судинної системи.

...Уже чимало людей керується резонансним відкриттям нашого земляка, завчасно визначає “чорні дні” календаря, готується до можливих земних прикостей і неприємностей,

адже попереджений — значить озброєний. Бо комп’ютерні прогнози В. Сухарєва довели, що з ними варто зв’язатися під час планування різних робіт, вибору дат проведення дослідів і випробувань, підготовки до всіяких інших важливих і не дуже справ.

Приміром, хліборобам це допомагає визначати, наскільки врожайним буде наступний рік. Адже за зменшення напруженості електромагнітного поля на Землі різко активізується циклонічна діяльність, збільшується кількість опадів і навпаки, у піковий, рясний на резонансні дні рік, в атмосфері переважають антициклонні процеси. Навіть зерно, кинуте вчасно у вологу і прогріту землю, не проросте, доки не настане хвильовий космічний резонанс. А ледь відчуло з небес електромагнітний поштовх — відразу випускає паросток. Помічено ж, що ріст усіх злаків відбувається не еволюційно, а стрибкоподібно, саме в резонансні дні. Тож і почали не лише кримські аграрії “прив’язувати” строки висіву до “резонансних днів Сухарєва”, щоб гарантовано отримати дружні сходи й не втратити намарно посівний матеріал. Такі ж корективи у строки висіву розсади почали вносити садівники й власники присадибних і дачних ділянок.

“Усі природні процеси і явища на Землі й у межах Сонячної системи: глобальні катастрофи, зміни сонячної активності, формування океанічних ураганів і континентальних бур, зміни клімату й погоди, інверсії магнітного поля Землі, епідемії, що спонтанно виникають, формування несприятливих для здоров’я людей умов, — викликані синхронізованими між собою супернизькочастотними електромагнітними й гравітаційними збудженнями, причиною яких є періодично нерівномірний рух планет Сонячної системи та їхніх крупніших супутників за еліптичними орбітами”, — доводить Володимир Сухарєв.

Це і є універсальний космічний закон, який керує земними процесами, зокрема й катаклізмами. Володіючи ним, можна розкрити будь-яку таємницю і передбачити чимало подій з майбутнього.

Учений вирахував 63 планетно-супутникові і 23 міжпланетні цикли. За їхньою допомогою завдяки оригінальним комп’ютерним операціям визначив точні дати й хронологію криз століття майже 141 глобальної земної катастрофи з жахливими наслідками для живих організмів. Він стверджує, що 4.614.137.830 років тому результатом такої велетенської катастрофи стало не лише народ-

ження нашої планети, а й поява умов для життя на ній.

...Автор 17 книг і монографій (зокрема останньої — “Всі катастрофи Землі”, у якій викладено наукову концепцію, що пояснює космічну зумовленість подій стихійно-катастрофічного, техногенного й соціального політичного характеру на нашій планеті), на основі розробленої ним методики створив унікальну комп’ютерну програму. Вона дозволяє здійснити прогнозування космічно збуджених днів з оцінкою рівня електромагнітної напруги на будь-яку дату в майбутньому, достовірно передбачає ступінь можливої катастрофи чи природного катаклізму й приблизне їхнє місцеперебування.

Чільна роль у цьому належить електромагнітним хвильовим космічним резонансам, викликаним нерівномірним рухом дев’яти планет Сонячної системи та семи їхніх крупних супутників.

Вони, як 16 “камертонів” невинно генерують у міжпланетний простір низькочастотні електромагнітні хвилі, які й формують хвильові космічні резонанси. Коли кілька таких циклів збігаються протягом однієї доби, це викликає катастрофи і природні катаклізми на Сонці й усіх цих об’єктах. А чим більше резонансних циклів припадає на певну дату, тим катастрофічніші події: соціальні, економічні, фінансові й військово-політичні потрясіння, землетруси, вулкани, континентальні бурі, торнадо, цунамі, спонтанні спалахи епідемії і епізоотії, нашествия шкідників на сільгоспкультури.

Причому зв’язок епідемій із сонячною активністю, яку дослідив основоположник космічної біології Олександр Чижевський, існує не лише в її піки — третина їх формується в роки, коли активність Сонця практично нульова, про що стверджує В. Сухарєв.

Він говорить, що атипова пневмонія почалася три роки тому в Китаї, коли саме сформувався міжпланетний хвильовий космічний резонанс “Венера—Юпітер”; хвильові збудження — безсумнівні чинники й зародження спалахів “пташиного грипу”.

Цьогорічний ураган “Катріна”, що руйнівно пронісся над Амери-

кою, недавній землетрус у Пакистані відбувалися саме в дні високої космічної збудженості. Як і січневі події нинішнього року, що трапилися в дні сильної сонячної активності: стихії в Америці, повені в Юті, ураган у Теннесі, снігопади в Колорадо, пожежі у Флориді. Травневі спалахи світила спричинили авіакатастрофи у Твері й Угорщині, безчинства в Узбекистані. Червневі — теракти у Лондоні, ураган “Деніс” на Ямайці й Кубі. Серпневі — ураган в Калінінграді, загибель фінського вертольота в Естонії, пожежу на хімізаводі в Детройті, руйнівний град в Міннесоті, небувалий рясний снігопад в Австралії. Вересневі — тайфун в Японії, падіння “Боїнга” й землетрус в Індонезії, зіткнення субмарини з суховантажем у Бахрейні, загибель вертольота в Новому Орлеані, пожежу у Франції, аварія туристобуса в Єгипті, підземні поштовхи у Каліфорнії. Жовтневі — землетрус в Кашмірі, листопадові — безчинства в Парижі...

На думку професора, найбільша майбутня катастрофа може трапитися 14 серпня 2126 року. Спричинити її може зіткнення із Землею комети Свіфта-Таттла. Але, переконаний кримський учений, до цього часу науковці нашої планети спільними зусиллями встигнуть винайти способи попередження подібних глобальних катаклізмів. А земних катастроф із вини людей і техніки краще не допускати, ніж потім боротися з їхніми наслідками.

...Нині вчений захопився ще одним застосуванням свого методу наукових передбачень, який назвав науковою астрологією.

За допомогою розрахунків він визначає владу особи, нахили до професії, які саме резонансні цикли сфокусувалися у даті народження людини, які планети доленосно впливають на її життя і які риси характеру, зумовлені цими впливами, передаються у спадок на генному рівні. Адже космічні поштовхи не завжди діють із негативними результатами. Після космічного хвильового резонансу в людей з’являються осяяння, одкровення й мудрі думки, народжуються нові таланти, лідери й генії.

● **Віктор ХОМЕНКО,**
Крим

Є чимало аспектів нашої зацікавленості, які окреслюються і простежуються кризь далечінь століть подеколи з достовірною, іноді з імовірною точністю, але їхня значимість від цього не применшується. Історія не повністю відкриває нам сторінки затьмареної давнини, а залишає місце для роздумів, версій і здогадок.

Із огляду на сказане вище потребують висвітлення теми, з якими широкий загал недостатньо обізнаний. Отож мова піде про такий осередок промислового виробництва минувшини, що мав безпосередній стосунок до друкованого слова, як паперовий промисел. Завдяки допитливості й настирливості людей, небайдужих до історії рідного краю, можемо простежити хронологію функціонування папірні у Куткорі,

ПАПІРНЯ У КУТКОРІ

що неподалік нинішньої вузлової залізничної станції Красне. І допоможуть нам дослідження Ореста Мацюка, львівського архіваріуса.

Отож подумки перенесемося у 80-ті роки XVIII століття, у колишнє Галицьке губернаторство Австро-Угорської імперії. У той час стрімко почали розвиватися паперові промисли, щоб задовольнити потреби численних губернських та окружних канцелярій. Точна дата заснування папірні у Куткорі (нині Буського району) невідома. Але збереглися перші водяні знаки на документах, написаних на місцевому папері, і датовані вони 1788 роком. Дізнаємося, що папірня належала тодіш-

ньою власникові села генералу Юзефу Лончинському.

Куткірська папірня виготовляла високоякісну продукцію. Особливо великим попитом користувався рисувальний папір, який тоді в Галичині більше ніде не вироблявся. Він складав конкуренцію навіть знаменитому англійському креслярському паперу з фабрики Джеймса Ватмана. Є деякі відомості, які засвідчують високу (на той час) потужність фабрики на річці Полтві. 1798 року обсяг продукції досяг 1000 стін рисувального і 2000 — пакувального паперу. У 1807—1809 роках тут працювало 8 робітників — один майстер і 7 підмайстрів.

“Господарський інвентар маєтків села Куткір” від 21 жовтня 1838 року — це останній документ про папірню. Із переказів, зібраних академіком Іваном Крип’якевичем, дізнаємося, що папірня згоріла від вибуху порохівни, яка була поруч. Тутешнім історикам і краєзнавцям відоме місце, де колись стояла будівля цієї паперової фабрики.

Підбиваючи остаточні підсумки, засвідчуємо: папірня у Куткорі працювала більше ніж півстоліття. Вона гідно прийняла естафету від Буської папірні, яка функціонувала два з половиною століття, і має в своєму активі співпрацю з першодрукарем Іваном Федоровим.

● **Ігор БІДЮК,**
с. Йосипівка на Львівщині

СЛОВО Просвіти

Засновник:
Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво KB № 4066 від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Любов ГОЛОТА

Редколегія
Любов ГОЛОТА
Ярема ГОЯН
Павло МОВЧАН
Анатолій ПОГРІБНИЙ
Олександр ПОНОМАРІВ
Іван ЮЩУК

Заступник головного редактора
Марія ЛИТВИН
279-49-47

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел/факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК
278-63-69

Відділ мови
Олександра ТКАЧ
270-55-57

Відділ літератури
Уляна ГЛІБЧУК
270-55-57

Відділ просвітницької роботи
Ольга СКРИПІНА
279-49-47

Літературний редактор
Тамара МАРТ
279-49-47

Відділ коректури
Тетяна МИХАЙЛЕНКО
Ірина СТЕЛЬМАХ
278-63-69

Комп’ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Олег БЕССЬКИЙ
278-63-69

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail:
slovo_prosvity@ukr.net

http://
slovo.prosvita.com.ua

Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

Видруковано з готових фотоформ на комбінаті “Преса України” у середу.
Зам. № 3301251

Загальний наклад — 30800

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів.

При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов’язкове.

Передплатна ціна, враховуючи поштові послуги:
на місяць — 3,29 грн.
на 3 місяці — 9,59 грн.
на 1 рік — 37,86 грн.

ЧИТАЧ ПОРУШУЄ ПРОБЛЕМУ

ДОРОГА РЕДАКЦІЄ!

Мені дуже боляче дивитися на процес державотворення України, ігнорування і приниження всього українського, особливо її культури, мови і Церкви, яка є невід'ємною складовою українського життя. Я досліджую вплив християнських конфесій на національну свідомість українського суспільства, який на Луганщині є специфічно однобоким. Закон України "Про свободу совісті і релігійні організації" не поширюється тільки на три гілки Українського Православ'я (УПЦ КП, УАПЦ, УГКЦ) та РКЦ, їм і досі проросійська влада не виділяє земельних ділянок під будівництво храмів, усім іншим — будь ласка, адже вони переважно обслуговують духовні потреби нацменшин. Мабуть-таки саме українські церкви східної традиції найглибше перейняті духом свого народу, найближчі йому і тому становлять найбільшу загрозу для слов'янського православ'я, яке так активно пропагує УПЦ МП, розмиваючи всі національні відмінності українців.

Надсилаю статтю, яка могла б зацікавити ваших численних читачів та допомогла б зрозуміти релігійний вплив християнських конфесій на державотворення України, на відродження національної свідомості українців. Щиро вдячна за те, що ви є. Бажаю успіхів у національній справі нашої держави.

Дуже прошу вас підписати статтю просто
ОКСАНА, м. Луганськ

ПРАВДА СИЛЬНІША ВІД БРЕХНІ,
ДОБРО СИЛЬНІШЕ ВІД ЗЛА,
СВІТЛО СИЛЬНІШЕ ВІД ТЕМРЯВИ,
ЛЮБОВ СИЛЬНІША ВІД НЕНАВИСТІ,
ЖИТТЯ СИЛЬНІШЕ ВІД СМЕРТІ

Ці філософсько-біблійні слова єпископа Інокентія Лотоцького, який проніс криз життя палку любові до рідної Церкви та відданість своєму краю — Україні, будуть, гадаю, найкращою відповіддю на всі безпідставні звинувачення і перекручення історичних фактів про Україну, її Церкву та її християнство в цілому, що йдуть від Православної Церкви Московського патріархату, яка іменує себе "святою", "канонічною", "істинною", "єдиною" Українською Православною Церквою (УПЦ). Перш ніж говорити про правдивість цих найменувань чи самоіменувань у контексті історії та хронології, наведемо конкретні факти, що спонукали нас до написання цих рядків.

"Вісник прес-служби УПЦ" систематично сіє в українському суспільстві ворожнечу й ненависть до українських Церков, перешкоджає їхньому об'єднанню й утвердженню, хоч інколи й дуже завуальовано. Така інформація і її трактування розраховані, як говорить сам митрополит Володимир (Сабодан), на "людей невежественных в церковной истории" (це мовою московського православ'я). Зрозуміло, що такі твердження мають для українського суспільства деструктивний характер і розраховані тільки на дві категорії людей: тих, які поділяють і підтримують їхнє вороже ставлення до українства (завдяки їм вони й діють), і, пробачте, на неосвічене населення, в обов'язки якого входить тільки фізична праця й виконання доручень, і яке в силу обставин, а не з власної свідомої волі, опинилося в їхній духовній "опіці". Саме воно сліпо йде за повелінням батюшок хресними ходами і разом з іконами носить портрети російських царів і спонсорів-злочинців. Самі ж батюшки, між іншим, називають їх фанатами. Отож **випуск 39 2004 року** вищевказаного журналу подає подію невідомою патріархами УГКЦ Любомиром та УПЦ КП Філаретом звернення Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій до українського народу напередодні виборів Президента України як схильність до екстремізму і насилля.

Порівняймо самі, ми ж свідки цих подій. Предстоятелі Українських Церков, дотримуючись Закону Божого, який навчає, що людина створена за образом і подобою Божою, а тому — вільна, і має право власного вибору Закону держави, в якій живе, бо цього навчає Сам Христос: "Віддайте кесареві кесаре, а Богові — Боже", а також Закону своєї конфесії — "соціальної концепції", яка ґрунтується на Біблійному вченні християнства, не проводили ніяких публічних виступів, не виголошували схвальних

промов на чийсь адресу, не заклика-ли інших і не підписували чийсь закликів (і вищезгаданого також). Вони просто молилися, просили Небесного Отця у всіх храмах, причому ще задовго до виборів, за Україну, за крайшій вибір (аніж у попередні чотири століття). Вони разом зі своїми вірними вкотре відстоювали людську гідність українців.

А тепер проаналізуймо поведінку так званої УПЦ, яка чомусь не дописує МП, хоча не робить жодного кроку без благословення Московського патріарха Алексія II. Картина — з точністю до навпаки: благословення тільки для одного кандидата. "Більше нікому із учасників виборчої кампанії у подібного благословення не давав, — виголошував митрополит Володимир Сабодан. — Він єдиний достойний очолює нашу державу" (А як бути з Законом України "Про державну службу", який гласить, що судимість є несумісною із зайняттям посади, причому найвищою (стаття 12), чи для МП це не суттєво, адже в їхній структурі керівні посади обіймають колишні катєбісти), афішування в ЗМІ, розповсюдження листівок, спільні обговорення, поїздки, складання планів, прямі брутальні агітації, перетворення храмів на штаби з центральним у Києво-Печерській лаврі, організація хресних ходів, маніфестацій, перевезення мощей святих, ікон та ін. Тобто, запущена ціла стратегічна машина. До речі, в "Основах соціальної концепції РПЦ", які є регламентуючим документом даної конфесії, на с. 277 жирним шрифтом виділено, що **забороняється участь Церкви в передвиборній агітації**. До того ж, усі історичні джерела засвідчують багатовікове насилля Московського православ'я над Українською Церквою і народом, починаючи із XVI століття, адже саме через нього Російська імперія захопила й майже знищила Україну. Виникає запитання: неже людина XXI ст. не розрізняє сама справжнього екстремізму і насилля (особливо молоде покоління, яке сьогодні має доступ до світової інформації, а не тільки до російської, хоч треба визнати, Луганщина переповнена саме російською, а українська й далі піддається проросійській цензурі й не допускається до читача). Підтверджую сказане реальними фактами, щоб у читача не склалося враження, що нами керує фанатичний націоналізм у радянському розумінні цього слова, яке тут добре прижилося, бо для правильного його розуміння варто б почитати великі праці з теорії націоналізму західних мислителів, де з цієї проблематики існує ціла наука. В обласній бібліотеці Луганська більшість літератури й періодики — російська. Бібліотекарі пояснюють це тим, що Росія надає літературу набагато дешевше, ніж Україна, а то й безплатно.

Гаразд, то якщо завтра нам, скажімо, Африка чи Китай запропонують на дуже вигідних умовах свою літературу і пресу, ми з радістю від-

мовимось від власної та будемо її читати, тобто жити життям Африки, думати їхніми категоріями, співати їхніх пісень, а для цього вивчимо їхню мову. Ким же ми тоді станемо за кільканадцять років? Африканцями. А кому це вигідно? Правильно, африканцям. А спочатку здавалося, ніби нам це вигідно...

Отже, не обманюймо самі себе, адже ті, хто це робить, знають, для чого вкладають кошти. Свідомо замовляють літературу з Росії і їхні ставленики в Луганську.

А тепер щодо цензури української літератури. Я довго не розуміла, чому такі відомі колосальні праці, як "Історія релігії в Україні" в 10-ти томах — перше в Україні повне наукове видання релігійного життя наших предків, від найдавніших часів до сьогодення, "Вселенське православ'я" — величезне дослідження світового православ'я, у тому числі українського й російського, "Проблеми української релігійної свідомості" — надзвичайно цінне, як і два попередні, дослідження із залученням великої кількості джерел, де розкриваються "вічні" питання взаємин між народами, народом і Богом, етносом і релігією, формування сакральності народної культури, мови, особливості української релігійності, українського православ'я, та інші праці, якими послуговуються студенти інших ВНЗ, відсутні в Луганській обласній бібліотеці імені М. Горького, бібліотеці СЧУ імені В. Даля, де є кафедра релігієзнавства. Із періодичних видань тут можна знайти тільки інформаційно-аналітичний журнал "Релігіяна панорама", який дуже коротко подає події релігійного та релігієзнавчого життя в Україні. Відповідь я відшукала у "Віснику прес-служби УПЦ", де авторів цих праць називають "воінствующіє релігієведи" (О. Сагана, наприклад, — "затягтим філаретов-

Отож тільки пізнання Правди може зупинити запущену ще Петром I стратегічну машину цензури, насилля, обезлюднення, меншовартості, яка ще за інерцією рухається й у Незалежній Україні, та особливо в Луганську. А це у свою чергу допоможе нам звільнити нашу державу від впливу східноазійського месіанства чи слов'янського православ'я і стати собою — цивілізованою європейською державою Україною із правдивою Божою Церквою, яка служитиме Богові й українському народові, а не владі й політиці.

Останнім часом усе голосніше у "православній пресі" УПЦ декларує себе церквою репресованою, гонимою. Її глава в Україні навіть наводить статистику жертв (Вісник прес-служби УПЦ. Випуск 35, с. 29), шкода, що не вказує кількості українців, які постраждали після того, як висповідалися в їхніх батюшок. Цікаво й те, що митрополит заявляє, що влада передає їхні храми уніатам, тобто греко-католикам, розкольникам, тобто УПЦ КП та іншим організаціям, які "не належать до нашої репресованої церкви". А також вони претендують на приміщення Київських духовних шкіл і вважають, що всі речі, храми й церковні споруди повинні бути повернені законним власникам без жодних умов у власність. Ми теж так вважаємо. Але ж законні чи канонічні власники не вони. Подивімося хронологію:

988 рік — хрещення Київської Русі — утворюється Київська митрополія, яка входить до складу Візантійської патріархії;

1448 рік — самовільне відокремлення Московських церков від Київської митрополії — утворення Московської митрополії у складі Візантійської патріархії;

1589 рік — проголошення Московської митрополії патріархією,

Фото Івана Пилипенка

яку майже століття ніхто не визнавав;

1596 рік — через колонізацію і латинізацію з боку Польщі та русифікацію з боку Москви Київська митрополія об'єднується з Римом, залишаючись при цьому Православною і Українською;

1598 рік — Києво-Печерський монастир отримує статус лаври від Константинопольського патріарха;

1620 рік — утворення нез'єднаної Київської митрополії;

1654 рік — Переяславська угода, політичне опанування Києва;

1686 рік — насильне приєднання Московською патріархією Київської нез'єднаної митрополії, яка не пішла на об'єднання з Римом, духовне поневолення Києва.

Ця хронологія дає підстави стверджувати, що законним, канонічним власником усіх українських святих і духовних шкіл є Київська митрополія, тобто, Українська Церква. Московська патріархія була власницею Української Церкви і всього її майна, у тому числі й Киє-

во-Печерської лаври — найвпливовішого і найбагатшого духовно-просвітницького центру України, поки Російська імперія була власницею України. А їхнє спільне варварство на нашій землі ще раз засвідчує, що УПЦ МП — **загарбники**, і жодні канони не дають їм права власності на українські святині, а, навпаки, зобов'язують повернути захоплене в XVII столітті українське духовне багатство, як це робить весь світ. Безумовно, Україна не може сьогодні застосовувати їхню методику до них та їхніх нащадків: заслання, каторжні роботи, гулаги, соловки, голодомор, насильне вивезення з рідних домівок, нищення їхньої богослужбової літератури й преси "ради одиночества церковного" чи примушування переходити до УПЦ КП (у нас є своє духовництво), але вона може й повинна **забезпечити доступ усіх громадян держави до правдивих історичних фактів про наших предків і нашу Церкву**. Україна зобов'язана визначити статус московської церкви у своїй державі, поставити її на рівні з іншими іноземними конфесіями. Її провідна діяльність в українському суспільстві неприпустима. По-лем її праці в Україні має бути духовне обслуговування росіян, які живуть у нашій державі й бажають до неї належати; донські козаки, які є "православними" й не розуміють, що то є міжконфесійне освіщення каплиці (як передавало місцеве телебачення в день Покрови Пресвятої Богородиці), яке відбулося на Луганщині за сприяння першого заступника голови облдержадміністрації п. Зіновія Гузара, першої людини нового мислення в нашій області, представника влади, готового ділом, а не словом і обіцянками покращувати життя луганчан, ламаючи радянські безбожні стереотипи, і так відроджувати Україну, її культуру й економіку; а також українці, які через певні обставини змінили свій генетичний код на російський. Слід наголосити, що така вузька обрядова зарозумілість, а разом із тим самовпевненість і нетерпимість у справах віри, яка склалася у Московській церкві внаслідок того, що вона дуже рано відділилася від культурно високої Київської церкви, стала якісною властивістю і відмінністю УПЦ МП від інших православних церков, та й християнських конфесій узагалі, вона знайшла своє відображення і в "Соціальної концепції РПЦ".

Щодо поділу українських церков, то тут не може бути й сумніву, що Україна повинна якнайшвидше об'єднати Українські церкви в Помісну Православну Церкву з центром у Києві в статусі Патріархату. Хоч сучасні Українські конфесії УГКЦ, УАПЦ, УПЦ КП мають деякі розбіжності, а головне, підпорядкування, проте всі вони православні (визнають східну традицію) і виникнення й існування їх було зумовлене одним — бажанням зберегти свою українську ідентичність, звільнитися від руйнівного поневолення агресивних сусідів (Польщі та Росії) і служити своєму народові. Іншими словами, ці церкви завжди керувалися й базувалися на двох взаємодоповнювальних людських константах: релігійна і національна свідомість українця. Цього прагнули всі українські ієрархи, освічені мислителі й народні провідники. Це закладено в самій природі Київського християнства, адже від початків свого існування в церковно-адміністративному аспекті Київська Церква перебувала поза впливами Візантійської патріархії та Римського Апостольського Престолу, вона була самоуправна. Варто застерегти, що будь-яке звинувачення в націоналізмі чи політизації Київської Церкви не витримує жодної

критики. Як свідчить тисячолітній досвід українського християнства, Київська Церква завжди служила своєму народові, захищала його інтереси і традиції, ніколи не зазіхала і не претендувала на владу над іншими народами, бо це суперечило б доктрині Київського християнства — рівність усіх народів перед Богом, яка цілком не сумісна із візантійською доктриною про наявність месіанської першості серед християнських

народів (теорія про Другий Рим), а також із московського доктриною про надприродне месіанське призначення Москви як Третього, й останнього, Риму, після якого Четвертого Риму вже не буде.

Отож, коли Господь звільнив Україну від поневолювачів і вручив їй незалежність, логічним є звільнення Київської церкви, її незалежність від патріарха іноземної країни, тим більше, що насильне

підпорядкування собі материнської церкви аж ніяк не можна вважати канонічним. Таким чином, сумніватись у законності Київського патріархату, що утворився 1992 року, немає підстав. А ось такі образливі репліки й очорнення з боку МП на адресу КП, УГКЦ, як “розкольніки”, “філаретівці”, “лжесвященники”, “схизматичні групіровки”, “уніати”, їх постійне анафемування чи проклинання, привласнення чужих заслуг і терпіння, ставлять під сумнів “святість” УПЦ МП та розкривають її істинну ціль — осягнення титулу Вселенського право-

слав'я, що без території України та глибокої релігійності українців є нісенітницею й безглуздом. Також не можна не звернути уваги на заперечення Московською патріархією “благодатності” священнодіянь” Київського патріархату, адже чим вона заперечує і свою благодатність (свячення вони ж отримували в їхній церкві), тому слова митрополита Володимира: “Где нет благодати, там всегда царствует ложь и гордия”, найперше стосуються очолюваної ним УПЦ МП в Україні.

● ОКСАНА, м. Луганськ

ПУТІН ВИЗНАВ ДУХОВНУ ОКУПАЦІЮ УКРАЇНИ

Нині, коли стартувала виборча кампанія, від політиків можна почути заяви, що людині треба дозволити самій знаходити свій шлях до Бога. Звичайно, не можна ставити цю тезу під сумнів, бо вона базується на багатьох правових актах, зокрема на карті прав людини ООН. У 35 статті Основного Закону України говориться: “Церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави”. На практиці дуже часто високі слова не йдуть у парі з реальними справами. Це стосується такої вразливої справи, як церква, яку нерідко політики намагаються використовувати у своїх цілях. Яскравим прикладом такого використання є російська церква, яку приручили бути рабинею світської влади ще в часи Івана Грозного.

“Московські царі, виконуючи деспотичну владу у всіх салузах, розширили свій вплив і на поле церковне: поставляли і скидали самі митрополита і єпископів, і зробили їх цілком залежними від себе. (...) Однак найбільшій самоволі допускався на церкві цар Іван IV, Грізний. Він скинув митрополита Германа за те, що упоминав его до поправи життя, 1566.: а митрополитови Филдодови II, мужевви великої справедливости, що витикав ему страшні дикости, велів при торжественній літургії здерти при помочи жовірієв святигельські одєжі, вигнати прутами з церкви, замкнути в монастир і там удушити” (о. Александер Стефанович. Історія Християнсько-Католицької Церкви. — Львів. — 1903).

Як подає енциклопедія Брокгауза і Єфрона, описана в цитаті подія мала місце в соловеському монастирі. Дослідник українського мучеництва на Соловках Василь Овсієнко зазначає, що сумна доля Філіпа (у миру Федір Количев) зустріла за те, що посмів грамотами заклакати царя Івана Грозного та його дворян до смиренного життя. І нині російський зневажливий вислів “фількіна грамота” — це відлуння царського ставлення до усіх грамот ігумена Соловеського монастиря, митрополита Філіпа.

Від тих часів минули століття, проте російська влада й надалі використовує церкву в своїх цілях, себто змушує її робити те, що самій відверто не на руку проголошувати. Нині російській церкві відводиться роль “збирагеля руських земель”.

Варто лише поглянути на книжкові прилавки, розташовані під дахом, наприклад, Києво-Печерської лаври, яка перебуває в руках УПЦ московського підпорядкування. Там практично не знайдете української книжки. Проте побачите цілі добірки книжок, які прославляють царів та їхню епоху, незважаючи на те, що це царську Росію Європа назвала “тюрмою народів”. Відомо, що книгозбірня — дзеркало внутрішнього світу людини чи установи.

Така ж сама, а може, ще гірша, запам’яталася мені картина після перебування у Мгарському чоловічому монастирі у Миргороді на Полтавщині, у серці України. Там у великій книгарні не було жодної української книжки. Причому переважна більшість із них привезена з Росії. І всі там, у тому числі й продавці папуг (чомусь вирішили

торгувати тими сотворіннями на місці, де повинна лунати молитва) розмовляли російською.

Щоб зрозуміти, у чому справа, беру з прилавка монастирської книгарні брошуру про історію Мгарського чоловічого монастиря. У ній розповідається, що, починаючи з 30-х років, там була колонія для дітей репресованих, згодом — тюрма, а після війни до початку 90-х там була військова частина. Проте в історії монастиря був більше як десятирічний особливий період. До початку 30-х років там була кафедра митрополита Української Автокефальної Православної Церкви. Про це також згадано в брошурі, однак в особливий спосіб. І якщо про часи, коли в монастирі була тюрма, згадується без будь-яких оцінок, начебто про природну сторінку розвитку обителі, то про період, коли монастир був кафедрою митрополита УАПЦ, сказано особливим стилем із використанням особливих лексик. Мені вона видалася дуже знайомою, проте в перший момент відразу важко було згадати звідки. Перегортаю сторінки прочитаних мною книжок і, на превелике здивування, бачу, що стиль і мова розповіді про автокефальну сторінку історії монастиря є такими ж, якими були написані вирокі для українських політ’язнів-шістдесятників.

Чи справді стилі двох різних по суті і написаних у різний час документів — це лише збіг? Виявляється, ні! Одна обмовка президента Російської Федерації Володимира Путіна дозволяє зробити висновок, що це не збіг, а нерозривність традиції. В. Путін, як подають православні джерела, на зустрічі з єпископатом РПЦ восени 2004 р. назвав Українську Православну Церкву московського підпорядкування “Російською Православною Церквою в Україні”.

У російській традиції, починаючи від Івана Грозного і закінчуючи Володимиром Путіним, те, що сказав цар-батюшка, усі виконують беззастережно. Тому для світової православної спільноти УПЦ МП є лише сукупністю єпархій Російської Православної Церкви в Україні з певним статусом самоуправління, але аж ніяк не автономна, і, тим більше, — не помісна Церква. Тим паче, що за словами відомого українського релігієзнавця, професора Дмитра Степовика, має вона одну особливість: “У 1992 році, коли тодішні владоможці, які вросли з гебешної шинелі, заклали підвалини розколу українського православ’я, то для утвердження прибув з Москви в Україну цілий ешелон агентів російського ФСБ під виглядом священнослужителів. Вони їхали під виглядом ченців. Зібрані поспіхом, ще навіть не встигли повідоошувати борід”.

“Структури, — розповідає професор Степовик, — які тоді відповідали в Україні за національну безпеку, переконали тодішнього президента, що треба пустити в Україну цей десант, бо Росія перекриє Україну нафтовий і газовий крикики. І пустили вовка в кошару. І маємо те, що маємо”.

Чи можемо дивуватися, що з-під руки цього десанту виходять писання, стиль яких збігається з

мовою судових вироків? Чи можемо очікувати, що ці люди закликатимуть українців орієнтуватися на європейські цінності, підтримувати державницькі сили? Мусимо бути свідомі, що цього не станеться, бо окупант ніколи не йде добровільно з окупованої території. Проголошення території незалежної держави Україна “канонічною територією” Російської Православної Церкви — приклад духовної окупації. На щастя, ми живемо у такий час, коли окупаційну адміністрацію можемо посунути силою свого волевиявлення, не підтримуючи сил, які головну ставку роблять на підтримку, за словами В. Путіна, “Російської Православної Церкви в Україні”. Тому нині, за словами професора Степовика, весь фронт боротьби світового православ’я проходить в Україні.

Проте і поза Україною точиться боротьба проти спроб Москви підпорядкувати собі світове православ’я. У тому числі й у самій Москві. Представники грекомовних помісних Церков і дипломати відповідних країн проїгнорували святкування 10-ліття Фонду єдності православних народів, яке відбулося у жовтні. На урочистій церемонії Фонду в залі церковних соборів храму Христа Спасителя були відсутні посли Греції і Кіпру, а також представники грекомовних православних Церков.

Експерти пов’язують таку демонстративну відсутність на ювілеї Фонду представників грекомовних Церков тим, що сама діяльність Фонду спрямована на підвищення авторитету Московського патріархату у світовому православ’ї — на протизагади традиційній першості Константинопольського патріархату.

Нерідко у справі церковних стосунків своє слово кажуть також і політики. Росія, що підтримує ідею “великої” Сербії, робить усе, щоб не допустити до визнання Македонської Православної Церкви. Абсолютно так, як вона протидіє визнанню УПЦ КП. У випадку України вона вдається навіть до ультиматумів. І то не лише стосовно Константинополя, а й Ватикану. У липні мала відбутися зустріч керівника ватиканської дипломатії з патріархом УПЦ КП Філаретом, проте після ультиматумів Москви зустріч було скасовано.

Українські політики вдають, що не помічають цієї імперської гри Росії, сподіваючись, що ситуація якось сама врегулюється. А ось керівник парламенту Македонії (країна більше як у 20 разів менша від України і за територією, і за кількістю населення) Люпчо Йордановскі демонструє рішучий намір захищати Македонську Православну Церкву. У посланні патріархові Московському Алексію II він заявив, що Республіка Македонія має намір захищати свої “культурно-історичні традиції, включаючи і церковну”. У документі наголошується: “Неприйнятними є, чий б то не було, спроби невизнання імені Македонії її самобутності, духовним стовпом і стрижнем якої в період багатовікового рабства була саме Македонська Православна Церква”.

Тут варто зауважити, що Македонська Православна Церква проголосила свою автокефалію 38 років тому, проте дотепер не визнана іншими православними Церквами — нібито через недотримання церковних канонів при її відділенні від Сербської Православної Церкви. Але питання проголошення автокефалії Церков не врегульоване канонічним правом. І це, до речі, визнає також Московський патріархат. Виникає питання, чому ж тоді він так поводить. Апелює до неіснуючих канонів. Причина проста — російська влада в особі її політичного і духовного керівництва бореться не тільки за великі православні території, але навіть за такі маленькі, якою є Японська Православна Церква. Незважаючи на всі її старання отримати автономію, вона перебуває у складі Російської Православної Церкви.

Побороти цей імперський синдром може в першу чергу Україна. Для цього потрібна рішучість її політиків. Потрібне також розуміння ситуації та твердість позиції українського суспільства.

● Мирослава ЛЕВИЦЬКА

ПРОПОЗИЦІЯ

ДЕНЬ ПОДЯКИ БОГУ

Група українських науковців на чолі з Євгеном Сверстюком звернулася до Президента, уряду і Верховної Ради України з пропозицією запровадити свято “День подяки Богу”. Звернення підписали 15 науковців, які пропонують цей день зробити вихідним.

Із поданої інформації можна зрозуміти, що підписанти не радилися з церковними діячами ні Української Православної Церкви Київського патріархату, ні Греко-Католицької.

Святійший Патріарх Української Православної Церкви Київського патріархату Філарет на запитання, як він ставиться до такої пропозиції, відповів: “Якщо це свято не перетвориться на ще один вихідний день, а сприятиме розвитку духовності, то я — за”.

Чому я наголошу на тому, що підписанти повинні були б порадитися з Його Святістю Філаретом? По-перше, з тієї причини, що Київський патріархат репрезентує в Україні Українське Православ’я! По-друге, це найавторитетніша Українська Церква, яку очолює мудра й далекоглядна людина. Він робить усе можливе, щоб постала наша Українська Помісна Православна Церква, яка буде об’єднувальним чинником для українців усього світу. Патріарх сприяє пробудженню духовності, свідомості українців, займає державницьку позицію, при цьому не втручається у справи світської влади, як це робить ворожий до України і українців філіал Московського патріархату в Україні. Позиція московської філії виразно проявилася на виборах Президента України восени 2004 року. УПЦ МП своїми діями довела, що вона виконує політичне замовлення путінської Москви, не є самостійною у жодному питанні свого “церковного” життя, а ворожість до української державності проявила настільки яскраво, що владі потрібно задуматися про існування цієї політично-церковної організації, її роль у провокації розбрату в Україні.

Прийняття рішення про свято “День подяки Богу” не може обійтися без думки греко-католицьких ієрархів Української Греко-Католицької Церкви, яку очолює кардинал Гузар. Але й до нього за порадою, вочевидь, не зверталися.

Тоді погляньмо на сьогоднішню українську реальність. А вони в нас такі, що зарано говорити про запровадження свята.

І чи не внесе таке свято розбрат, збурення і ще більшу поляризацію у суспільство? Я вважаю, що так і станеться. Така пропозиція сьогодні зовсім не на часі, м’яко кажучи.

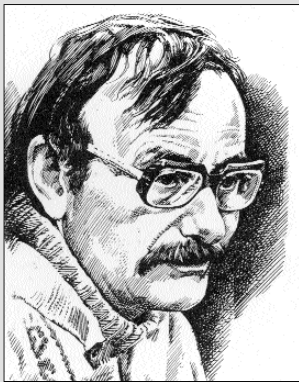
Особисто я проти запровадження такого свята: по-перше, в Україні діє кілька православних Церков. І якщо це свято не сприймуть ієрархи Церков і миряни, то це буде світське свято, ще один вихідний день. По-друге, Українське Православ’я має свої, усталені й великі свята. По-третє, православні церкви і без запровадження “Дня подяки Богу”, щодня складають подячні молитви до Бога, ці дні складаються в місяці й роки.

Таке чи подібне свято є у США, але там його запровадили протестанти, маючи на те свої резони, — вони не мають таких величичних свят, які є в православ’ї, які притаманні тільки українцям і шануються нашим народом уже сотні і тисячі років. Якщо подивитися на цю пропозицію серйозно, можна сказати, що в ній проглядається намагання підписатів підірвати традиційні підвалини українського православ’я, внести ще більший розбрат в об’єднавчий процес церков у єдину Помісну Православну Церкву України.

Микола КРАВЧЕНКО, м. Київ

●

ПРОЩАННЯ З ВАСИЛЕМ СКУРАТІВСЬКИМ

19 грудня в київській Покровській церкві відспівали відомого письменника й етнографа

Василя Скуратівського, а в приміщенні НСПУ, по вулиці Банковій, відбулося прощання і траурний мітинг.

Читачі “Слова Просвіти” добре знають цього автора, чії новели, етнографічні й етнологічні дослідження, публіцистичні статті часто друкувалися на сторінках тижневика.

Із “Просвітою” Василя Скуратівського пов’язувала тісна співпраця: організація етнографічних експедицій, видання газети “Народний лікар України”, членство в Головній раді Товариства.

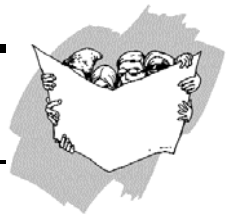
Книги про українські традиції та обряди В. Скуратівського

стали неоціненними в роки збудови незалежності, прислухалися дітям і дорослим, житимуть довгі роки, бо є надзвичайно переконливими і цікавими, справді патріотичними і високохудожніми.

Берегиня, бережа — ці слова і поняття, що за ними, відродив наш забутий Василь Скуратівський, що пішов за земні межі на 66-му році життя.

Збережімо його ім’я в наших серцях і сотворімо йому вічну пам’ять!

Редакція “Слова Просвіти”

ПОЕТ ДО НАРОДУ

Серед значних подій національно-культурного життя українців східного краю останнього часу слід відзначити відвідини 9—10 грудня Луганщини видатним українським поетом, громадським і політичним діячем, народним депутатом, Героєм України Дмитром Павличком. Організувало заходи за участю сучасного класика українського письменства обласне об'єднання ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка спільно з Луганською обласною організацією УНП. Вів зустрічі з шановним гостем голова обласного об'єднання Товариства “Просвіта” Володимир Семистяга.

У найсхіднішому обласному центрі держави Дмитро Васильович мав творчі зустрічі в навчальних закладах міста, кілька виступів на теле- та радіоканалах, прочитав лекцію студентам і магістрантам факультету української філології Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка, зустрівся з патріотичною громадськістю й представниками шкіл Луганська.

Останнього разу подібні зустрічі з Дмитром Павличком відбувалися в обласному центрі десять років тому, ось чому нова зустріч у приміщенні Українсько-канадського центру “Відродження” збирала понад дві сотні найбільш зацікавлених просві-

ЗНАКОВІ ЗУСТРІЧІ З КЛАСИКОМ

трян, серед яких було чимало студентів і колишніх випускників місцевих вищих навчальних закладів. Пан Дмитро відмовився від звичної в таких випадках доповіді, і спілкування майже одразу перейшло в режим запитань і відповідей. Загальною рисою всіх запитань була глибока стурбованість долею рідної України, особливо нашої зросійщеної Луганщини.

Зокрема голова Луганського міського товариства української мови Володимир Литвин поціка-

вився у шанованого гостя, чи бачить він загрозу для української справи в тому, що виборчі списки основних “помаранчевих” блоків містять багато сумнівних, непатріотичних або й відверто кримінальних постатей. Голова Луганської обласної організації “Молода Просвіта” Любов Якимчук, крім традиційної для цієї зустрічі політичної теми, порушила й літературні питання: особливо турбує засилля в сучасній українській літературі асоціальних напрямків і жанрів та брак ідейно насичених творів. Літературну складову мало й запитання голови Луганського

міського об'єднання “Просвіта” Юрія Кисельова.

Відповіді Дмитра Васильовича були пристрасними, розлогими, свідчили про принципову громадянську позицію старійшини української поезії. Поет із приємністю відзначив, що плідна робота патріотичних громадських організацій Луганщини привела до того, що мовний простір східного краю та громадянська позиція місцевого населення за десять років зазнала вагомих змін на краще.

По завершенні бесіди Дмитро Павличко мав окремі розмови з найзацікавленішими луганцями. Високий гість передав у навчальні заклади обласного центру примірники своїх книг “Не зрадь!”, “Ялівець”, “Сонети”, антологію російської поезії у власних перекладах “Ода вольності” та інші.

Наступного дня Дмитро Васильович мав нові зустрічі в навчальних закладах, серед яких — обласний ліцей ЛНПУ, заснований як перша в області українська гімназія ще 1990 року. Зустрівся з луганськими письменниками — членами Національної спілки, поетами-початківцями. Гість запропонував свою програму співпраці з редколегією просвітнянського часопису “Бахмутський шлях”, а також погодився стати членом Наглядової ради Луганської середньої школи-гімназії № 59 імені Б. Грінченка, що, напевне, засвідчило прагнення Дмитра Васильовича бути частим гостем луганських просвітян.

Без сумніву, перебування на Луганщині Дмитра Павличка — знаковий постаті в сучасній українській літературі та суспільно-політичному житті держави — важлива подія для свідомих українців нашого краю.

Прес-центр Луганського обласного об'єднання ВУТ “Просвіта” імені Тараса Шевченка

ПРОДОВЖУЄМО РОЗМОВУ

Із відомих історичних причин творчість і життєвий шлях Олени Теліги на сьогодні досліджені ще дуже слабо. Тому будь-яке дослідження, присвячене цій визначній постаті не лише в українській художній літературі, а й в українському національному визвольному русі, варто лише всіляко вітати. Отож слід вітати й названу вище статтю Т. Ананченко.

На наш погляд, у цій статті авторці вдалося досить переконливо і належним чином аргументовано уточнити наявні на сьогодні в літературі про О. Телігу плутани відомості про місце і час її народження (Іллінське Московської губ. у Росії, 8 липня 1906 р.). Однак задекларованим і в заголовку названої статті (пор.: “де й коли народилася...”) цим уточненням Т. Ананченко не обмежилася. Досить по-важне місце у статті присвячено питанню з'ясування національного походження, причому не лише самої Олени Теліги, а й її батьків. Саме до цих висновків, до яких дійшла авторка статті при з'ясуванні цього питання, на жаль, маємо серйозні застереження, ба, навіть певні підстави ставити їх під цілковитий сумнів і розцінювати як створений авторкою новий міф про Олену Телігу.

Так, спіраючись на опублікований у 1999 р. у зб. “О краю мій...” (упорядник Надія МIRONЕЦЬ) український переклад із чеського оригіналу метричного запису шлюбу Олени Шовгенової та Михайла Теліги 30.06.1926 р. у православному храмі св. Миколая у Празі, авторка статті наводить пункт 9, який містить відповідні дані про наречену. Отож згідно з цитованим авторкою перекладом із чеського оригіналу цей пункт вимагав таких даних про наречену: “Нареченої ім'я (тут мається на увазі її ім'я і прізвище. — М. Х.), адреса, ім'я, професія її батька, ім'я та дівоче прізвище її матері, у вдів також ім'я померлого чоловіка”. Одразу відзначимо, що цей пункт не вимагає жодної інформації про національність нареченої. Однак у супереч вимогам цього пункту, в перекладі з чеської мови ці дані про наречену подані так: “Шовгенова Олена, дочка Івана Шовгеніва, інж. в Подєбрадах та Юлії народ. Качков-

ТО Ж ЧИ СПРАВДІ ОЛЕНА ТЕЛІГА ЗА НАЦІОНАЛЬНИМ ПОХОДЖЕННЯМ РОСІЯНКА?

(Із приводу статті Тетяни Ананченко “То ж де й коли народилася Олена Теліга, або дещо про легенди і факти”. — “Слово Просвіти”, 2005. — ч. 45)

ської, мешкає в Подєбрадах, готель “Централ”, росіянка, емігрантка” (Там само). Отож якщо виходити з процитованих вище вимог цього п. 9, то ці, як з'ясуємо нижче, хибно перекладені з чеської мови кінцеві дані “росіянка, емігрантка” стосуються не безпосередньо нареченої Олени Шовгенової, а її матері. Цей яскравий факт свідчить про те, що і перекладач, і авторка статті допустилися прикрої помилки, потрапивши на підставі цього баламутного перекладу Олену Телігу як таку, що “не була етнічною українкою”, а була “за національністю росіянкою”.

Тепер щодо цього перекладу “росіянка, емігрантка”. У чеській мові *росіяни* — це Rusovij, *росіянин* — Rus, а *росіянка* — Ruskb. Оце останнє (Ruskb — росіянка), очевидно, і використав перекладач як для перекладу єдино можливе, не взявши до уваги той факт, що в чеській мові, крім іменника жін. роду Ruskb, є ще й прикметник жін. роду ruskb (російська) при формі чол. роду ruskz (російський). Тож гадаємо, що, можливо, православний “батьюшка”, теж емігрант із колишньої Ро-

сії, реєструючи шлюб, вважав за потрібне від себе додати, що мати нареченої — це ruskb emigrantka (навіть із можливим написанням ruskb з великої літери), тобто, що це російська емігрантка, емігрантка з Росії. Приймаючи некритично хибний переклад чеського ruskb emigrantka як “росіянка, емігрантка” за чисту монету й помилково трактувавши його як такий, що стосується безпосередньо нареченої, Олени Шовгенової, а не її матері, та дійшовши на цій підставі явно хибного висновку про російську національність останньої, Т. Ананченко тим самим мимоволі ввела в оману широке коло читачів.

Та, на жаль, не тільки цей факт помилкового використання невдалого перекладу документа промовляє проти, очевидно, неусвідомленої, мимовільної спроби авторки статті зробити з українки Олени Теліги росіянку. В цій статті проти цієї спроби промовляють ще й інші неузгодження, на які вона чомусь не звернула уваги. Так, посилаючись на Є. Маланюка, авторка статті відзначає: “Батько Олени професор Іван Шовгенов, судячи з прізвища, [...] мав кавказько-осетинські корені, які згодом “поглинулися українським морем”. Отже, батько був таки українцем, хай і гаданого Є. Маланюком кавказько-осетинського походження. Далі у статті значиться, що “мати Олени, Юлія (Уліяна) Шовгенова, була білорускою, походила з родини православного священика Качковського з Полділля”. Отож з цих відомостей виходить: батько — українець, мати — білоруска, а їхня дочка якимось дивом — росіянка. Але це ж явний нонсенс! До речі, прізвище Шовгенов, за нашими даними як дослідника української антропонамії, можна етимологізувати на укра-

їнському мовному ґрунті. Однак з огляду на регламентований обсяг газетної статті, не маємо можливості належним чином це довести. Обмежимося лише зауваженням, що прізвище Шовгенов уповні можна етимологічно зіставляти з українським словом *шовгатися* — діалектним варіантом слова *совгатися*. Тож чи не можна припустити, що предок проф. Івана Шовгенова — батька Олени Теліги — мав свого часу прізвище назву, наприклад, Шовгун чи Шовган, змінено, можливо, за якоюсь аналогією на Шовген, яку зрусифікували у Шовгенов. Адже тотальна русифікація українських прізвищ у підросійській Україні в

ХІХ ст. — загальновідомий факт. Тоді офіційно могли навіть, наприклад, українське прізвище *Охрименко* підмінити російським *Єфремов*. Нарешті, маємо ще один важливий контраргумент проти спроби трактувати О. Телігу як росіянку за походженням. Це чисто психологічний контраргумент. Отож чи могла (а якщо могла, то яким чином) ще юна Олена Шовгенова раптово з росіянки перетворитися на українку, яка в кінцевому рахунку за свою Батьківщину Україну героїчно віддала молоде життя? Щодо цього не маємо жодного сумніву в тому, що Олена Теліга не тільки була українкою від народження, але так чи так мусила відчувати свою українськість: якщо не з раннього дитинства, то з юних років. А в цілому життєвий і творчий шлях Олени Теліги вимагає ще глибокого й усебічного дослідження. Вимагає такого ж дослідження і життєвий шлях та науково-педагогічна діяльність її батька Івана Шовгеніва.

● Михайло ХУДАШ, доктор філологічних наук, професор, м. Львів

РІДНИЙ КРАЙ

ЯК НАШІ ПРЕДКИ ВІД ЧУЖОЗЕМЦІВ БОРОНИЛИСЯ

Відразу скажемо, що боронилися завзято і мужньо. Загроза небезпеки мобілізувала людей, спонукала стояти пліч-о-пліч. Самітні вали, забуті кургани давньоруських міст-городищ і вищерблені мечі воїнів в експозиціях музеїв оповідають нині про міць і славу оборонців отчого краю. А ще збереглися народні легенди і перекази — такі близькі українській душі, мрійливій і піснень.

У вогні пожеж знищувалися житла, хатнє майно, від шабелі і стріли гинули люди, горіли архівні документи та виростало нове покоління, яке брало у спадок від батьків і дідів їхні розповіді. Вони, як естафета, передавалися з покоління в покоління, і дійшли до наших днів.

Дорога від Олеського замку в Надбужжі, що прямує до села Кути, називається Греблюю. Ще з часів татарських набігів це був вузький шлях через болота, на який ординці кидали гілля і засипали землею: інакше по ньому не можна було пройти. Перші поселенці теперішнього села почали господарювати там у північній частині.

Отож коли налітали нападники, то люди втікали на південь і казали: в кут. Цей кут був між великим лісом і непрохідними мочарами, порослими очеретом, які називалися Тоня. Бо не один ординець там утопився.

Відтоді й називається село Кути. Однак селяни рятувалися від курог не лише втечею, а й копали оборонні укріплення — рови. На північ від села був викопаний рів (Закіп), який є й нині.

Ось така версія походження назви села, яке для краєзнавців цікаве ще тим, що тут стоїть церква — пам'ятка дерев'яної архітектури ХVІІ століття.

Не лише мочарі і болота захищали людей від нашествия чужинців. На місці, де нині село Топорів Буського району, приблизно п'ять століть тому росли непрохідні ліси. Під час нападів татар сюди втікали селяни, які згодом почали вирубувати ліс і будувати невеличке село. Від знаряддя праці йому і дали назву Топорів. Центр поселення, обведений високим валом, називали містом Топорів, а навколо нього розкинулося 42 хутори.

Не тільки ординці знаходили тут свою погибель. 1649 року під Топоровим зазнав поразки від козаків Б. Хмельницького польський король Ян Казимир.

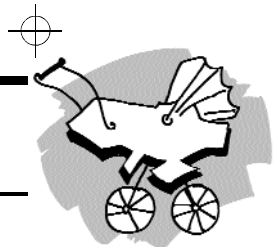
Ось така славна історія села, яке в давнину мало статус міста. На його гербі ХVІІ—ХХ ст. зображено золоту сокиру на червоному тлі — (герб “Топір”).

Ті чужинці, які приходили на наші землі з мечем, від меча й гинули. Такий закон — і це справедливо. Знайшли погибель татарські ординці й на теренах нинішньої Яворівщини. Коли їхній загін був оточений і вони попросили миру, їм відповіли рішучо відмовою: “Не мир”. Степовики були розгромлені, а на місці битви заснували поселення, яке називали Немирівим.

Про руйнації і спустошення, якими закінчувалися набіги загарбників, свідчать і розкопки археологів. Приміром, ще в часи, які передували нашій незалежності, проводилися вони в околицях села Страдч на Яворівщині. Підсумок їхньої роботи: знайдено залишки городища ХІ—ХІІІ століть, яке зазнало ординського нападу. На південно-західній околиці села є штучна печера, викопана ще в часи згадуваного городища. Легенда оповідає, що вона була місцем тимчасового прихистку місцевих мешканців від кочовиків, які пізніше були страчені. Звідси і назва села — Страдч.

Як бачимо, на передньому краю захисту отчої землі від поневолювачів були не тільки князі, гетьмани, козаки, а й рядові трудівники, які у хвилину небезпеки залишали рало і брали в руки меч.

● Ігор БІДУК, с. Йосипівка на Львівщині

ДОБРОЧИННІСТЬ

Напередодні Дня святого Миколая у київському БК “Більшовик” було людно: Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова (ректор Віктор Андрущенко), Інститут соціальної роботи та управління (директор Алла Капська), Всеукраїнська асоціація “Афганці Чорнобиля” (голова правління Олександр Рябека) провели добротинну акцію “Збережемо дитячі мрії!” — на підтримку дітей-сиріт і дітей, залишених без батьківської опіки.

Організатори із жовто-зеленими стрічками на грудях (ці кольори — символи Інституту соціальної роботи та управління) привітно зустрічали гостей, серед яких найпочеснішими були діти — вихованці загальноосвітньої школи-інтернату № 14 і київського міського притулку для неповнолітніх. Створенню диво-казки для дітей, яких доля позбавила родинного тепла, посприяли спонсори: Страхове Акціонерне товариство “Граве Україна”, ТОВ “Євролайф Україна. ЛТД”, ALICO AIG life.

Ведучі святкової програми — заслужений артист України Анатолій Гнатюк і доцент Інституту соціальної роботи та управління Жанна Петрович — зуміли створити атмосферу невимушеного спілкування із глядацькою залюю, яка живо відгукувалася на захоплення ведучих, наприклад, і студенти, й діти на весь голос підспівували “Ой, смереко”. У концертній програмі — варто зауважити, досить високого професійного рівня — бавилися клоуни (правда, чомусь російськомовні), звучала класична музика, захоплював бойовий гопак, виконавську майстерність і творчу фантазію демонстру-

МАЙБУТНІ ВЧИТЕЛІ! ДАРУЙТЕ ПОДАРУНКИ ДІТВОРИ!

Організатори дійства

Вокальний ансамбль “Сузір’я лір” Інституту мистецтв
Університету ім. М. Драгоманова

вали артисти естрадних вокального й танцювального жанрів. Зокрема добре представили на сцені свій заклад студенти Коледжу естрадно-циркового мистецтва.

Привітання від організаторів і гостей; від представників політичних організацій; працівників обласного й міського центрів соціальних служб для сім’ї, дітей і

молоді; вручення керівникам притулку й школи-інтернату квітів і спеціальних подарунків для їхніх закладів (телевізора і DVD-плеєра) — обнадіявало, що є в державі люди, які дбають про бідних і знедолених. І про те, щоб у серцях малюків, попри всі життєві труднощі, з якими їм уже довелося зіткнутися і які, безперечно, вони ще долатимуть, поселилася віра в світло, у казку, в диво, в те, що є добрі сили, які опікуються ними. Охоче, з очима, повними надії, і якимось утвердуюче повторювали за ведучими й малюки, і навіть старші: “В ДОБРО МИ ВІРИМО ЗАВЖДИ — МИКОЛАЮ, ДО НАС ПРИЙДИ!” І з’явився Миколай сценічний. А святий Миколай, уважний до бажань тендітних і діткливих, спраглих любові й уваги сирітських сердець, склав воедино зусилля дорослих так, щоб — нехай на час, нехай у цій залі — запанували любов, чуйність, милосердя і щедрість. Бо щедрими й ширими були дари, які підготували діткам спонсори і студенти Університету: біля сцени виникли гори подарунків. Майбутні вчителі подбали не тільки про вміст подарункових пакунків, а й про зміст: “Від серця — до серця”, — такий напис я прочитала на одній із чарівних скриньок.

Хотілося б, щоб увага до соціально неадаптованих дітей із боку політиків і можновладців була постійною. Як сказав у своєму виступі Олександр Рябека, цей захід — добрий почин для всіх партій: надавати посильну допомогу дітям — і не тільки на свята чи перед виборами.

● **Лєся ТКАЧ**
Світлини **Івана ПИЛИПЕНКА**

БАТЬКАМ НА ЗАМІТКУ

ВОНИ НЕ ПОГАНІ.
ПРОСТО — ІНШІ

Коли мати говорить про дванадцятирічного сина: “Усе. Я нічого не можу зробити”, — це не те що жорстоко чи непедагогічно, це просто неправда. Треба боротися, намагатися щось змінити.

У листі читаємо: “*Мій син черствий, погано відгукується про багатьох людей, вчиться ледь-ледь. Варто його приструнити, пригрозити — погрожує піти з дому. Говорить, що я занадто сувор до нього. Може, це й так, але я хочу, як краще*”.

Мати просить поради. Порада одна — не тиснути.

В одній із педагогічних новел Януш Корчак, звертаючись до дівчинки, каже: “Даремно ти ненавидиш хлопчиків, даремно думаєш, що вони всі грубіяни, різкі. Вони також думають, що всі дівчатка розпускають плітки, дражняться”. Мудрий педагог закінчує настановою-жартом: “Вони не погані, вони просто — інші”.

РОЗМОВА НА 10 ХВИЛИН

Батьки, знайдіть час на розмову з вашою дитиною: після школи, під час обіду, перед сном. Це має бути ваша ініціатива. Є безліч тем, на які ваш син (донька) просто мріє поговорити з вами. Ось деякі з них: найкраща людина, яку я зустрічав; місце, де мені дуже хочеться побувати; яким я буду, коли постарію; родич, якого я хотів би відвідати; що в мене добре виходить; що засмучує; якою я бачу свою книжкову полицю; що мені подобається і не подобається в моїй сім’ї.

ЩОДЕННИК ШКІЛЬНОГО ПСИХОЛОГА (Педагогічні «дрібнички» на кожен день)

НЕ ЗАВАЖАЙТЕ ДИТИНІ ОДУЖУВАТИ

Якщо дитина хвора, не заважайте їй одужувати. Запам’ятаймо кілька “НЕ”:

не варто шукати в кожній хворобі чи травмі чиюсь провину, в тому числі й свою. Бо не на кожну біду є провини;

не треба створювати обставин тривожного очікування;

не бажано часто запитувати про самопочуття. Такі запитання (як і тривожні погляди, рухи, зітхання) — це пряме або опосередковане навіювання;

не варто надмірно догоджати;

не потрібно силоміць класти дитину в ліжку навіть при підвищеній температурі, якщо вона бадьора, не виснажена;

годувати силоміць теж не варто. Нехай сили йдуть на боротьбу з хворобою, а не на роботу шлунка;

не треба влаштовувати лікування на свій ризик: “коктейлі” з різних лікарських рецептів.

Якщо дитина ніяк не може одужати, будьте якомога частіше поруч із нею, влаштовуйте їй ситуацію успіху.

НІЖНІСТЬ І ЛАСКА

На Заході був короткий проміжок часу (в нас він затягнувся на десятиліття), коли популярним став педагогічний метод із дивною інструкцією: з дітьми варто бути стриманими, не бажано проявляти ніжність, емоції — бо людині (дитині, підлітку) буде потім легше боротися зі стресами. Скажу, що маніяквбивці під час психіатричних експертиз розповідали, що мате-

рі не любили їх, але й не знущалися, не принижували — просто не було материнської ніжності й ласки. А саме це й розвивало дітей, підлітків комплекс неповноцінності. У майбутньому цей комплекс дав жакливі наслідки.

Існує відомий експеримент із мавпами-шимпанзе. Щойно народжених самочок забирали від матерів. Вони одержували повноцінну смачну їжу, гарний догляд, із ними гралися. Не було тільки материнської ласки. Малюки росли. Однак усі вони були злими й байдужими. Та найстрашніше очікувало попереду. Шимпанзе дорослішали, а інтересу до продовження роду не виявляли. І коли в деяких із них з’являлося потомство, вони відмовлялися годувати малят молоком, не обіймали, не водили за собою за лапку, не чухали їм спинки і животики. А якщо малечка занадто набридала, деякі матері прокушували їм голови.

Так і з дітьми. Якщо їх не люблять, вони часто хворіють, бо позбавлені позитивної материнської енергії.

РОЛЬ САМОГО СЕБЕ — НАЙТЯЖЧА

Життєві ролі не обираються. Ролі бувають різними: Батька, Чоловіка, Сина, Дочки, Міліціонера, Шахтаря...

Спеціалісти кажуть: найтяжча роль на сцені — роль Самого Себе. Ролей у житті багато. Від деяких можна категорично відмовитися, а від інших бажано відмовитися. Деякі наші життєві ролі несумісні, деякі — допомагають. “Від одних не відмовляюся, від деяких утікаю, деякі хочу

виконувати, але не виходить, деякі ролі заважають”, — якось зізнався юнак.

МАЛЕНЬКА СПОВІДЬ БАТЬКА:

— А чи не обмежуюсь я, Батько, у спілкуванні з сином тільки роллю постачальника і наглядача, який претендує на роль Учителя життя? А що, коли спробувати ще раз стати синовім Другом? Але чому це не виходить? Пішов я з ним у туристичний похід, однак і там був занудою. Не звичайним батьком — турботливим, люблячим, — а контролюючим. Тому на запитання: “Ну, що ти постійно мовчиш?” почув: “Ти не даєш мені, тату, дихати”. Син не відстоює своєї незалежності, окремоті, зате він має велику терплячість. Може, це кращі люди майбутнього суспільства? У цілому ж хлопець слабкий, невже він буде Омегою? Для таких найчастіше життя закінчується поразкою і втратою себе. Є ще надія на майбутню професію, яку будемо обирати разом, але так, щоб йому вона була до вподоби.

Відомо, що всі кваліфіковані продавці — прекрасні психологи. Психологами також є таксист, злодій, шулери, слідчі. І — священники. І принципово різне спрямування їхнього життя не заважає їм бути схожими в тому, що і ті, й інші непогано розбираються в людях. Це вимога їхньої професійної придатності. От саме цьому в них я й заздрю.

У мені мало великого набутого знань, спостережень.

● **Таїса МОСТОВА**

ДРУЗІ

КОШТИ ЗІБРАНО, ШУКАЄМО РЕМОНТУВАЛЬНИКІВ

Міжнародний благодійний Фонд “Україна 3000” оголосив про відкриття двох тендерів на закупівлю та постачання медичного устаткування для відділень неонатології п’яти дитячих лікарень (Донецьк, Львів, Луцьк, Харків, Запоріжжя), що працюють за програмою “Від лікарні до лікарні”, і на реконструкцію сімейних кімнат в Інституті онкології Академії медичних наук України (Київ).

Виділені кошти, а це понад 933 тисячі гривень, були отримані від благодійних акцій, проведених 20 листопада у Всесвітній день захисту прав дитини: Осіннього Благодійного балу Олександра Пономарьова, де було зібрано 529 тисяч 771 грн. 50 копійок благодійних внесків (від продажу квитків на концерт і від внесків за участь у балі, який проходив після концерту), та акції, проведеної спільно з компанією “МакДональдс Україна” — 404 тисячі гривень.

Згідно з партнерськими домовленостями, перша частина коштів піде на потреби відділень неонатології, друга — на ремонт відділень реабілітації та догоспітального обстеження Інституту онкології АМН України, облаштування сімейних кімнат, де під час лікування та передклінічного обстеження дитини можуть перебувати батьки. Із медичного устаткування для новонароджених планують закупити інкубатори (кувез вищого класу, кувез середнього класу), стіл реанімаційний вищого класу, монітор реанімаційний середнього класу, оксиметр із датчиком.

До участі у конкурсі запрошуються юридичні особи, незалежно від форми власності, місця реєстрації та розташування. Усі конкурсні пропозиції прийматимуться до 17.00 29 грудня 2005 року за адресою Фонду “Україна 3000” (вул. Боричів тік, 22а, 04070 Київ). Розкриття конкурсних пропозицій відбудеться 30 грудня 2005 року о 12.00.

Фонд надаватиме всю інформацію про перебіг конкурсу. Про це заявив Андрій Мирошніченко, радник голови наглядової ради Фонду пані Катерини Ющенко. “Ми проводимо максимально прозору політику щодо використання отриманих коштів від проведених акцій. Ми будемо доносити інформацію щодо діяльності Фонду”, — наголосив він. А голова правління Фонду Дмитро Ляпін зазначив, що оголошення відкритого конкурсу ще раз підкреслює прозорість надходження і використання благодійних коштів.

● **Ольга СКРИПІКА**

ОСОБЛИВА ЛЮДИНА

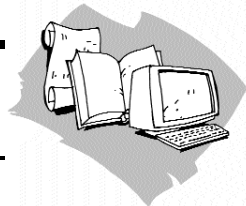
Завдяки злагодженій співпраці “Молодіжного жіночого центру “Особистість” та ВМГО “Молода Просвіта”, для дітей з особливими потребами (дітей-інвалідів) влаштували поїздку до парку “Олександрія”, що в Білій Церкві. Окрім прогулянки парком учителі-художники школи мистецтв м. Біла Церква, студенти Національного університету імені Тараса Шевченка й Авіаційного університету відкрили дітям радість творчості. Павло разом зі студентом Антоном створили своєрідний шедевр на тему космосу. Марина разом зі мною намалювала квіти в горщику, а біля них на столі — виноград. Також запам’ятався мальовничий український віночок.

А почалися такі мандрівки три року тому. За сприяння Головного управління в справах сім’ї та молоді, а на початку — за допомогою приватних осіб відбувались разові заходи на підтримку 20 молодих людей з особливими потребами. Пізніше було розроблено проект під назвою “Особлива людина”, мета якого — соціальна адаптація таких дітей шляхом залучення їх до творчої діяльності на основі розвитку комунікативних та інтелектуальних здібностей. Адже саме ці діти, як ніхто інший, потребують живого спілкування з природою, молоддю, студентством, і такими самими дітьми-інвалідами. Для них батьківська опіка і любов — єдине джерело, що живить душу, дарує радість та зцілення від душевних ран.

Завдяки проекту в кожній особливій дитині з’явилися друзі — однолітки або старші за віком діти.

А завдяки зустрічам із уже знайомими Надією Левицькою та Інною Штурміною (керівниками “Особистості”), Віталієм Морозом (головою правління ВМГО “Молода Просвіта”) та студентами їхнє життя набирає досі невідомих обертів, відкриваються нові, радісні сторінки серед буденності.

● **Богдана ЗАСТАВСЬКА**

НАБОЛІЛЕ

Прийшов час змінювати стереотипи у ставленні до української мови. По-іншому поглянути на ореол української мови. Досить святої великомучениці, терплячої страдниць, уярмленої рабині... Змінімо його на корону. На корону хай ще й до-сі опальної, але вже законної королеви, проголошеної Конституцією України. Тим більше, що попри всі проблеми й негаразди, українська мова таки зміцнила свої позиції і змінила імідж. Якщо в роки радянської імперії, ставши на захист української мови, людина потрапляла в ряди неблагонадійників, а то й ворогів народу, то тепер ми маємо право вільно говорити про неї. Якщо до проголошення незалежності наша мова була переважно мовою-селючкою, то тепер вона все більше стає мовою української еліти.

Але передусім треба змінитися нам самим: перестати бути полохливими споглядачами, плакальниками й нарікальниками, розвивати в собі й виховувати в дітях почуття національної гідності, активно діяти, захищати своє право бути українцем на українській землі. Скажете: як же його захищати, якщо Закон про мови в Україні недосконалий та й за його порушення ніхто ще не відповів? А чи часто ми змушуємо порушника відповісти? Принаймні доцент Національного університету «Львівська політехніка» Ірина Фаріон пресидент уже створила. Якось придбала вона праску. Розпакувала вдома, подивилась на інструкцію й оторопіла: пояснення аж шістнадцятьма мовами, але жодного слова — українською. Та інструкція пані Ірині — як п'яте колесо до воза, бо хіба ж вона вперше праску до рук узяла чи російською б не зрозуміла. Але було порушене її конституційне право послугуватися українською мовою, ображено національні почуття. Написала пані Ірина лист в обласне управління захисту прав споживачів, затіяла справу про захист своїх прав, честі й гідності. І виграла. Магазин «ТзОВ Гранд-Еліт» сплатив штраф (близько 500 гривень), а їй самій для відшкодування моральних збитків ще й другу праску подарував. А коли знайомий пані Ірини через кілька

днів придбав у «Гранд-Еліті» по-рохотяг, то йому передусім вручили інструкцію українською мовою, видруковану окремо від тієї, що шістнадцятьма мовами.

Звісно ж, у Львові таку справу виграти було легше — в цьому ареалі української мови державна по-чувається впевнено, чого не ска-жеш про інші регіони. На жаль, загалом територія використання державної мови обмежена пере-важно західним регіоном, звідки її також намагаються витіснити. Пригадаймо виступ на VII з'їзді «Просвіти» экс-президента в ек-зилі пана Плав'юка про його пере-бування в Тернополі та про поси-лення російщення всієї Західної

ЧИ Є ЗМОВА ПРОТИ МОВИ, або ПРО ОРЕОЛ, АРЕАЛ І СИНДРОМ СОЛОНОГО ОГІРКА

України... І така ситуація тривати-ме доти, доки повноцінний розви-ток української мови буде немож-ливий. Як сказала Ірина Фаріон, «поки ми на енергетичному рівні не звільнимся від мови імпер-ської, доти не зможемо рухатися вперед».

Як же звільнитися? Одні вважа-ють, що треба бути терплячими, то-лерантними й дочекатися, поки все населення в державі полюбить ук-раїнську і буде готове до переходу на неї. Інші наполягають: потрібні радикальні методи. Як зауважив кандидат психологічних наук, про-фесор Волинського державного університету Олексій Колісник, на очікування ми вже просто не маємо часу, а затягування з вирішенням проблеми мовної смерті подібне. Цілком погоджуюся з Олексієм Петровичем. Байдуже спостерігати, як мова-окупантка захоплює все більші території України, як мізки наших дітей одурманюють чужо-мовні й чужорідні фільми, пісні, книжки, газети, терпляче чекати, коли всі будуть готові радісно пе-рейти на українську — не просто вкрай наївно, а й злочинно.

Зрештою, був уже момент на початку дев'яностих років, коли

суспільство психологічно було на-лаштоване на цей перехід. Прига-дую, як до мене, тоді заступника редактора газети «Народна трибу-на» й голови Луцької міської «Просвіти», зверталися лучани з проханням посприяти у відкритті

свійської. А хіба не змовою проти української мови є клонування за-конопроектів про надання росій-ській мові статусу другої держав-ної? Таких законопроектів на сьо-годні вже дванадцять. Якщо не бу-ти наступальними, якщо не чини-ти опору «ментально кас-трованому русоюзу» (ви-значення Ірини Фаріон), якщо не виробити дер-жавної мовної політики, яка б створювала пріори-тети для української мови у сферах інформації, кни-говидання, науки, освіти, культури, то можна толе-рантно дочекатися до то-го, що й рятувати вже не буде чо-го.

Одна з учасниць «круглого столу» «Сучас-ний стан та перспективи функціонування україн-ської мови у соціально-психологічному вимірі» (13 листопада, Волинь) говорила про принцип огірка: потрапивши до банки з розсолем, цей овоч му-ситься стати солоним. Так, мовляв, і з людиною: потрапивши до ін-шомовного середовища, вона просто приречена розмовляти як усі. На що хотілося б зауважити: чомусь не спостерігала, щоб ро-сійськомовний співрозмовник, потрапивши в українськомовне товариство, перейшов на україн-ську. А от українець... Навіть ви-сокі посадовці, які на багатьох імпрезах виступають не як при-ватні особи, а як представники держави, тільки почувши росій-ську, починають демонструвати і своє знання мови північного сусі-да. Тому швидше можна говорити не про принцип, а про синдром солоного огірка, якого можна і треба позбуватися. Зрештою, ми люди. То не уподібнюймося огір-кам — ні солоним, ні кислим, ні хрумким, ні гнилим... Будьмо людьми. Будьмо українцями. Тим більше, що не такі вже ми й огір-кові. Гуртуємось навколо «Прос-віти», українці навіть у найсклад-ніші роки русифікації та полоні-зації зуміли зберегти свою мову, культуру, традиції, не розчинили-ся ані в розсолі, ані в сиропі чужо-мовному.

● Надія ГУМЕНЮК, голова Волинської «Просвіти»

нітні словники української мови, твори для дітей, добірки газети «Слово Просвіти».

Варто відзначити, що луган-ських гостей приймали в сусідній державі дуже гостинно, але при цьому, хоча й різнилося ставлення до України рядових учасників тор-жества та представників влади, всі вони були єдині щодо багатьох моментів Помаранчевої революції та її символіки, десь у глибині ду-ші заздрили нам, вважаючи полі-тичну ситуацію в Україні демокра-тичною.

Як би там не було, співпраця необхідна, але за сьогоднішніх умов лише за допомогою владних структур можна допомогти ук-раїнським громадам на наших етніч-них землях у Росії у відстоюванні національно-культурних інтересів. І саме просвітянам Луганщи-ни та Воронежчини належить ста-ти повпредами народної диплома-тії, щоб політики двох держав умі-ло розв'язували складні та злобо-денні проблеми й уникали різно-манітної конфронтації не на ко-ристь обох народів.

● Прес-центр Луганського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка

КОНФЕРЕНЦІЯ

РОЗБУДУЙМО УКРАЇНУ РАЗОМ

7 грудня 2005 року у Хмельницькому відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Просвіта» в ду-ховно-культурному піднесенні Украї-ни». Організатором і натхненником про-ведення був кандидат філологічних на-ук, доцент Хмельницького національ-ного університету Віталій Мацько, який 10 років очолював обласне товариство і якому вручено диплом почесного го-лови.

Конференція проходила у примі-щенні Хмельницької обласної наукової бібліотеки. У вступному слові її дирек-тор Надія Миколаївна Синиця наголоси-ла, що спільно з обласною «Просвітою» проведено уже п'ять наукових форумів, а співпраця книгозбірні з «Просвітою» сприяє духовному і культурному розвою в Подільському краї: надруковано чимало просвітницької літератури, проведе-но ряд заходів, про що засвідчила книж-кова виставка, влаштована у фойє біб-ліотеки.

У конференції брали участь учені з Кіровограда, Києва, Кам'янця-Поділь-ського, Тернополя, Івано-Франківська, громадські діячі з Канади, США, Авс-тралії, Болгарії, просвітяни районних об'єднань.

Заслухавши та обговоривши допо-віді і повідомлення, учасники дійшли висновку, що заснована 100 років тому Подільська «Просвіта» внесла вагому частку у розбудову вітчизняної культу-ри, науки, освіти, відродження духов-ності. Разом з тим на сьогодні ще є ряд невирішених проблем, які вимагають розв'язання на державному рівні:

1) Запропонувати Хмельницькій обласній раді розглянути питання що-до виділення приміщення обласному товариству «Просвіта».

2) Обласній раді й обласній держав-ній адміністрації рекомендуємо взяти до уваги просвітянські заходи, профінансу-вавши їх окремим рядком у рамках дер-жавної підтримки культури.

3) Рекомендувати у червні 2006 ро-ку обласному товариству «Просвіта» спільно з обласною радою та облдер-жадміністрацією провести урочисту академію з нагоди 100-річчя створення «Просвіти» на Поділлі.

4) Рекомендувати Кам'янець-Подільській міській раді встановити ме-моріальну дошку на будинку «Просві-ти».

5) Пропонувати Кам'янець-Поділь-ській районній раді увіковічити пам'ять перших просвітян краю, назвавши ву-лицю імені Віктора Приходька (с. По-дільське), імені Григорія Костюка (с. Боршиківці), імені Олександра Кисе-льова (с. Залісся), імені Панька Педи (с. Жванець).

6) Рекомендувати обласному това-риству «Просвіта» розширювати мере-жу осередків, особливу увагу звернути на село.

7) Продовжити добру справу по-передників у поширенні української мови, української книги, звичаїв і тра-дицій рідного народу.

8) Рекомендувати історичному фа-культетові Кам'янець-Подільського державного університету упорядкувати нарис історії Подільської «Просвіти».

9) Пропонувати Центру досліджен-ня історії Поділля Інституту історії Ук-раїни НАН України у 2006 році прове-сти науковий симпозіум, присвячений 100-річчю створення «Просвіти» на По-діллі.

10) Рекомендувати правлінню об-ласного товариства «Просвіта» взяти шефство над упорядкуванням могили Шумлянської Афанасії Ферапонтівни (на центральному цвинтарі м. Хмель-ницького) — матері трьох синів-просві-тян Шумлянських, які зазнали сталін-ських таборів.

За результатами науково-практич-ної конференції видано науковий збір-ник.

Сергій ПРОКОПЕНКО, голова Вишгородської міської організації Української народної партії

ФЕСТИВАЛЬ

10 грудня просвітяни Луган-ського краю у складі делегації, очолюваної першим заступником голови облдержадміністрації Зіновієм Гузаром, вирушили до суміжного з Луганщиною Кантемирівського району Воронежської області Росії, де відбувався V Міжобласний фестиваль дружби — «В сім'ї єдиній». Луганська делегація мала свою місію: поширення і розви-ток співпраці з українськими осе-редками Воронежської землі, що іс-торично входила до Слобожан-щини, заселялася українськими козаками та лише волонтерист-ськими методами більшовиків бу-ла приєднана до Росії.

Серед просвітян-учасників делегації були голова обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» Во-лодимир Семистяга, його заступ-ник Юрій Кисельов, члени прав-ління обласного об'єднання — заступник начальника Управлін-ня культури та туризму облдерж-адміністрації, заслужений артист України Іван Шербул, письмен-ники Олекса Неживий та Іван Низовий, доцент кафедри історії України Шевченківського педуні-верситету, голова первинного осе-редку «Просвіти» кафедри Нані

У ГОСТЯХ У БРАТІВ-УКРАЇНЦІВ ВОРОНЕЖЧИНИ

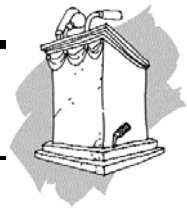
Гогохія, а також голова обласної організації Товариства «Україна—світ» професор Олександр Галич і голова Західноукраїнського зем-ляцтва Луганщини лікар Степан Шведюк.

Програма міжобласного свята була різноманітною: відбулася науково-практична конференція з проблем співпраці прикордон-них районів двох областей, було покладено вінок і квіти до пам'ятника воїнам-визволителям Кантемирівки від німецько-на-цистських загарбників під час Другої світової війни, проведено зустріч творчої інтелігенції Воро-нежчини та Луганщини в район-ній бібліотеці, а окрасою програ-ми став великий (тривав понад три години) концерт самодіяль-них колективів Луганської й Во-ронезької областей.

Мабуть, найзмістовнішою частиною спілкування стала лі-

тературно-наукова дискусія во-ронезьців і луганців у бібліотеці. Перед аудиторією з українсько-го боку виступили Іван Низовий та Олекса Неживий. Показово, що коли Олекса Неживий пред-ставився як «український націо-наліст», то на якусь мить у залі запанувала тиша, але дуже швидко воронезькі збагнули, що націоналізм — не ідеологія роз-брату й ворожнечі, а національ-на ідея кожного волелюбного народу.

Зустрічі з місцевими співвіт-чизниками були знаковими: впе-рше бібліотекам двох українських шкіл (міста Розсош і села Юрасів-ка), а також Товариству українців Воронежчини «Перевесло» було передано комплекти просвітян-ської літератури, зокрема на елек-тронних носіях. Серед них — «Кобзар» Тараса Шевченка, «Ви-токи» Павла Мовчана, різнома-

10 грудня 11-й з'їзд Всеукраїнського об'єднання “Свобода” прийняв рішення про самостійну участь у парламентських виборах-2006. Друге місце першої п'ятірки виборчого списку у професора, академіка Академії мистецтв України, народного артиста України, лауреата Національної премії імені Т. Шевченка кінорежисера Юрія Іллєнка. На його думку, “Програма захисту українців” Всеукраїнського об'єднання “Свобода” під проводом Олега Тягнибока — документ епохального значення.

ВИБОРИ-2006

Спершу про три проблеми виборів:

Перша проблема: розірвати зачароване коло приреченості на те, що від українців нічого не залежить.

Друга проблема: як донести правду до кожного виборця в умовах тотальної окупації інформаційного простору.

Третя проблема: спростування піар-міфу про те, що національні сили не прохідні.

Українці знову будуть вибирати не між різним майбутнім, а між різним минулим.

Це не мої слова, це цитата від “піар-авторитета в законі” на шпальтах окупаційного видання.

Крім жорстокої правди в ці слова вкрито ще жорстокіше кодування наших душ: ніби в Україні не існує вибору, ніби в Україні не існує сили, спроможної розірвати це зачароване коло приреченості.

Це піар-програма незворотності перемоги 6+2.

Насправді, непереможна шістка — парад тіней минулого. Відпрацьований політичний секонд хенд.

Спеціально для моєї двоюрідної бабці з глухого наддніпрянського хутора пояснюю, *секонд хенд*, бабцю, означає, що хтось якусь річ уже зносив до дірок, потім залатав, виправ, попросував і пропонує вам, бабцю, як нову. Звичайно за гроші. А під час виборів, бабцю, за ваш голос.

Політичні діти Кучми, — це і є секонд хенд, виставлений на вибори під брендами ніби різних політичних угруповань.

Бренд, бабцю, ще одне слово-покруч, слово-жайда, яке означає зовсім не те, що написано. Скажімо, написано: якась “Народна партія”, насправді це означає, що народом у тій партії і не пахне. Або якась “Батьківщина” — може бути чим завгодно, скажімо — “Батьківщина Олігархів”. Або, — не проти ночі буде сказано, — “Партія регіонів”. Тут, бабцю, все просто, — це ті, хто не любить козлів з інших регіонів. *Регіон*, бабцю, це слово, що означає “хутір”, тільки

ЮРІЙ ІЛЛЕНКО: «ЯКЩО МИ ПРОГОЛОСУЄМО ЗА СЕБЕ, УКРАЇНЦІВ, ТО ПАРЛАМЕНТ СТАНЕ ВОІСТИНУ УКРАЇНСЬКИМ»

дуже великий.

У жодного з цих угруповань, на жаль, або, все ж таки, на щастя, немає ідеології майбутнього України.

Її або зовсім немає, як задекларував голова однієї з партій, або вона настільки вже *секонд хенд*, що годиться лише на смітник історії.

Усе, що вони могли зробити, вони вже зробили. Усе, що вони могли скоїти, вони вже скоїли. Усе, що вони могли пообіцяти, вони вже пообіцяли.

Жодного макета майбутнього країни в політичних трутнів немає.

Жодної ідеології розбудови української державності.

Бо трутні у вулику ніколи не займалися креативною, продуктивною діяльністю. Вони лише виборювали позиції для себе, посади для себе, привілеї для себе, владу для себе і, головне, — гроші. Усі наші гроші й усе для себе. Фантастично великі гроші! Гроші, порівняно з якими 25 мільярдів за Криворіжжя можна вважати кишеневим дріб'язком.

Головна біда України — її нелічені багатства.

Вона така багата, що ті “6+2” ніяк не можуть дограбувати, роздягнути її до останньої нитки.

Ще більше багатство України ніж її земля і надра — українці.

Українці — головне багатство України. Українці — носії великої безсмертної національної культури.

Тисячолітня історія війн, голодоморів, окупацій, геноцидів і випаленої радіацією землі не змогла стерти українців із лица землі, даної їм Богом.

Наша українська звитяга на відстані простягнутої руки. Простягни руку і вкинь у прозору урну бюлетень за себе, — за українця.

Соціологи, піартехнологи, тележурналісти вже охрестили конфігурацію переможців на виборах як:

6+2 (шість плюс два)...

Впадає у вічі, що соціологи мовчать, як глибоководні риби, про головну складову цієї, начебто переможної формули. А головний чинник перемоги на виборах — український народ, який спершу позбавили національності, а потім охрестили електоратом.

ластях, а й по всій країні. Сьогодні, за три місяці до виборів, цифра коливається між 9,7 % і 12,5 %.

Я це знаю, бо за останні місяці об'їздив із творчими зустрічами майже всю Україну і мав сотні контактів зі зневіреними українцями по селах, містечках, на базарах, цвинтарях, університетах, лікарнях, вокзалах, кав'ярнях, митницях, у радіопрограмах зі зворотним зв'язком і телепередачах тощо.

Тенденція постійного бурхливого зростання рейтингу національних сил буде утримуватися до останнього дня. В останній день може статися електоральний вибух — третя сила, яку пророчать усі піартехнологи, але не можуть назвати, бо бояться, що знову прокинеться народ і будемо мати варіант Майдану на виборчих дільницях.

Ця динамічно зростаюча цифра має такі складові: постійний, установлений електорат Усеукраїнського об'єднання “Свобода” Олега Тягнибока плюс потенційно ті, хто сьогодні ще не визначився остаточно, ті, хто з кожним днем, із кожною годиною лавиноподібно збільшують лави розчарованих.

Хто ті розчаровані, про яких кілька тижнів тому говорив Президент: “Треба зупинити рух розчарування”?

Розчаровані — це такі, як я.

Власне я, тричі заборонений український кіномитець, репрезенту тут розчарованих українців. Думаю, що своєю громадянською позицією українського націонал-патріота, всією своєю творчістю я заслужив на це право.

За моїми словами — не порожнеча політикана. За моїми словами стоять “Тіні забутих предків”, “Білий птах з чорною ознакою”, “Молитва за гетьмана Мазепу”, в яких я жодним штрихом не скривдив українців, не скривдив себе.

У чому ж ми, українці, розчаровані?

У політиці невиконаних економічних обіцянок? Так. Частково — так. Але не економічні й соціальні невиконані проблеми — головна причина нашого розчарування. Я б навіть сказав — нашої зневіри. Бо

не за підвищення зарплатні ми вийшли на Майдани.

Головна причина нашого розчарування — зрада новою владою національних інтересів України.

Численні заяви Президента на кшталт останньої, про те, що (цитую) “в європейській державі не може бути національного питання” — остаточно посяли в моєму серці паніку і зневіру.

Хто захистить мене, українця в Україні?

Президент мабуть забув, що саме національне питання внесло його на вищий щабель влади. Ми, українці на Майдані, вклали в його руку булаву і Пересопницьку Євангелію.

Сьогодні лише лінійний не хвиляє Президента. Хочу стати на його захист. Президент, як і всі ми, має право на помилку. Я виступаю проти Президента, а проти тих, хто його приватизував. Президента треба націоналізувати і повернути нам, українцям, живим і неушкодженим, щоб дати йому можливість виправити свої помилки.

Таких як я, українців в Україні, за даними перепису 78 %.

Якщо ми проголосуємо за себе, українців, то українська ідея не лише буде прохідною в українській Парламент, а Парламент стане воїстину українським.

Звитяга на відстані простягнутої до урни руки: Українцю, вкинь бюлетень в урну за себе, зневіреного, за програму захисту українця, за ідеологію розбудови національної української держави і ти проголосуєш за своє, а не чуже майбутнє!

“Програма захисту українця” та ідеологія розбудови української національної держави — робочий інструмент Всеукраїнського об'єднання “Свобода”.

Я — розчарований українець, але я розчарований не в національній ідеї, я розчарований у тих, хто знехтував цією ідеєю, і я закликаю всіх, таких як я, визначитися, повірити собі та обрати себе, Українця, у владу на своїй, Богом даній Землі.

Усе частіше в прогнозах соціологів з'являється словосполучення: недооцінка політологами *фактора* Бога.

Замість Бога тепер в Україні панує Фактор.

Залишимо *“фактор* Бога” політологам і невірам, а самі звернімося з молитвою до Бога і будьмо впевнені, що з нам Бог, Свобода і Звитяга.

Наша молитва сьогодні має звучати як “Програма захисту українців”.

дарті добробуту — це його мрія, його прагнення, за яке він голосуватиме. Водночас він розуміє, переконаний, що ніхто не збирається будувати китайський мур між Росією, але українсько-російські стосунки мають бути рівноправними, партнерськими, на взаємовигідних засадах. Поляки господарюють у Польщі, румуни — в Румунії, угорці — в Угорщині, словаки — у Словаччині, євреї — в Ізраїлі, росіяни — в Росії, а українці повинні бути господарями в Україні. Від цього всім буде вигідно — українцям, близьким і далеким сусідам. Так може бути за умови, коли на виборах до Верховної Ради переконливо перемогу здобудуть блок Віктора Ющенка “Наша Україна”, блок Юлії Тимошенко та об'єднані українські національно-демократичні партії.

Гарантом чесних виборів в Україні покликані бути Президент. Отже, не варто В. А. Ющенкові входити до списку блоку “Наша Україна”. Це викликає шквал критики, глузування. Але таке збурення ще можна витримати. Гірше може бути, коли, не дай Боже, блок “Наша Україна” за кількістю набраних голосів посяде не перше, не друге, не... третє місце. Пишу, а моє серце протестує проти цих слів! Як тоді почуватиметься Президент?! Чи усвідомлюють це ті, хто наполегливо вписує його першим у п'ятірці? Кожному й так зрозуміло, що лідером “Народного Союзу “Наша Україна” є Віктор Ющенко!

Отже, треба наполегливо працювати, цілеспрямовано підтримувати авторитет Віктора Ющенка, а не прикриватися його іменем і пожинати ним вирощені плоди.

Кожний виборець хоче глибоко усвідомити, що європейські стан-

дарті добробуту — це його мрія, його прагнення, за яке він голосуватиме. Водночас він розуміє, переконаний, що ніхто не збирається будувати китайський мур між Росією, але українсько-російські стосунки мають бути рівноправними, партнерськими, на взаємовигідних засадах. Поляки господарюють у Польщі, румуни — в Румунії, угорці — в Угорщині, словаки — у Словаччині, євреї — в Ізраїлі, росіяни — в Росії, а українці повинні бути господарями в Україні. Від цього всім буде вигідно — українцям, близьким і далеким сусідам. Так може бути за умови, коли на виборах до Верховної Ради переконливо перемогу здобудуть блок Віктора Ющенка “Наша Україна”, блок Юлії Тимошенко та об'єднані українські національно-демократичні партії. Отож подбаймо, щоб Вас зрозумів і підтримав на виборах кожний український громадянин!

Василь ЛИЗАНЧУК, доктор філологічних наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів

●

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

**Президентові України
Вікторові Ющенку,
Прем'єр-міністрові
Юрію Єханурову,
екс-прем'єр-міністрові
Юлії Тимошенко**

Сподіваюся, шановні добродії, Вам відомо, з якою ненавистю, підступністю, віртуозністю комуністи, прогресивні соціалісти, об'єднані есдеки, регіонали Януковича, костусівці із “Союзу”, різні “братчики” зневажують, паплюжать, шельмують народжену Помаранчевою революцією українську владу: Президента України, Прем'єр-міністра, численних національно свідомих службовців усіх рівнів. Антиукраїнський маховик набирає потужності тепер, у період передвиборної кампанії. Його різними силами розкручують ті, хто не хоче, щоб у наступній Верховній Раді переважали депутати від блоку Віктора Ющенка “Наша Україна”, блоку Юлії Тимошенко, об'єднання українських національно-демократичних партій, які за повне порозуміння, злагоду, спільну працю Віктора Ющенка і Юлії Тимошенко.

Українські громадяни в основному розуміють, на чиему боці правда. Однак не кожен здатний витримати шалений антиющенківський, протитимошенківський тиск. Не кожен може відшукати здорове зерно в полові, якою засипають, засмічують інформаційний

простір України. Тому потрібні глибокі, аргументовані, доказові матеріали, за допомогою яких прихильники Віктора Ющенка, Юлії Тимошенко могли б переконливо розвінчувати позолочену, хитро сплетену критику-наклепи їхніх опонентів, а насправді — недругів українців, бо українці на своїй землі найбідніші й найупослідженіші. Олігархи-чужинці пруть до українського парламенту, обласних і районних рад, щоб уникнути відповідальності за аморальну,

антинародну діяльність, захистити награвані багатства. Визначальною метою комуністів, об'єднаних есдеків, прогресивних соціалістів, регіоналів Януковича та інших проросійських партій повністю повернути Україну під холодно-колючі зорі московського Кремля, не дати можливості розвиватися і утверджуватися в Україні українській культурі, мові, національному життєвому середовищу. Це потрібно всіма способами роз'яснювати виборцям.

Під час виборів Президента України в 2004 р. кандидат економічних наук Андрій Новак підготував і розповсюдив кваліфіковану таблицю, у якій було яскраво показано, як зростали ціни на основні групи товарів і зменшувалися наші доходи під час прем'єрства В. Януковича, порівняно з цінами і доходами людей у період, коли Прем'єр-міністром був В. Ющенко.

Надто важливо, щоб якнайшвидше були підготовлені фахівцями з блоку Віктора Ющенка “Наша Україна” і блоку Юлії Тимошенко єдині об'єктивні довідки-матеріали про здобутки в усіх життєвих сферах (економіці, побуті, культурі, внутрішній і зовнішній політиці, духовності, ідеології тощо) за період президентства В. Ющенка, прем'єрства Ю. Тимошенко та Ю. Єханурова,